

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Urška Štucin
Afriški in Azijski priseljenci v Sloveniji
Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Urška Štucin

Mentor: izr. prof. dr. Matej Makarovič

Afriški in Azijski priseljenci v Sloveniji

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

*Nihče se ne sme bati neznanega,
zakaj vsakdo je sposoben ustvariti to,
kar si želi in potrebuje. (P. Coelho)*

Zahvala...

*Mentorju Mateju Makaroviču za pomoč in usmerjanje pri izdelavi
diplomskega dela,
družini, ki mi je omogočila in podpirala pri uresničitvi želja,
Andreju za podporo in potrpežljivost
Petri za lektoriranje....*

Afriški in Azijski priseljenci v Sloveniji

Diplomsko delo se skozi predstavitev ključnih konceptov teoretskih izhodišč migracij ter njenih posledic posveča Afriškim in Azijskim migrantom, ki so si Slovenijo izbrali kot njihov novi prostor bivanja in življenja. Obstaja zelo širok spekter vzrokov migracij na makro nivoju in mikro nivoju ter širok spekter posledic migracij tako za migrante, za Slovenijo kot državo in kot tudi za slovensko populacijo.

Poleg izpostavitve teoretskih izhodišč je diplomsko delo namenjeno ugotovitvam, kako migranti čutijo Slovenijo kot njihov novi življenjski prostor, ali je ta prostor prijeten ali diskriminatoren ter ali ti lahko ohranjajo svojo lastno kulturo ali morajo nanjo čim prej pozabiti in se asimilirati v slovensko kulturo? Na ta in druga zastavljena vprašanja se odgovor išče predvsem skozi analizo intervjujev z Afriškimi in Azijskimi predstavniki. Ti so skozi pogovor izpostavili odnos na dveh nivojih, odnos migranta in slovenske populacije ter odnos migranta in državne ureditve.

Diplomsko delo tako preko teoretske podlage in empirične študije skuša izoblikovati realno podobo specifičnih skupin migrantov – Afriških in Azijskih – v Republiki Sloveniji.

Ključne besede: migracija, asimilacija, mutikulturalizem.

African and Asian immigrants in Slovenia

Thesis through the presentation of key concepts and theoretical background of migration examines the consequences of African and Asian migrants who have chosen Slovenia as their new place of residence and life. There is a broad spectrum of causes for migration at the macro and micro level and a broad spectrum of consequences for migration on both migrants and for Slovenia as a country and as well as the Slovenian population.

In addition to exposure to the theoretical background study is intended to establish how the migrants feel Slovenia in a new living space is this place nice or discriminatory and if they can maintain their own culture or have to forgotten it and assimilate into Slovenian culture?

These and other questions find out the answer through an analysis of interviews with African and Asian representatives. They pointed out the relationship through conversation on two levels, the relationship of the Slovenian population of migrant and migrant and the relationship of state regulation.

Thesis by both theoretical and empirical basis of the study seeks to establish a realistic picture of the specific categories of migrants - the African and Asian - in the Republic of Slovenia.

Key words: migration, assimilation, muticulturalism.

KAZALO

1 UVOD	7
1.1 OPREDELITEV POJMOV	10
2 NAČIN RAZISKOVANJA MIGRACIJ IN TEORIJE MIGRACIJ.....	13
2.1 MULTIDISCIPLINARNO RAZISKOVANJE MIGRACIJ.....	13
2.1.1 Zgodovinski pogled.....	13
2.1.2 Antropološki pogled	14
2.1.3 Sociološki pogled.....	14
2.1.4 Demografski pogled.....	14
2.1.5 Ekonomistični pogled	15
2.1.6 Politološki pogled.....	15
2.1.7 Raziskave in analize migracij	15
2.1.8 Povezovanje disciplin druga z drugo	16
2.2 TEORIJE MIGRACIJ	17
2.2.1 Uvod v teorije.....	17
2.2.2 Teorija ravnotežja	18
2.2.3 Teorije potiskanja in privlačenja, model E. Leeja; »push-pull« teorija ..	18
2.2.4 Neoklasične teorije.....	21
2.2.5 Nova ekonomija migracij.....	22
2.2.6 Teorija interakcije	23
2.3 TEORIJE PRILAGAJANJA.....	25
2.3.1 Teorije »anglo-conformity«	26
2.3.2 Teorije talilnega lonca	26
2.3.3 Teorije kulturnega pluralizma	27
3 INTEGRACIJA, ASIMILACIJA, MULTIKULTURALIZEM	29
3.1 INTEGRACIJA	29
3.1.1 Proces integracije.....	30
3.1.2 Pomeni termina integracija	31
3.1.3 Dimenzije integracije.....	32
3.1.4 Modeli integracije	33
3.2 ASIMILACIJA	35
3.2.1 Idealno tipski modeli procesov prilagajanja	35
3.2.2 Asimilacija in integracija v kontekstu individualne identitete.....	38
3.2.3 Asimilacija in integracija v kontekstu funkcij.....	39
3.2.4 Asimilacija in integracija znotraj časovnih razsežnosti.....	40
3.2.5 Asimilacija in integracija v odnosu do države	41
3.2.6 Procesi prilaganj kot razhajanje med znanstvenimi disciplinami	41
3.3 MULTIKULTURALIZEM	42
3.3.1 Multikulturacija	43
3.3.2 Multikulturalizem in družbena moč.....	44
3.3.3 Multikulturalizem kot politična alternativa	45
3.3.4 Kritika multikulturalizma	45

4 MIGRACIJSKE POLITIKE V EU IN SLOVENIJI	47
4.1 GLAVNI ELEMENTI EVROPSKE UNIJE IN MIGRACIJSKE POLITIKE	47
4.1.1 Ustanovitev EU	47
4.1.2 Poslanstvo EU (varovanje).....	48
4.1.3 Gospodarstvo	48
4.1.4 Socialni sistem	48
4.1.5 Pravice državljanov EU	49
4.1.6 Svoboda gibanja.....	49
4.1.7 Azilanti.....	50
4.1.8 Varnost Schengenskega informacijskega sistema	50
4.1.9 Trg delovne sile	50
4.2 MIGRACIJSKE POLITIKE IN SLOVENIJA	51
4.2.1 Demografski razlogi	52
4.2.2 Zakonska ureditev za priseljence v RS.....	53
4.3 INTEGRACIJSKE POLITIKE SLOVENIJA VS. EVROPSKA UNIJA.....	54
4.3.1 Indeks MIPEX	54
4.3.2 Integracijske politike znotraj EU	55
4.3.3 Integracijske politike v Sloveniji.....	58
4.3.4. Analiza posameznih indikatorjev po MIPEX28 za Slovenijo.....	59
5 AFRIŠKI IN AZIJSKI MIGRANTI V SLOVENIJI	63
5.1 DEJANSKO STANJE AFRIŠKIH IN AZIJSKIH PRISELJENCEV V SLOVENIJI.....	63
5.2 ANALIZA INTERVJUJEV	66
6 ZAKLJUČNO POGLAVJE	73
7 LITERATURA	77
PRILOGE.....	81
Priloga A: Intervju št. 1	81
Priloga B: Intervju št. 2.....	85
Priloga C: Intervju št. 3	89
Priloga Č: Intervju št. 4	93
Priloga D: Intervju št. 5	97
Priloga E: Intervju št. 6.....	100
Priloga F: Intervju št. 7.....	104
Priloga G: Intervju št. 8	109

1 UVOD

Vse sodobne družbe se v današnjem času soočajo s pojavom migracij. Obstaja zelo širok spekter vzrokov za migracije, ki se na makro nivoju lahko pojavijo kot posledica socialnih okoliščin, ekonomskega stanja posameznih držav, podnebnih sprememb itd., vzroki na mikro nivoju pa so predvsem psihosocialne narave posameznih potencialnih migrantov.

Slovenijo in tudi ostale države Evropske unije (v nadaljevanju EU) v zadnjem obdobju opisujejo kot države s starajočim prebivalstvom, kar pomeni, da je v državah vedno več neaktivnega prebivalstva v primerjavi z aktivnim. Čeprav je v Sloveniji v zadnjem času opaziti trend višanja naravnega prirastka, pa demografski analitiki predpostavljajo, da to ne bo rešilo obstoječega stanja, torej posledično ne bo večanja aktivnega prebivalstva.

Tako je ena izmed potencialnih rešitev za ohranjanje tako evropskega kot tudi slovenskega gospodarstva odprtje mej za tuje državljane. Državljanom držav EU naj bi bil omogočen svoboden pretok delovne sile med državami. Zato je potrebno odprtje mej tudi za državljane, ki ne prihajajo iz držav EU. Vendar pa imajo razvite države, med njimi tudi Slovenija, zelo različne politike, ki se dotikajo migriranja, te nihajo od zelo restriktivnih pa do zelo svobodnjaških.

Slovenijo bi lahko opredelili kot eno izmed držav z zelo restriktivnimi politikami, vendar pa je opazen trend počasnega večanja tujega prebivalstva. Največ migrantov v Sloveniji prihaja iz držav bivše Jugoslavije, vendar je v zadnjem času opaziti tudi trend večanja števila prebivalcev, ki prihajajo iz azijskega kot tudi afriškega kontinenta.

Prav zadnji, afriški in azijski migranti, so osrednja tema mojega diplomskega dela. Diplomsko delo je razdeljeno na dva dela, v prvem se bom poskušala osredotočiti na teoretska izhodišča raziskovanja migracij in posledic migracij v odselitveni ter priselitveni družbi, medtem ko je empirični del namenjen predstavitvi statističnih podatkov o dejanskem številu tujega prebivalstva v Sloveniji ter analizi intervjujev afriških in azijskih migrantov o Sloveniji kot njihovem novem življenjskem prostoru.

Slovenija je kot članica EU za migrante postala privlačnejša. Skušala bom ugotoviti, kako migranti čutijo Slovenijo kot njihov življenjski prostor. Ali je ta prostor prijeten ali diskriminatoren ali ti lahko ohranjajo svojo matično kulturo ali morajo nanjo čim prej pozabiti in se asimilirati v slovensko kulturo? Potreben je poudarek ločevanja dveh nivojev odnosov do migrantov, na eni strani Slovenija kot državni regulacijski mehanizem in na drugi strani slovenska populacija.

Namen mojega diplomskega dela je tako na začetku predstaviti teoretska izhodišča in zaključiti z empiričnim delom, kjer bo preko analize intervjujev znano, ali bom svoje hipoteze lahko potrdila ali zavrgla.

Natančneje je prvi del sestavljen iz štirih poglavij, prvo poglavje se nanaša na načine raziskovanja migracij, saj sta skupini, ki bosta analizirani v tem delu zelo specifični in je posledično nujno poznavanje vseh vidikov, ki se ukvarjajo z raziskovanjem migracij.

Prav tako je pomembno poudariti vzroke, razloge ter razlage, zakaj se posameznik odloči za migracijo, zato so ti opredeljeni znotraj različnih teoretskih izhodišč oz. migracijskih teorij v drugem poglavju.

Drugi del drugega poglavja je namenjen predstavitvi različnih teoretsko oblikovanih modelov ter teorij prilagajanja, saj lahko soočenje ljudi, opredeljenih z različnimi demografskimi spremenljivkami, prav tako pa tudi različnih ras, barv kože ter izvornih držav posameznikov, med lokalnimi prebivalci in migranti povzroči trenja v novo oblikovanih družbah. Lokalno prebivalstvo kot tudi novi prišleki so primorani medsebojno sodelovati, saj to vsem prinaša vzajemno rast tako na mikro kot tudi makro ravni.

Tretje poglavje obsega integracijo, asimilacijo ter multikulturacijo kot pojave, ki v družbah postanejo aktualni po nastanitvi migrantov v novih okoljih; načine, kako se posamezni migranti lahko integrirajo v nove združbe, pozitivne in negativne strani integracije ter tipe integracije skupaj z asimilacijo, ki obsega načine prilagajanja migrantov v družbo z namenom, da ti postanejo podobni oz. skoraj enaki lokalnemu prebivalstvu ter idejo multikulturacije, ki predpostavlja sobivanje različnih kultur.

Asimilacijo in multikulturalizem obravnavam kot nasprotujoči si ideji, s katerima skušam v diplomskem delu predstaviti morebitna stanja, ki lahko nastanejo po nastanitvi migrantov v novem okolju. Prevlada ene ideje je obojestransko pogojena, tako s strani državnih politik države gostiteljice ter lokalnega prebivalstva kot tudi s strani migrantov.

V zadnjem poglavju pa so predstavljene migracijske politike v državah znotraj EU in Sloveniji. Predstavljen je tudi MIPEX indeks, ki pa se ga uporablja kot enega izmed kazalcev udejanjanja integracijskih politik v Sloveniji ter znotraj držav EU.

Hipoteze

Hipoteze mojega diplomskega dela, ki jih bom potrdila ali zavrgla, pa so naslednje:

T1: Slovenska država je večinoma nestrpna do priseljencev še posebej, če ti prihajajo iz afriških ali azijskih držav.

T2: Slovenija, natančneje državni mehanizmi bolj podpirajo idejo asimilacije kot idejo multikulturacije.

T3: Migranti, ki prihajajo z afriškega in azijskega kontinenta, slovenski prostor kot njihov nov življenjski prostor doživljajo kot zelo omejujoč in zaprt.

Metodologija

Metodologija diplomskega dela je predvsem analiza strokovne literature slovenskih in tujih avtorjev, ki se ukvarjajo s pojavom raziskovanja migracij.

Za preverjanje mojih hipotez pa je ključna uporaba metode kvalitativnega raziskovanja v obliki intervjujev. Oblikovala bom polstrukturiran intervju, intervjuvala posamezne migrante, ki prihajajo iz afriških oz. azijskih držav ter njihove odgovore analizirala ter preverila postavljene hipoteze.

1.1 OPREDELITEV POJMOV

1. Migracije

Selitve običajno opredelimo kot prostorske premike posameznih prebivalcev ali selivcev iz odselitvenega v priselitveno območje. Selitve so prostorski premiki, zato označujejo prostorsko mobilnost prebivalstva. Pomembno je, da jih razlikujemo od drugih oblik mobilnosti prebivalstva, kot so panožna, sektorska, poklicna, izobrazbena, socialna in druge mobilnosti. Življenjske selitve so opredeljene z vsem tistim prebivalstvom, pri katerem se kraj stalnega prebivališča razlikuje od rojstnega kraja. (Malačič 2003, 155–156)

V Resoluciji o imigracijski politiki Republike Slovenije so migracije opredeljene kot: »(Mednarodne) migracije se pojavljajo večinoma v treh oblikah: kot regularne, svobodne migracije posameznikov, ki po lastni volji in v okviru obstoječih zakonov spremenijo državo svojega prebivališča; kot prisilne migracije, ko ljudje bežijo bodisi kot posamezniki v strahu pred preganjanjem ali množično zaradi strahu pred kolektivnimi kršitvami človekovih pravic ali humanitarnega prava ter drugimi okoliščinami, ki jih povzročajo različni konflikti in katastrofe; ter kot nezakonite migracije, ki zadevajo prepovedane prehode meja in nedovoljeno bivanje v tuji državi.« (Uradni list RS, 106/2002)

2. Migrant

Migrante se najpogosteje opredeljuje na podlagi: »države rojstva; državljanstva; zadnje države bivanja; časa odsotnosti od rojstnega kraja ali zadnjega kraja bivanja; namena bivanja (tip vize).« (Uradni list RS, 106/2002)

Mednarodni migranti so po definiciji osebe, ki potujejo čez državno mejo, spremenijo običajno bivališče med dvema različnima državama in imajo tuje državljanstvo v času vstopa v državo, v katero imigrirajo. (Organization for Economic Co-Operation and Development)

Združeni narodi definirajo migranta kot »vsako osebo, ki spremeni svojo običajno državo bivanja« in pri tem spremeni stalno ali začasno bivališče; tako med drugim

turisti in osebe na poslovnem potovanju niso del statistik mednarodnih migracij. Različne države uporabljajo različna merila za opredelitev migrantov. (International Organization of Migration)

3. Integracija

Pojem integracije je specifičen v posameznih državah in socialnih kontekstih, vendar ima kljub temu skupni motiv, tj. prilagoditev migranta kot posameznika oz. skupine v novem okolju.

Integracija je dvosmeren proces med migranti in državo gostiteljico, pri čemer je spet pomembna specifična posamezne države, kako z različnimi instrumenti uravnava življenje več skupnosti na enem področju. (International Organization of Migration)

Integracijo se lahko opredeljuje kot enega bistvenih elementov upravljanj z migracijami, saj odlikava odziv na izzive, ki so posledica naseljevanja migrantov v novih državah gostiteljicah, njihovo sposobnost spreminjanja in sprejemanja novosti kot tudi vzdrževanja stikov z lastno kulturo. Je dvosmeren proces na ekonomski, politični, socialni in kulturni ravni. Uspešnost integracije je pogojena z voljo tujcev za prilagoditev na novo okolje in s pripravljenostjo gostujoče skupnosti za sprejem novih posameznikov in skupin. (Šušmelj 2007, 10)

4. Asimilacija

Asimilacija se opredeljuje kot končni rezultat integracije, kot prilagoditev posameznih etničnih oz. družbenih skupin, načeloma manjšin, gostitelju oz. večini. Te prilagoditve se nanašajo na poznavanje jezika, kulture, navad in norm, skratka način življenja, ki ga živi večina. (International Organization of Migration)

Z asimilacijo oz. akulturacijo pride do stanja, ko dominantna kultura vpliva in preoblikuje manjšinsko tako močno, da se ta od dominantne navidezno ne razlikuje. Priseljencem je naložena naloga odpovedi jezikovnim, kulturnim ter družbenim značilnostim. Za prilagoditev novemu okolju so priseljenci prepuščeni sami sebi, država

gostiteljica pa naj bi jim nudila samo ugodne razmere za čimprejšnjo prilagoditev ter prevzem večinske kulture in vrednot. (Bešter 2003, 83)

5. Multikulturalizem

Multikulturalizem pa se definira kot sodobna integracijska praksa ter sodobna politična alternativa. Koncept multikulturalizma poudarja ideale tolerance, pravice etničnih skupin do ohranjanja kulturne dediščine in jezika ter enakopravno obravnavo imigrantskih držav posameznikov ter njihovo vključitev v družbo. (Medica 2007, 77–78)

2 NAČIN RAZISKOVANJA MIGRACIJ IN TEORIJE MIGRACIJ

Drugo polovico 20. stoletja je v veliki meri obarvalo raziskovanje migracije (Castels in Mills v Brettell in Hollifield 1993, 1) in posledično sta številčnost in raznolikost emigrantskih in imigrantskih tokov pripomogli k še večjemu zanimanju za raziskovanje migracij pri znanstvenikih v humanističnih krogih. (Brettell in Hollifield 2000, 1)

Kljub množičnosti pristopov znanstvenega raziskovanja pa znanstvene discipline pojava migracij ne obravnavajo enoznačno ter ne izhajajo iz skupnih paradig, temveč se teoretične dispozicije med njimi razlikujejo glede na področje raziskovanja, geografska področja in ideologije. Šele ko posamezni znanstveniki in skupine sprejmejo skupne temeljne teorije, se uporabljajo primerljiva sredstva za raziskovanja, znanja in poznavanje fenomena migracij pa se začnejo akumulirati. (Brettell in Hollifield 2000, 2)

Z migracijami se ukvarja veliko znanstvenih disciplin, a vsaka poudarja posamezne elemente, kar posamično oblikuje kot specifično. Fenomen migracij in njegovo raziskovanje je multidisciplinarno in v nadaljevanju bodo ravno zato znotraj migracijskih teorij predstavljeni določeni pogledi nanj, in sicer zgodovinski, antropološki, sociološki, demografski ter ekonomski pogledi. (Brettell in Hollifield 2000, 2)

Med posameznimi disciplinami se razlikujejo že sama raziskovalna vprašanja, analiza, podatki in metodologija, vendar pa je treba poudariti relevantnost povezovanja omenjenih pogledov med seboj. (Brettell in Hollifield 2000, 11)

2.1 MULTIDISCIPLINARNO RAZISKOVANJE MIGRACIJ

2.1.1 Zgodovinski pogled

Raziskovalna vprašanja zgodovinarjev se nanašajo na točno določen geografski prostor in časovno obdobje. Zanima jih, kdo so migranti (struktura), v katerem časovnem obdobju migrirajo ter zakaj se odločijo za migracijo. Zgodovinarje zanima kraj naselitve posameznih migrantskih skupin, oblikovanje skupnosti ter identitete posameznikov in skupine. Hkrati pa se osredotočajo na posameznika in ne na vpliv družbenih struktur na posameznikovo osebnost. (Brettell in Hollifield 2000, 4)

2.1.2 Antropološki pogled

Antropologi se opirajo na etnografske študije, ki temeljijo na opazovanju posameznih skupin, ki migrirajo, njihov cilj pa so splošni pregledi in medkulturne primerjave migracijskih tokov glede na časovno in prostorsko komponento. (Brettell in Hollifield 2000, 2)

S pomočjo etnografije se antropologi poskušajo poistovetiti z migranti, razložiti njihova občutja ter razlagati kulturno izmenjavo. Ukvarjajo se z vplivom migracij na medčloveške odnose ipd. (Brettell in Hollifield 2000, 4)

2.1.3 Sociološki pogled

Sociologom je ključno raziskovalno vprašanje, zakaj se migracije sploh pojavijo, hkrati pa si z antropologi delijo teoretski okvir fenomena. Poudarjajo družbene odnose kot predpogoj za razumevanje procesa migracij in imigrantske inkorporacije v gostujočo družbo. Znotraj socioloških teorij so vidne poleg osnovnih posledic inkorporacije v družbo in asimilacije še številne druge, ki so prav tako pomembne, saj so odvisne od socialnega kapitala migrantov, trga delovne sile, institucij ter strukture znotraj njih. Prav tako se veliko pozornosti namenja socialnim omrežjem med migranti in lokalno populacijo. (Brettell in Hollifield 2000, 4–5)

2.1.4 Demografski pogled

Glavni predmet demografskih raziskav so populacija in spremembe, ki se v populaciji dogajajo. Rojstva, smrti in migracije so ključne komponente, ki vplivajo na spremenljivost posamezne populacije.

Na področju raziskovanja migracij se največ pozornosti posveča vzorcem migracij, migracijskim tokovom ter posameznim lastnostim migrantov, kot so spol, starost, izobrazba ...

Demografe lahko označimo za povezovalce vseh disciplin, ki se ukvarjajo s pojavom migracij, saj te izhajajo prav iz vseh omenjenih disciplin – predvsem glede raziskovalnih vprašanj. Naloga demografov je izdelava modelov, ki napovedujejo posamezne oblike sprememb struktur posameznih družb. (Brettell in Hollifield 2000, 5)

2.1.5 Ekonomistični pogled

Tako kot demografi se ekonomisti pri raziskovanju ukvarjajo predvsem z oblikovanjem modelov, ki napovedujejo situacijo v prihodnjih letih. Fokus raziskovanj usmerjajo v selektivnost izbiranja delavcev iz vrst migrantov glede na njihovo prizadevanje za pridobitev določene zaposlitve. (Brettell in Hollifield 2000, 5–6)

2.1.6 Politološki pogled

Politično obarvani znanstveniki skušajo znotraj svojih raziskav odgovoriti na oz. analizirati tri področja. Ta so pravna vloga posamezne države pri obravnavi migracijskih tokov ter vloga državnih meja, vloga migracij na suverenost institucij in pridobitev državljanskih pravic, odnos migracij ter zunanje politike, nacionalna varnost ter vloga in pomen inkorporacije. (Brettell in Hollifield 2000, 6)

Znotraj zadnje discipline pa so določeni znanstveniki začeli poudarjati pomen pravne ureditve – »Science of Law«, znanosti prava. Kljub skepticizmu med njimi se najvidnejša vloga pripisuje Schucku in Changu, ki sta skušala poudariti vpliv zakonodajne ureditve posamezne družbe, države na internacionalne migracije. Schuck je svojo teorijo zgradil na funkcionalistični teoriji Mertona, govori pa o vplivu neuspešne zakonodaje na področju migracij na oblikovanje latentih funkcij, ki prikrijejo odnos (ameriške) populacije do ilegalnih migracij oz. »victimless crime«. Nasprotuje tezi, da je zakonodajna ureditev omejena in neučinkovita pri obravnavi internacionalnih migracij, temveč poudarja njeno vlogo kot eno izmed ključnih iniciativ, ki vplivajo na posameznikovo odločitev, kdaj, kako in kam bo migriral. (Brettell in Hollifield 2000, 7–8)

2.1.7 Raziskave in analize migracij

Predmet raziskave in posledično oblikovanje teorij se pri raziskovanju migracij nanaša na znanstveno disciplino, podatke in enote raziskave. Ključna vidna razlika med disciplinami je opredelitev pojava in problema migracij na makro oz. na mikro stopnji. Prva pojasnjuje vpliv strukturnih dejavnikov (politični, ekonomski in legalni) na oblikovanje migracijskih tokov, medtem ko se druga nanaša na vpliv strukturnih

dejavnikov na posameznike in njihove odločitve in dejanja, ki se nanašajo na migracije oz. vpliv teh na skupnosti migrantov. (Brettell in Hollifield 2000, 8)

Tako kot se med disciplinami, ki se ukvarjajo z raziskovanjem migracij, razlikujejo raziskovalna vprašanja, se razlikujejo tudi preučevane enote. Za demografe je enota populacija, medtem ko je za sociologe, antropologe in ekonomiste enota posameznik oz. gospodinjstvo. (Brettell in Hollifield 2000, 9)

2.1.8 Povezovanje disciplin druga z drugo

Zgodovinarji izhajajo iz socioloških teorij, demografi se nanašajo tako na sociološke in ekonomske teorije, pravo ima močne povezave s sociološkimi znanostmi ter zgodovino, politične znanosti pa za svoj temelj uporabljajo ekonomske teorije in le redko sociološke oz. pravne, antropologi pa si teorije delijo s sociologi kot tudi z zgodovinarji. (Brettell in Hollifield 2000, 17–18)

Ključni pomen povezovanja disciplin in posledično teorij, ki se nanašajo na migracije, je izoblikovanje skupnih odvisnih in neodvisnih spremenljivk, kar omogoča enotno definiranje predmeta raziskovanja, dejavniki, ki so ključni za oblikovanje migracijskih modelov, ter razlage osebnostnih lastnosti migrantov in njihovih reakcij do gostujočih držav, okolij in skupnosti ter obratno. (Brettell in Hollifield 2000, 18)

Skušajo se vzpostaviti mednarodni modeli, interdisciplinarno raziskovanje, ne glede na to, ali so ti obravnavani na mikro ali makro ravni.

Multidisciplinarno in primerjalno raziskovanje bi v sodobnih družbah omogočalo prepoznavanje vidnih paralel med vzročnim razlaganjem in interpretativnim razumevanjem dejanj migrantov, med statističnimi podatki ter dejanskim stanjem številčnosti migrantov ter med strukturnimi dejavniki, ki vplivajo na migrantsko obnašanje, ter posameznikovo vnemo po harmoničnemu oz. neharmoničnemu odzivu na te dejavnike. (Brettell in Hollifield 2000, 18–20)

2.2 TEORIJE MIGRACIJ

2.2.1 Uvod v teorije

V naslednjih odstavkih bodo predstavljene predvsem novejšje teorije in pristopi, ki se ukvarjajo z raziskovanjem mednarodnih migracij.

Med vsemi teorijami bi težko izpostavili eno ali nekaj teorij, ki bi obsegale vse vrste migracij: prostovoljne – neprostovoljne, meddržavne – zunajdržavne, zgodovinske – sodobne itd. (Mesić 2002, 283)

Na osnovni ravni razlikujemo med dvema temeljnima perspektivama, medtem ko je tretja v nastajanju. S pregledom treh perspektiv je možno poudariti razlike med njimi, ki pa ne bi bile tako vidne, če bi primerjali med seboj le teorije posameznih avtorjev. (Mesić 2002, 284)

Prva perspektiva, imenovana tradicionalna perspektiva, je nastala v 20. stoletju. Je sistematska in se naslanja na dva koncepta, na funkcionalistično teorijo družbenega ravnotežja in zakone trga, ki težijo k čimprejšnji vzpostavitvi ravnotežja v družbi po mednarodnih migracijah. Oblikovalci te teorije opredeljujejo migracije na mikrosociološki ravni, saj poudarjajo prostovoljno izbiro posameznika za migracijo oz. racionalno odločanje posameznih akterjev. (Mesić 2002, 284–285)

Druga perspektiva datira v novejšje obdobje, natančneje se je izoblikovala po letu 1970, naslanja se na strukturalistični pristop in je predvsem kritika tradicionalne perspektive. (Mesić 2002, 285)

Vse od Ravenstaina do leta 1960 je bilo obarvano v okvirih tradicionalne perspektive raziskovanja mednarodnih migracij. Tradicionalne teorije migracij se nanašajo na model družbenega reda in ravnotežja. Migracija lahko povzroči neravnotežje tudi v ekonomskem delu v določeni družbi, zato je za ponovno ravnovesje potrebna nova migracija v družbo. To teoretsko paradigmo lahko opredelimo z modelom potiskanja in privlačenja oz. »pull« in »push« dejavniki. (Mesić 2002, 285–286)

Opredeljeni so lahko kot variable, ki določajo obseg migracij. Kot najpomembnejši dejavniki se izpostavljajo ekonomski, socialno-ekonomski ter socialno-psihološki dejavniki. (Mesić 2002, 286)

2.2.2 Teorija ravnotežja

Po drugi svetovni vojni je s pojavom množičnih migracij Harold Saunders opozoril na relevantnost njihovega raziskovanja. Opozoril je na številne vzvode, oblikovane v vrhovih državnih ureditev, ki bi lahko bili potencialne politične grožnje za prebivalstvo, migracije pa bi lahko posledično pomenile kratkoročno rešitev problema. Saundersovo izhodišče je obča teorija ravnotežja in njena dejanska uporaba za izboljšanje socialnega sistema. (Saunders v Mesić 2002, 287)

Na individualni ravni je vsaka oseba, ki čuti neskladje med svojimi zahtevami in željami ter dejanskim življenjskim standardom, potencialni migrant. Ali pride pri posamezniku do odločitve za migracijo, pa je odvisno od različnih dejavnikov. Najvidnejši dejavnik je mobilnost, ki se kaže v različnih vidikih, lahko gre za najosnovnejši vidik transporta, lahko za psihično sposobnost posameznika zapustiti svoje sorodstvo, prijatelje. Drugi pomembni dejavnik pa je dostopnost do informacij o potencialnih območjih, krajih migriranja ter ekonomski status posameznika. (Saunders v Mesić 2002, 287–288)

2.2.3 Teorije potiskanja in privlačenja, model E. Leeja; »push-pull« teorija

Migracije posameznikov in skupin prinašajo različne posledice tako na družbeni, ekonomski kot kulturni ravni, najprej v izvornih krajih migrantov kot tudi v njihovih novih okoljih. Mnogo raziskovanj migracij se zaustavi ob vprašanju dejavnikov, ki vplivajo na posameznike. Opredelimo lahko dve vrsti dejavnikov, prvi delujejo kot privlačna sila na nekem novem območju in s tem vabijo nove ljudi; drugi pa na posameznika vplivajo negativno in ga silijo v migracijo. (Mesić 2002, 292)

Lee je eden izmed prvih raziskovalcev, ki je ustvaril model potisnih in privlačnih dejavnikov, ga teoretiziral in konceptualiziral. Obstaja mnogo faktorjev, ki potiskajo oz. privlačijo migrante, ki pa so za posameznike oz. skupine specifični in različni. (Lee 1966, 47–57)

V ospredje se ne postavljajo objektivni razlogi (nizek standard življenja, posledično socialno-ekonomski status) kot ključni razlogi za migracijo, temveč se poudarja pomen

osebne percepcije potencialnega migranta o njegovem trenutnem statusu, zadovoljstvu, življenjskem cilju. (Mesić 2002, 292)

Glede na dejavnike, ki vplivajo na migracije, lahko opredelimo tri skupine migrantov oz. posameznikov, ki se za selitve odločajo iz specifičnih razlogov.

V prvi skupini je izpostavljena relevantnost ekonomskih dejavnikov za migracije, saj naj bi bile prostovoljne migracije največkrat ekonomsko motivirane. Raziskovalci poudarjajo neenako razporeditev gospodarskih virov, možnosti zaposlovanja itd. (Mesić 2002, 292)

V drugo skupino spadajo študije, ki so se osredotočile na osebne dejavnike (posameznikova želja po osebnem napredovanju). Za Leeja so dejavniki vezani na poreklo, cilje, pravzaprav so to osebni dejavniki, ki posameznika motivirajo za migracijo. (Lee 1966, 47–57)

V tretjo skupino pa spadajo zelo raznoliki dejavniki, ki predvsem vplivajo na posameznikove odločitve na individualni ravni. (Mesić 2002, 292–293)

Nekateri avtorji so poskušali kot glavne motivacijske dejavnike pri migracijah sistematizirati številne dejavnike. Clark opredeli ključne pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, preden se posameznik odloči za migracijo; ti so končano šolanje, zakon, neobstoj zakona, nova zaposlitev, posebne spretnosti posameznika, izguba materialnih dobrin ali ljudi, politična, rasna, verska nestrpnost ...

Med dejavnike izbire destinacije migracije pa umešča stroške selitve, prisotnost znancev ali sorodnikov, možnost zaposlitve v novem okolju itd. (Clark v Mesić 2002, 294)

D. Bogue je oblikoval klasifikacijo faktorjev potiskanja in privlačenja, ki naj bi zajemala ključne dejavnike, ki vplivajo na posameznikovo odločitev za migracije.

»Push« faktorji (faktorji potiskanja):

- neugodne gospodarske razmere,
- nezaposlenost,
- politična ali verska nestrpnost,
- raznolikost vrednotnega sistema znotraj skupin ali družbe,

- slabše možnosti osebnega razvoja,
- naravne nesreče.

»Pull« faktorji (faktorji privlačnosti):

- boljša možnost zaposlovanja,
- večji dobiček,
- možnosti nadaljnega izobraževanja in osebnega razvoja,
- boljši splošni pogoji za življenje,
- odvisnost od družinskih članov in posledično možnost združenja,
- privlačnost novih okolij (Golledge, Stimson 1997, 428–441)

»Pull-push« migracijski model je nastal pod vplivom liberalne teorije migracij. Teorija se nanaša na t. i. ekonomskega človeka, ki želi maksimizirati svoje dejansko premoženje, pri čemer se osebni namen zlije s splošnim. To teorijo lahko uvrstimo med utilitaristične idejne teorije, saj je njen empirični del usmerjen k proučevanju atomiziranih posameznikov na osnovi njihovega zadovoljstva in koristi. (Mesić 2002, 294–295)

Za Leeja in Lewisa je predmet analize sociologije racionalni posameznik, ki samostojno odloča o svojem delovanju na podlagi privlačnih in potisnih faktorjev. Prav tako sta tudi sama sistematizirala »push« in »pull« faktorje, ki naj bi bili po njunem mnenju ključni za oblikovanje odločitev posameznikov za migriranje. (Lee in Lewis v Mesić 2002, 295)

»Push« faktorji (faktorji potiskanja):

- spremembe v izvornem okolju,
- ekonomski dejavniki,
- politični dejavniki,
- socialni dejavniki, depriviligiranost posameznikov.

»Pull« faktorji (faktorji privlačnosti):

- boljši ekonomski pogoji za življenje,
- pridobitev boljše izobrazbe in boljši delovni pogoji,

- boljši življenjski pogoji,
- selitev v drugo okolje je osnova novo oblikovanih socialnih mrež.

(Lee in Lewis v Mesić 2002, 295)

Lee je v nadaljevanju svojega raziskovanja nadgradil model migracij na podlagi »push-pull« dejavnikov z uvedbo elementov, ki lahko onemogočajo migracije, npr. država, tradicija, itd. Predlaga, da se migracije obravnava znotraj dejavnikov, povezanih z izvornim okoljem, ciljnim okoljem migriranja, ovirami (država ...) in osebnimi željami posameznikov. (Lee 1966, 47–57)

2.2.4 Neoklasične teorije

Neoklasično teorijo migracij se opredeljuje kot eno starejših teorij, saj se je razvila v času industrializacije. Obravnava delovne migracije na makro in mikro nivoju.

Na makro nivoju se notranje kot tudi meddržavne migracije razlagajo kot odnos med geografskim prostorom zaposlenih ter kapitalom. Pri neoklasičnem načinu obravnavanja migracij je trg dela relevanten za zunanje migracije. Obravnavajo se gospodarstva z velikim številom zaposlenih, ki zaslužijo manj, in gospodarstva z omejenim številom zaposlenih, ki zaslužijo več. Razlike med zaslužki so dejavnik, ki vplivajo na posameznikovo odločitev za migracijo. (V kapitalsko osiromašenih državah je pritisk delovne sile manjši, posledično se zaslužki večajo, medtem pa se v razvitih državah večja velikost delovnega trga in zmanjšujejo zaslužki). (Masey v Mesić 2002, 299)

Na mikro ravni pa se obravnava racionalni posameznik, ki sprejema odločitve na podlagi zadovoljstva ter koristnosti, ki bi mu jih migracija prinesla. Posledično se mednarodne migracije lahko razumejo kot oblika investiranja v socialni kapital. Za dosego boljšega delovnega mesta, pridobitev spretnosti in izobrazbe, za dosego višje plače je posameznik pripravljen nositi vse stroške in tveganja, ne samo na materialni ravni, temveč tudi na psihični in kulturni. (Masey v Mesić 2002, 299)

Za razliko od makro ravni, kjer je predpostavljena popolna zaposlenost, pristop na mikro ravni poudarja razlike med plačami in stopnjami zaposljivosti, ki posledično vplivajo na prihodke. Posamezniki, ki so karakterizirani kot tisti z več socialnega

kapitala, zaposlovanju v tujini pripisujejo višje plače ter večji pomen, sebe pa vidijo kot pomemben element zunanjih migracij. Individualne značilnosti posameznika, socialne razmere in tehnologija nižajo stroške migracij, a hkrati večajo njihovo korist in s tem verjetnost, da se mednarodne migracije sploh začnejo. (Mesić 2002, 300–301)

Migracijska politika kontrole, ki izhaja iz neoklasične perspektive se nanaša na:

- mehanizme, ki vplivajo na pričakovane prihodke pred in po migraciji,
 - posledice tako materialne kot psihološke, ki nastanejo zaradi stroškov migriranja,
 - dolgoročne programe za višanje življenjskega standarda v državah izvora.
- (Mesić 2002, 301)

2.2.5 Nova ekonomija migracij

Migracije so definirane kot pojav, oblikovan z zakoni trga delovne sile, kjer pa mehanizem mednarodnih migracij služi kot element, ki v družbi po migraciji vzpostavi ravnovesje in kot posledica racionalnega odločanja posameznika na mikro družbeni ravni. (Mesić 2002, 306)

Nova ekonomija migracij dokazuje, da migracije niso posledica razlik v višinah plač na delovnem trgu, ampak nastanejo kot posledica neuspeha na drugih trgih, ki ogrožajo blagostanje prebivalstva ter ustvarjajo prepreke za njihov gospodarski napredek. (Massey v Mesić 2002, 306)

Novi ekonomski model ne obravnava popolnih in dobro delujočih gospodarstev. Massey meni, da so lahko v številnih primerih, predvsem v državah v razvoju, trg kapitala, blaga ter njihovo zavarovanje odsotni, nepopolni ali nedostopni. V razvitih državah se zaradi tveganja lastnega premoženja odloči za migracijo manj ljudi, saj jim pomaga država s svojimi socialnimi programi oz. so jim omogočena posojila, medtem ko so v nerazvitih državah taki mehanizmi nerazviti ali pa ne obstajajo. (Massey v Mesić 2002, 306)

2.2.6 Teorija interakcije

Teorija interakcije se je začela razvijati v sedemdesetih letih 20. stoletja in prinesla odmik od razumevanja migracij zgolj kot posledico ekonomskih potreb, ampak se je izpostavil pomen družbene mobilnosti.

Začetke konceptualizacije migracij najdemo v klasičnih teorijah družbene mobilnosti, kjer se ta obravnava kot fizični premik posameznikov v geografskem prostoru. (Lipset in drugi v Mesić 2002, 309–310) Največ sta pri omenjenem pristopu prispevala Mangalam in Schwarzweller (1970), ki sta oblikovala nov strukturalno-funkcionalistični model migracij na podlagi Parsonove teorije delovanja. Avtorja migracije obravnavata v duhu ravnotežja kot prilagoditveni proces za ohranjanje družbenega ekvilibrija v izvornih krajih migrantov. (Mangalam in Schwarzweller v Mesić 2002, 309–310)

Za razliko od predhodnikov skušata oblikovati teorijo srednjega dometa ter pod vprašaj postavljata pomembnost splošnih migracijskih teorij. Avtorji interakcijske teorije so kritični do poimenovanja in načina raziskovanja svojih predhodnikov o naravi migracij. Kot primer se obravnava teorija potiskanja in privlačanja, ki migracije razlaga kot posameznikov ali skupinski premik v fizičnem prostorskem smislu. S tem fenomen migracij iztrga iz družbenega konteksta. Poudarjajo pomembnost posameznika in kolektiva kot ključnih elementov raziskovanja migracij. Kot najpomembnejše elemente raziskovanja, pri čemer je posameznik odločen za migracijo, izpostavljajo strukturalne spremembe v družbi, kulturo in posameznika. Akterji niso utilitarni, temveč sledijo vrednotam skupnosti, ki ji pripadajo, imajo vso svobodo delovanja, vendar znotraj strukturalnih elementov, ki jih obdajajo. (Mesić 2002, 310)

Mangalam in Schwarzweller migracije klasificirata glede na osnovne elemente. Pri migracijah gre za fizični premik posameznika ali skupine med geografskimi prostori, pri čemer pa je izločen družbeni pomen migracij. Za družbeni okvir je pomembno, da migranti niso obravnavani zgolj kot spremenjeno agregatsko stanje v določenem okolju, temveč kot kolektivno oblikovanje novih vlog v novem okolju.

Kot migracije se ne obravnava fizičnega premika posameznikov, pri katerih ne pride do interakcije med migrantom in novim okoljem.

Individualno odločanje na posameznikovi ravni, ki se oblikuje na podlagi hierarhij vrednot in želja, je osnova za migriranje. Spremembe v vrednotnem sistemu lahko vplivajo na spremembe interakcijskega sistema potencialnega kandidata (migranta). (Mangalam in Schwarzweller v Mesić 2002, 310–311)

Sociološka analiza je usmerjena na procese prilagoditve, ki so nujni za ohranjanje ravnotežja v izvornem in novem okolju. Proces prilagajanja na novo interakcijsko okolje je vzvod za strukturalne napetosti, ki potekajo po zaporedju: prikrajšanost (zapostavljenost), prilagoditev, akulturacija, integracija, redefiniranje ciljev in aktualizacija ciljev. (Mesić 2002, 312)

Odločitev za migracijo temelji na posameznikovi percepciji socialnih razlik in njegovega položaja, statusa v stratifikacijskem sistemu. Razlike, čeprav velike, niso dovolj za migracijo, dokler posameznik ne čuti prikrajšanosti oz. zapostavljenosti. Šele ko potencialni migrant oceni velike prednosti, ki mu jih ponuja novo okolje, se v njem razvijejo motivacijski dejavniki, ki spodbujajo migracijo. Migrant si prizadeva za selitev v okolje, kjer bodo njegove želje lažje izpolnjive, hkrati pa stremi k selitvi v okolje, ki ni bistveno drugačno od njegovega izvornega okolja. Če pride do selitve v popolnoma drugače urejeno okolje, lahko migrant živi v dveh svetovih hkrati. Novo okolje navadno oblikuje migracijske skupnosti, ki so migrantom v pomoč pri premostitvah kulturnih razlik, v nadaljevanju pa pride do vključevanja v popolnoma nov sistem. (Mangalam in Schwarzweller v Mesić 2002, 312–313)

Posledice migracij se kažejo na treh nivojih – družbenem, kulturnem in osebem. Za vsak nivo so značilni določeni elementi, na družbeni ravni so to vrsta interakcije, socializacija, tip prilagajanja, stopnja integracije, kooperacija, solidarnost in konflikti. Kulturno raven opredeljujejo vrednote, jezik, tradicija, ideologija in življenjski stil, osebno raven pa status oz. vloga v družbi, cilji, želje, potrebe itd. (Mesić 2002, 313)

2.3 TEORIJE PRILAGAJANJA

V sociološki literaturi lahko razlikujemo med tremi pristopi, ki obravnavajo usode priseljencev in njihovega prilagajanja v novem okolju. Vsak pristop zavzema svoje stališče od povsem radikalnih zahtev po popolni adaptaciji priseljencev v novo kulturo do »melting pota«, spajanja kultur ter popolnega kulturnega pluralizma.

Redefinicija pojmov kulture in družbe je bila osnova za Baumanov znanstveni prispevek. Bauman definira kulturo kot skupek ciljev, vrednot, pomenov in tipov, ki imajo zunanji izvor, a so v procesih inkulturacije interiorizirani. Družba pa je pokazatelj interiorizacij. Bauman poudarja pomen prepletenosti kulture in družbe, posledično se med družbo in kulturo vzpostavlja vzajemna reakcija, hkratnost. (Bauman 1993, 120–160)

Bauman prav tako razlikuje med družbenim in kulturnim stikom, prvi se veže na zadovoljevanje potreb (skupnost A zadovoljuje potrebe, ki so nastale zaradi akcij skupnosti B), kjer niso nikoli izključeni kulturni ter informacijski elementi, medtem ko kulturni stik opredeli kot difuzijo oz. kot stanje, ko pride pri posrednem ali neposrednem stiku med ljudmi do hkratne predaje in sprejema kulturnih obrazcev. Posledice kulturnega stika so dvojne: ali uničujoče (kopičenje različnih, nasprotujočih vzorcev, ki lahko pripelje do uničenja kulture) ali pa prispevajo k bogatenju druge kulture (uskladitev novih obrazcev s starimi). (Bauman 1993, 120–160)

V različnih zgodovinskih, družbenokulturnih situacijah je prihajalo in še vedno prihaja do vseh procesov: nasilne asimilacije, transkulturacije, kulturnega pluralizma ter soodvisnosti od posamezne kulture. Na neevropske kulture razširjena analiza – kot univerzalna analiza – kaže na različne stopnje agresivnosti in netolerance.

Pomen tolerance je lahko viden po vzpostavitvi meje med »mi« in »oni«, po odnosu, ki se lahko oblikuje ter na temeljih tega odnosa. (Lukšič-Hacin 1995, 66–67)

Relevantnost različnosti kultur in obravnavanja teh je ključna pri razlikovanju ZDA in Evrope, saj je zadnja veliko bolj obremenjena z narodom, državo in korporativno tradicijo. V Evropi se pojavlja problem združitve kulturnega pluralizma s konceptom

gospodarsko- politične centralizacije, saj ekonomska premoč s centralizacijo prinaša kulturno dominacijo. (Lukšič-Hacin 1995, 66–67)

2.3.1 Teorije »anglo-conformity«

Začetki oblikovanja teorije segajo v konec 19. stoletja v Severno Ameriko, v čas po kolonizaciji in v čas evropskega množičnega izseljevanja v Ameriko. Množični naval drugačnosti je v Ameriki sprožil strah o prihodnosti »ameriške kulture« in kot odziv so se začele oblikovati teorije »anglo-conformity«. (Lukšič-Hacin 1995, 57)

Zagovorniki teorij postavljajo v ospredje angleške institucije, angleški jezik in angleške kulturne vzorce kot dominantne in superiorne za v Ameriki živeče ljudi. Anglosaška tradicija je bila zaradi svoje narave kmalu obravnavana kot vrh rasne in etnične hierarhije, ki je posledično vplivala na razmah rasizma, etnične segregacije ...

Za organizacije, ki so za svoje vodilo sprejele teorije »anglo-conformity«, je veljalo močno prizadevanje po restriktivni naturalizaciji in imigrantskih zakonih. (Lukšič-Hacin 1995, 57)

Za celotno obdobje je značilno prizadevanje po »pressure-cooking assimilation«, kjer je cilj, da se imigrantom vzame njihova prejšnja kultura in navezanost ter se jih preoblikuje po anglosaškem vzoru. (Lukšič-Hacin 1995, 58)

V petdesetih letih 20. stoletja so bile zadnje teorije še vedno prevladujoče v ameriškem prostoru, vendar je bil občuten vedno manjši vpliv zagovornikov rasizma in pritiskov nad priseljenci, saj so kot priseljence obravnavali tudi druge in tretje generacije priseljencev. Pritisk na starše je bil ključni dejavnik akulturacije v primerjavi z rasno, etnično in versko netoleranco. Akulturacijski proces je tako dosegel največji uspeh, vendar so se kazale posledice pri drugi, tretji generaciji otrok, saj so ti vedno bili in bodo tujci ter posledično razcepljene osebnosti. (Gordon v Lukšič-Hacin 1995, 58–59)

2.3.2 Teorije talilnega lonca

Teorije »melting pota« so se pojavile kot odgovor oz. kritika na teorije »anglo-conformity«, obravnavali pa so jih različni znanstveniki.

Koncept »melting pota« se sooča z dejstvom, ali lahko vse kulture enakopravno vplivajo k »novi kulturi« glede na neenakost v velikosti in številčnosti pripadnikov posamezne etnične skupine, poleg tega izključujejo pomen stereotipov in

diskriminacije. Zaradi omenjenih pomanjkljivosti so določeni znanstveniki opozorili na podobnost obravnavane teorije s teorijo »anglo-conformity«, saj naj ne bi prihajalo do spajanja kultur preko kulminacije in amalgamacije, temveč preko izgubljanja elementov manjših kultur v množičnejši. (Gordon v Lukšič-Hacin 1995, 60–61)

Poleg »melting pota« se pojavijo tudi opredelitve »transmuting pota« oz. nasilne asimilacije, kjer se ljudje, ki vstopajo v »talilni lonec« ne zlijejo, temveč so drugačni in kot prišleki nimajo bistvenega vpliva na kulturo. Pomemben dejavnik priseljencev, ki vplivajo na novo kulturo, je tako pogojen z zgodovinsko in situacijsko relevantnostjo družbene moči, ki jo posedujejo. Iz tega sledi, da odnos med politiko in kulturo ni enosmeren in enostaven. Prav spremembe v omenjenih ločenih sferah naj bi pripeljale do sprememb in prilagoditve kulturne sfere. Pomemben je poudarek, da politika in kultura nista neodvisna sistema, delujeta namreč eden mimo drugega ali pa vplivata eden na drugega, vendar pa se pojavi težava v diferenciranih modernih družbah, kjer sta kultura in politika močno prepleteni, čeprav delujeta kot samostojna sistema. (Stewart v Lukšič-Hacin 1995, 60–62)

2.3.3 Teorije kulturnega pluralizma

Teorije kulturnega pluralizma naj bi se od prejšnjih dveh opisanih teoretskih smeri razlikovale predvsem po načinu za iskanja kulturne kontinuitete vseh etničnih skupin znotraj enega političnega sistema.

Klasični koncept kulturnega pluralizma je bil izoblikovan leta 1915 z zavrnitvijo vseh teorij imigrantskega prilagajanja kot nekoristnega in nerealnega. Obravnavana teorija zagovarja tezo, da mora vsaka etnična skupina ohraniti svoj jezik, religijo, institucije, podedovano kulturo, hkrati pa se morajo imigranti naučiti jezika novega domovanja. (Kallen v Lukšič-Hacin 1995, 63–64) Zagovorniki kulturnega pluralizma so se pojavili kot najštevilčnejši, izhajali so iz liberalnih krogov, zagovarjali pa so pomen liberalizma, internacionalizma in tolerance. (Lukšič-Hacin 1995, 63–64)

Po Castlesu in Millerju naj države gostiteljice ne bi imele druge izbire, kot da se sprijaznijo z obstojem raznolikosti etničnih skupin znotraj državnih mej. Marginalizacija in izolacija etničnih skupin prispevata le k okrepitvi etnične identitete in

kulture. Diskriminacija in izključevanje etničnih skupin nista zaželena, temveč se poudarja globalna kultura, ki je posledica medijev, mednarodnih potovanj in migracij. Razlika ni več znamenje tujčevstva in ločenosti, temveč možnost za informirano izbiro med možnostmi. Izključuje se možnost asimilacijskega modela. (Haralambos in Holborn 1999, 667–674)

Gordon je prenesel teorijo kulturnega pluralizma na svoj model ameriške družbe, kjer je s pomočjo obravnave razmer ugotovil, da so vse etnične skupine v ZDA vezane na »subsociety«. Predpostavljal je, da je za uspešnost delovanja kulturnega pluralizma nujen obstoj strukturalnega pluralizma, saj je zanj kulturni pluralizem del strukturalnega. Ključno vprašanje pa je, kako preseči diskriminacijo in etnično stratifikacijo ter zagotoviti razmere za uveljavitev in obstoj strukturalnega pluralizma, ki pa je predpogoj kulturnega pluralizma. Glavno vodilo je, kako prodreti v prepletenost družbe oz. njene konstitutivne elemente in procese. (Gordon v Lukšič-Hacin 1995, 63–64)

Gordon je kot eden izmed najvidnejših zagovornikov kulturnega pluralizma opozarjal na določene pomanjkljivosti pri svojih znanstvenih kolegih. Opozarjal je predvsem na nerealnost razmer v ZDA, ki naj bi omogočile kulturni pluralizem, ter na številna protislovja in nejasnosti. (Gordon v Lukšič-Hacin 1995, 63–64)

3 INTEGRACIJA, ASIMILACIJA, MULTIKULTURALIZEM

3.1 INTEGRACIJA

V zadnjem obdobju se je po evropskem prostoru začel širiti strah pred tujci, ki naj bi prebivalce evropskih držav postavili v podrejen položaj na vseh segmentih. Tujci naj bi bili Evropejcem konkurenčni pri pridobivanju zaposlitev, stanovanj, z vnosom svojih vrednot, navad jezika naj bi jih ogrožali, hkrati pa so odgovorni za višjo stopnjo kriminalitete. Vendar fenomena migracij ni mogoče gledati enostransko, temveč je potrebna določena mera kritičnosti do medijske reprezentacije, saj ima ta velikokrat prevelik vpliv na večinsko populacijo.

Kljub številnim nasprotnikom migracij demografska slika Evrope kaže, da bodo te v prihodnosti edina rešitev, če si bo Evropa želela zagotoviti dovolj delovne sile in zmanjšati sorazmerje med upokojenim in aktivnim prebivalstvom. (Bešter 2003, 83)

Glavni cilj integracijskih procesov je sledenje smernicam vključevanja priseljencev v večinsko družbo, tako da ti postanejo njen funkcionalni člen, enakopravno sodelujejo pri njenem razvoju ter imajo možnost samostojnega življenja. (Bešter 2003, 83)

Načini uresničevanja tega cilja so v različnih državah zelo različni, saj so tudi želeni končni rezultati integracijskega procesa različni. Lahko gre za asimilacijo ali multikulturalno družbo, hkrati pa so odvisni tudi od vrednot večinske družbe – ali je ta naklonjena demokraciji, liberalizmu, pluralizmu. (Bešter 2003, 83)

Integracija lahko opredeljuje kakovost in način povezovanja novih skupin z obstoječo strukturo družbenoekonomskih, pravnih in kulturnih odnosov. Poudarja se aktivna in enakopravna participacija vseh prebivalcev v javni sferi ter zagovarja ohranjanje lastnih kulturnih vzorcev posameznikov oz. skupin. Integracija je uspešna, ko priseljenci in domačini dosegajo primerljive položaje v družbi. Pomemben pa je poudarek, da odstopanje še ne pomeni slabe integracije, pomembno je, da razlike niso posledica strukturnih ovir ali diskriminacije posameznikov in skupin. (Ule 2007, 109)

Integracijo opredeljuje dvosmeren proces prilagajanja med manjšinskimi, priseljskimi skupinami ter med večinsko družbo, je odziv na izzive, ki se pojavijo kot posledica

sobivanja različnih kultur v družbi z njihovimi prispevki ter ohranjanjem stikov z domačo kulturo.

Na sam proces integracije in tudi na končni rezultat vplivajo številni dejavniki: osebne lastnosti posameznikov, imigracijske politike, nacionalni in mednarodni kontekst itd. Različni načini in oblike integracij pa so posledica različnih nacionalnih kontekstov, pri tem ne gre samo za različne poti in ukrepe migracijskih politik, temveč gre za odvisnost od končnih rezultatov integracijskih procesov. (Ule 2007, 112) Integracija je v vseh družbah stalna, ne glede na to, ali je pravno formalno urejena ali ne. Za uspešno integracijo je potrebno sodelovanje s strani priseljencev kot tudi s strani prebivalcev. (Bešter 2003, 83)

Po Penninxu je med obema skupinama opaziti neenakost pri vplivanju, saj je večinska družba z nacionalnimi institucijami in odnosom do priseljencev odločilnejša. (Penninx v Ule 2007, 108) Prilagajanje priseljencev in večinske družbe ni simetrično, zato ni mogoče doseči ravnotežja na točki, ki bi bila enako oddaljena od obeh strani. (Baubocku v Ule 2007, 108)

Pettersenova pri svoji obravnavi tujcev poudarja razliko pri prilagajanju med tujci in gostitelji. Imigranti naj bi storili veliko več kot gostitelji. Za imigrantsko skupino to pomeni sprememba v načinu življenja, resocializacijo in akulturacijo, medtem ko se gostitelj zgolj preda pasivnemu procesu spreminjanja. (Pettersen v Haralambos in Holborn, 1999, 667)

3.1.1 Proces integracije

Proces integracije se začne v trenutku priselitve posameznika v novo okolje ter lahko obsega različna časovna obdobja, leta, desetletja, generacije. (Ule 2007, 108)

Prva faza integracije je faza aklimatizacije in akomodacije, ki temelji na gradnji tesnejših stikov priseljencev z večinsko družbo.

Izhodišče za uspešen začetek integracije je rešitev stanovanjskega problema, pridobitev zaposlitve, učenje jezika gostujoče države, poznavanje delovanja temeljnih principov delovanja družbe ipd. Končna faza pa nastopi, ko priseljenci postanejo polni in

enakopravni soudeleženci in oblikovalci družbenega življenja in prostora. (Ule 2007, 112)

V Evropi se termin integracija uporablja za označevanje procesov vključevanja priseljencev v novo družbeno okolje. (Ule 2007, 106)

Vendar pa ta termin zaradi kompleksnosti integracij ni vedno pozitivno ovrednoten, saj obsega krog dinamičnih procesov in situacij na družbenih področjih. Lahko se nanaša na posameznike, družbene skupine ali na družbo kot celoto. Tako se v nasprotju s kompleksnostjo pojem uporablja zelo poenostavljeno – kot opredelitev procesov vključevanja priseljencev v novo družbeno okolje – pri čemer so izpuščeni načini in cilji vključevanja ter ni definirano družbeno življenje. Pojem integracija se uporablja za opisovanje stanj in procesov v obsegu od asimilacijskih praks do kulturnega pluralizma. (Ule 2007, 107)

Prevladujoč pogled integracijo definira med prisilno asimilacijo, ki se kaže kot kulturni monizem, ter ekstremnim multikulturalizmom, ki vodi v ohranjanje različnih kultur in dovoljenega avtonomnega delovanja. Integracije predpostavljajo ohranjanje manjšinske kulture, kjer se poudarja razlika med asimilacijo in integracijo. (Ule 2007, 107)

3.1.2 Pomeni termina integracija

Integracija je proces vključevanja in sprejemanja priseljencev v družbeno okolje ter prilagajanje obstoječih družbenih struktur. Je večsmeren proces, priseljenci sprejmejo nove norme in pravila, institucije pa postanejo dostopnejše. Družbeni sistem naj bi v procesu integracije deloval kot povezan sistem, ki je s kulturnega stališča heterogen, med posamezniki in skupinami pa vlada enakopravnost. (Ule 2007, 108)

Integracija opisuje lastnosti in značilnosti družbenega sistema, dosežena je, ko sestavni deli, vključno z novimi skupinami priseljencev delujejo povezano, kohezivno, soodvisno in komplementarno. Večja stopnja integriranosti družbe predpostavlja večjo povezanost med posameznimi družbenimi deli ter zagotavlja blaginjo. Kot nasprotovanje in oviranje integracije se definirajo diskriminacija, socialna izključenost, marginalizacija, segregacija ipd. (Ule 2007, 108–109)

3.1.3 Dimenzije integracije

1. Pravna integracija se nanaša na izenačevanje pravnega statusa priseljencev s statusom državljanov, ki pa je pogoj za enake možnosti. Polnopravno integracijo priseljenci dosežejo s pridobitvijo državljanstva oz. s približevanjem statusa priseljenca s stalnim prebivališčem statusu državljana. (Ule 2007, 109)
2. Poselitvena in bivanjska integracija priseljencem omogoča naselitev kjerkoli v državi oz. življenje pod enakimi pogoji, kot jih imajo ostali prebivalci. Kot neuspešno integracijo s strani državnih institucij se definira preveliko število priseljencev v določenem delu mesta ali mestu, medtem ko s strani priseljencev to stanje in naseljenost opredeljujejo kot pomembno in pozitivno. (Baubock v Ule 2007, 110)
3. Socialno-ekonomska integracija opredeljuje položaj priseljencev na trgu delovne sile in v sistemu državne blaginje. Definira se kot stanje enakih možnosti med priseljenci in prebivalci po doseganju primerljivih rezultatov glede zaposlitve, dohodkov socialnih storitev ipd. (Ule 2007, 110)
4. Integracija v sistemu izobraževanja se nanaša na status priseljencev v izobraževalnem sistemu, opredeljuje dostopnost do izobraževalnih institucij, dokončnost posameznih stopenj šolanj, možnost nadaljevanja izobraževanj ipd. Izpostavlja se relevantnost učenja maternega jezika priseljencev in multikulturnega pristopa izobraževanja na vseh stopnjah izobraževalnega sistema. (Ule 2007, 110)
5. Kulturna integracija predpostavlja spoznavanje kultur, sprejemanje novih kulturnih vzorcev in ponotranjenje novih vrednot, norm in vedenjskih vzorcev s strani priseljencev. Cilj kulturne integracije ni asimilacija, temveč kulturni pluralizem. (Ule 2007, 110–111)

Po Klinarju je kulturna integracija srečanje dveh kultur, ko posameznik še naprej ohranja izvorno kulturo, hkrati pa ponotranja elemente nove kulture v procesu medkulturnega prilagajanja. (Klinar v Ule 2007, 110–111)

6. Politična integracija se nanaša na vključitev priseljencev v procese političnega odločanja v državi, aktivnega sodelovanja in na volilno pravico. Politična integracija definira aktivno sodelovanje priseljencev preko volitev, udejstvovanja v političnih strankah, oblik predstavnštva ipd. (Ule 2007, 111)
7. Družbena integracija opredeljuje neformalne družbene stike med priseljenci in državljani v izobraževalnih institucijah, na delovnem mestu, v prostem času ipd. (Ule 2007, 112)
8. Identifikacijska integracija pa definira subjektivne občutke pripadnosti določenim različnim skupnostim. Najpomembnejši je občutek pripadnosti državi. (Ule 2007, 112)

3.1.4 Modeli integracije

V svetu obstajajo različni modeli integracije priseljencev, ki so zelo prilagojeni posamezni družbi, ciljem, normam, vrednotam, ki so zgodovinsko pogojene. Med njimi lahko izpostavimo naslednje tri modele. (Bešter 2003, 83)

1) Model diferenciranega izključevanja

Model diferenciranega izključevanja opredeljuje vključevanje priseljencev v določene sfere, predvsem trg delovne sile, medtem ko priseljenci nimajo dostopa do socialnega sistema, državljanstva, politične participacije. Takšen model so sprejele predvsem države s tradicionalno kulturo oz. etnično definicijo naroda, ki niso bile deležne imigracij iz bivših kolonij in so po drugi svetovni vojni vodile rekrutacijo začasnih gostujočih delavcev. Omenjene države so priselencem pripisovale vedno več socialnih pravic, medtem ko so oteževale dostop do naturalizacije, ki v modelu predstavlja zadnjo fazo v procesu asimilacije. Prav tako te države potomcem priseljencev ne omogočajo avtomatične pridobitve državljanstva z rojstvom ali ob polnoletnosti. Priseljivanje se opredeljuje kot začasen pojav, ki naj se običajno konča z vrnitvijo priseljencev v njihovo izvorno državo. (Bešter 2003, 83)

2) Asimilacijski model

Asimilacijski model ali model diferenciranega vključevanja opredeljuje priseljence v večinsko družbo na način popolne prilagoditve v večinsko družbo. Priseljencem je naložena naloga odpovedi jezikovnim, kulturnim in družbenim značilnostim. Za prilagoditev novemu okolju so priseljenci prepuščeni sami sebi, država gostiteljica pa nudi samo ugodne razmere za čimprejšnjo prilagoditev ter prevzem večinske kulture in vrednot. Ta model v ospredje postavlja integracijo prek naturalizacije, saj je ta začetni korak v procesu asimilacije. Priseljencem je omogočeno neomejeno bivanje v gostujoči državi brez stalnega državljanstva. Potomci priseljencev pridobijo državljanstvo ob rojstvu ali polnoletnosti. Obravnavani model predpostavlja stalno naselitev priseljencev v novi državi in prenehanje vzdrževanja stikov z njihovo izvorno državo. (Bešter 2003, 83)

Dominantna paradigma v migracijskih teorijah med sociologi, zgodovinarji in antropologi je asimilacijski model. Heisler poudarja, da ta model predvideva in napoveduje en sam rezultat: asimilacijo; model pa je zanj hkrati izhodišče novim modelom, ki predpostavljajo več načinov in tipov asimilacije. (Brettell in Hollifield 2000, 15)

3) Pluralistični model

Smoter pluralističnega ali multikulturnega modela je vključitev priseljencev v novo družbo, pri čemer se ohranja njihova lastna kultura ter poudarja različnost na vseh družbenih nivojih. Participacija priseljencev v civilno družbo in nacionalno državo je združljiva s kulturno raznolikostjo. Pravna integracija se po tem modelu meri po državljanskih pravicah in ne po formalnem državljanskem statusu, prav tako je naturalizacija eden izmed načinov pridobivanja pravic. Posebnost modela je, da ne enači politične skupnosti s skupnostjo državljanov, temveč je ta širša in neomejena z državnimi mejami. Stalno prebivanje v gostujoči državi in ohranjanje stikov z izvorno državo pa se posledično ne izključujeta. (Bešter 2003, 83)

3.2 ASIMILACIJA

Pri vzpostavitvi in delovanju EU in njenih idej odprtih gospodarstev in prostega toka delovne sile je večinsko prebivalstvo v posameznih državah posvetilo veliko časa in navora za definiranje posameznikove pripadnosti skupnosti in državi in poudarilo vse tiste, ki skupnosti ne pripadajo. Zaradi novega vala migracij, ki je v posameznih državah sprožil omenjena dejanja, pa so znanstveniki opazili potrebo po natančnem poznavanju zgodovinskih razmer, ki lahko razjasni časovne in prostorske pojave ločevanja etničnih skupin ter držav. (Borstner in Gartner 2007, 1–2)

Asimilacija se definira kot proces postajati podoben nekomu in ne identičen; kot delna asimilacija, ki je enaka pojmu asimilacijske integracije; kot delna funkcionalna integracija, ki je možna brez asimilacije; kot popolna funkcionalna integracija, ki ni možna brez asimilacije; kot asimilacija, ki je možna brez integracije; kot funkcionalna integracija, ki je tranzitivna; kot asimilacija, ki je tranzitivna; kot asimilacija, ki ni nikoli dvosmerna; kot asimilacijska integracija, ki je lahko dvosmerna in jo imenujemo amalgamacija. (Borstner in Gartner 2007, 1–2)

3.2.1 Idealno tipski modeli procesov prilagajanja

Pri analizi procesov prilagajanja so R. Park, M. Gordon in P. Klinar oblikovali idealno tipске modele z večimi spremenljivkami (stopnjami) asimilacijskega procesa.

1) Model R. Parka

Čikaška šola, znotraj katere je bil zelo viden Park, je postala pozornejša na fenomen migracij po velikih valovih preseljevanja v Ameriko, Avstralijo in Kanado po drugi svetovni vojni. Raziskovalci čikaške šole so poudarjali pomen prilagoditve migrantov v novih okoljih in poudarjali, da je vse skupaj veliko kompleksnejši pojav, kakor so to predvidevali predhodniki.

Eisenstadt je bil eden prvih raziskovalcev migracij, ki je opozoril na relevantnost interakcije med migrantom in družbo znotraj kulturnega pluralizma. (Eisenstadt v Mesić 2002, 288–289) Heisler, ki se je ukvarjal s sociološko literaturo na temo migracij, je

ocenil, da ta v veliki meri obravnava etnične ekonomije in njihove vloge, kar pa po njegovem mnenju lajša proces inkorporacije. (Heisler v Brettell in Hollifield 2000, 15)

Imigrantske etnične skupine razvijajo skupno kulturo in se vključujejo v institucije imigrantske družbe, med katerimi prihaja do medsebojnih stikov, akomodacije, tekmovanja in asimilacije. Asimilacijo opredeli kot proces interpenetracije, kjer si osebe in skupine pridobijo spomin, emocije ter držo drugih, posledica pa se kaže kot oblikovanje skupnega kulturnega življenja. Interakcija se kaže kot družbeni stik, kjer je cilj proces asimilacije, do katere pa pride preko primarnih odnosov, medtem ko sekundarni odnosi pospešijo akomodacijo, ki na asimilacijo ne vpliva. (Park v Lukšič-Hacin 1995, 69–70)

Asimilacijski procesi se po Parku delijo na več stopenj:

- I. Akulturacija kot najnižja stopnja asimilacije, kjer se posamezni elementi dominantne kulture prevzemajo zelo površno na sekundarni ravni ter ta ne vpliva na izgubo izvirne kulture.
- II. Pri strukturalni asimilaciji se pojavi vključevanje imigrantov v vse imigrantske strukture na primarni in sekundarni ravni.
- III. Indentifikacijska, državna, amalgamacija in popolna asimilacija pa so vidne, ko imigrant popolnoma izgubi stik z izvirno kulturo, prevzame dominantno imigracijsko kulturo ter se sooči s pojavi etnične stratifikacije, diskriminacije in segregacije.

Vsi procesi so dolgotrajni, spremlja jih socialna dezorganizacija, ksenofobija, konflikti ter diskriminacija in segregacija. (Park v Lukšič-Hacin 1995, 70)

Kritika se je razvijala na podlagi razprav in utemeljevanja imperializma ter kolonializma. Poudarjali so nerelevantnost konceptov asimilacijskega modela, saj se ti ne morejo uporabljati za vse migrante, na primer za kolonialne »odposlance«, misijonarje in trgovce v Aziji in Afriki kot tudi za belopolte koloniste v kolonijah, saj so zadnji oblikovali migrantsko elito z vplivom na ekonomske in politične sisteme v domačih družbah, poleg tega pa niso kazali znakov kulturne in strukturne asimilacije. (Mesić 2002, 289)

2) Model M. Gordona

Miliona Gordona lahko izpostavimo kot enega najvidnejših raziskovalcev, ki so se osredotočali na integracijske procese oz. aspekte asimilacijskega procesa – kulturne, strukturne in psihološke. (Mesić 2002, 288–289)

Model je opredeljen kot idealno tipski model, njemu nasproti lahko postavimo drugačno realnost. Gordon je model oblikoval na primeru države Sylvania, kjer prebivalci pripadajo povsem različnim religioznim in nacionalnim pripadnostim. Na tej podlagi je oblikoval sedem spremenljivk, ki naj bi služile pri opazovanju procesov prilagajanja – »melting pota«. (Gordon v Lukšič-Hacin 1995, 72)

Model predpostavlja, da je asimilacija zaželena in zanemarja možnost, da bi družbe cenile raznolikost multikulturne družbe. Ideološko se model nagiba k podpori kulturne dominacije večinske etnične skupine v družbi. (Haralambos in Holborn 1999, 674–675)

Spremenljivke so sledeče:

- I. akulturacija in kulturna asimilacija (sprememba kulturnih vzorcev imigranta in prevzem nove kulture),
- II. strukturalna asimilacija (vstop imigranta v organizacije),
- III. amalgamacija (biološko mešanje prebivalcev),
- IV. identifikacijska asimilacija (identifikacija imigrantov z domačini),
- V. odsotnost predsodkov,
- VI. odsotnost diskriminacije,
- VII. državljanska asimilacija (odsotnost vrednostnih konfliktov glede na družbeno moč).

Akulturacija je ključna stopnja v procesu asimilacije, po njej se ali se ne razvije strukturalna asimilacija, medtem ko si ostale stopnje sledijo v časovnem zaporedju. (Gordon v Lukšič-Hacin 1995, 72–73)

3) Model P. Klinarja

Model o asimilacijskih stopnjah je oblikoval na podlagi kritik asimilacijskih teorij. V primerjavi z Gordonom v modelu ni definiral asimilacijskih stopenj, temveč je definiral uporabo posamezne stopnje kot procesa, do katerega pride v življenju priseljencev v novem okolju. (Lukšič-Hacin 1995, 74)

Elementi Klinarjevega modela so:

- I. akomodacija (proces minimalnega prilagajanja imigrantov v novi družbi, ki zadeva sekundarne procese) in adaptacija – integracija (imigrantska etnična skupina ohranja del svoje izvirne kulture ter sprejema elemente kulture in vrednost v novi družbi);
- II. asimilacija: akulturacija, transkulturacija, jezikovna akulturacija (prevzemanje kulture, kulturnih vzorcev obnašanja in vrednot na nivoju sekundarnih sprememb);
- III. strukturalna asimilacija, amalgamacija (zlitje imigrantov z domačini, intimni odnosi – mešani zakoni), identifikacijska asimilacija, državljanska asimilacija (pridobitev političnih pravic in dosega enakovrednega političnega subjekta z domačini). Vse stopnje so obravnavane kot intenzivno privzemanje načina obnašanja, mišljenja, sprejemanja vrednot in kulture nove družbe ter pozabljanje izvirne kulture. (Klinar v Lukšič-Hacin 1995, 74)

Ključna pojava, potrebna nadaljnje razlage, sta asimilacija in integracija, ki bosta v nadaljevanju opredeljena glede na kontekst. Predstavljena bosta v kontekstu posameznikove individualne identitete, v kontekstu funkcionalnosti, v kontekstu časovne dimenzije ter v kontekstu odnosa posameznikov do države.

3.2.2 Asimilacija in integracija v kontekstu individualne identitete

Asimilacija se opredeljuje kot popolna zamenjava posameznikove identitete z identiteto posameznikov v novem okolju, pri čemer si je opredelitev v nasprotju z opredelitvijo integracije, ki pojav opredeljuje kot samo preoblikovanje posameznikove identitete.

Pri konceptualizaciji migracij sta najpogostejša pojma asimilacija in integracija, vendar literatura, ki je na voljo, ne razpolaga s temeljito razliko med obema pojmomoma. V

kontekstu individualne identitete priseljenca ta ne priznava popolne asimilacije, saj ni mogoče, da bi postal priseljenec popolnoma enak članom gostujoče družbe, saj popolna zamenjava osebnosti, kulturnih in družbenih lastnosti ni mogoča. Ta popolna sprememba posameznika ni mogoča iz dveh razlogov. Kot prvi se navaja v kontekstu družbene skupine, ki se pri posamezniku nanaša na kulturno identiteto, ki pa ni nujno temeljna osebna identiteta. Drugi pa se navaja kljub predpostavljajanju, da je kulturna identiteta temeljna in superiorna nad osebno identiteto, ki je nemogoča v sodobnem času, saj čista in monolitična kultura zahodnega sveta ne obstaja. V sodobnosti se kulturne identitete ne opredeljuje kot univerzalne, iz česar sledi, da je asimilacija lahko razumljena le kot proces, kjer priseljenec postaja podoben pripadnikom gostujočega okolja in ne popolnoma enak, identičen, posledično torej popolne asimilacije ni, temveč je le delna. Številni avtorji tako integracijo definirajo kot delno menjavo oz. spremembo identitete, asimilacija pa je ekvivalentna konceptu asimilirajoče integracije. (Borstner in Gartner 2007, 2–6)

3.2.3 Asimilacija in integracija v kontekstu funkcij

Kot primer kontekstualizacije zadnjih pojmov v odnosu do funkcij se lahko opredelimo na posameznika, ki živi na slovenskem ozemlju, ima status tujca, njegova zaposlitev je regularna, sam pa v gostujoči družbi popolnoma participira. V omenjenem primeru ne moremo govoriti o nikakršni podobnosti med njim in drugimi, integracija pa je vidna brez kakršnih koli zamenjav in sprejemanja novega na njegovi individualni ravni. V primeru je njegova integracija izključno funkcionalna, posameznik je vključen v posamezne družbene sfere, kar pa ne vpliva na spreminjanje njegove identitete. Taka integracija se obravnava kot funkcionalna integracija oz. integracija brez asimilacije. (Borstner in Gartner 2007, 6)

Vprašanje o vključenosti priseljenca v vse družbene sfere ali samo nekatere je relevantno samo do določene mere, saj predstavniki družbe ravno tako niso vključeni v prav vse sfere. Nanašajoč na omenjeni primer, je priseljenec vključen le v dve družbeni sferi, sferi zaposlitve in plačevanja prispevkov, in posledično je njegova stopnja integracije v novo družbo zelo nizka. V primeru njegove vključitve v še druge sfere bi to pomenilo zanj višjo stopnjo integracije. Glede na omenjeno se pojavi vprašanje o

možnosti integracije brez asimilacije, tj. brez vodila postati podoben njim. (Borstner in Gartner 2007, 6)

Priseljenec, ki živi v tujem okolju, živi vsakodnevno življenje, primerljivo ostalim, se brez privzetja vsaj nekaterih značilnosti gostujočega okolja ne more popolnoma integrirati. Adaptacija teh relevantnih značilnosti pa se načeloma zgodi na priseljenčevi nezavestni ravni. Glede na zapisano lahko izpostavimo, da se delna funkcionalna integracija lahko doseže brez asimilacije, medtem ko je za popolno funkcionalno integracijo potrebna asimilacija. (Borstner in Gartner 2007, 6)

Pomembni pa so tudi primeri, ko se posameznik želi integrirati, vendar ne asimilirati oz. si želi popolne asimilacije. Najpogostejši razlogi za prvo in drugo stopnjo asimilacije so »push in pull« efekti. »Push« efekte se opredeljuje, ko določena družbena skupina izloči člana, ki se vključi v drugo skupino. Ključni cilj za to osebo je integracija v novo skupino, vendar je sam še vedno pod vplivom načel prve skupine. V takih primerih se govori o uspešni integraciji. V primeru, ko se posameznik prostovoljno odloči za vključitev v določeno družbeno skupino zaradi simpatij do nje oz. njenega poslanstva, pa se govori o »pull« efektih. Pri tem prehodu sta želeni tako asimilacija kot tudi integracija. (Borstner in Gartner 2007, 6–7)

3.2.4 Asimilacija in integracija znotraj časovnih razsežnosti

Znotraj konteksta spreminjanja posameznikove identitete je popolna asimilacija posameznika nemogoča, delno pa se asimilacijo opredeljuje kot asimilirajočo integracijo. Priseljenčevo sprejetje glavnih značilnosti in potez nove družbene skupine se definira kot asimilacija, vse prejšnje stopnje, ko še niso posebljene glavne poze, pa se obravnava kot asimilirajočo integracijo. Tako se pri posamezniku proces začne z asimilirajočo integracijo in konča z asimilacijo. Pri analizah znotraj procesov v kontekstu funkcij in časovne komponente se popolna integracija pojavi na koncu glede na čas procesa, poudarja pa se pomembnost asimilacije, saj določene značilnosti družb posameznik spontano posebi in tako preoblikuje samega sebe. V obravnavanem kontekstu je poudarek na asimilaciji, ki ni mogoča brez integracije. (Borstner in Gartner 2007, 7–9)

3.2.5 Asimilacija in integracija v odnosu do države

Po Brubakerju obstajata dva pomena asimilacije, to sta splošni in specifični pomen. Splošni se definira kot proces spreminjanja, kjer so značilnosti in karakteristike neprehodne, medtem ko je drugi definiran kot popolna absorbcija, stopnja enakosti, kjer so spremembe prehodne. Poudarja dve ideji, idejo prenosa, kjer se prenašajo določene države in motivi iz gostiteljeve družbe na priseljence, posameznik se nekaterim svojim karakteristikam odpove in sprejme nove ter idejo, kjer prenos idej, vrednot ni mogoč. Po njegovem mnenju lahko država vzpostavi določene mehanizme in kriterije, ki na prišleke vplivajo, kar je za državo zelo pozitivno. (Brubaker 2006, 64–88)

Asimilacija je lahko opredeljena kot prehodni proces, kjer država v ospredje postavlja zlitje priseljencev v dominantno skupino, to pa je lahko tudi nasilno dejanje. Funkcionalna integracija ni prehodna, medtem ko sta delna ali popolna asimilacija prehodni. Posledično asimilacije ne moremo definirati kot dvosmernega procesa. (Borstner in Gartner 2007, 9–11)

3.2.6 Procesi prilaganj kot razhajanje med znanstvenimi disciplinami

Asimilacija je osrednji pojem, okrog katerega se vrtijo vse migracijske problematike, ki se nanašajo na fenomen prilagajanja. Dojemanje odnosa med kulturo in družbo, racionalnim in iracionalnim je podlaga za razhajanje med tradicijami. Zadnje obravnava veliko pristopov, vendar trije najbolj izstopajo. (Lukšič-Hacin 1995, 83)

I. Znotraj prvega pristopa je poudarek na teorijah družbe (sociološki pristop) kot vseobsegajočega fenomena in kulture kot enega družbenih pojavov, ki zajema le del celotne družbe. Gre za obravnavanje kulturnih sestavin kot tudi spontanega procesov, ki izhajajo iz socialne strukture. (Rihtman-Avguštin v Lukšič-Hacin 1995, 84)

Poudarja se pomen družbe, družbenih odnosov, institucij, moči, statusa itd., ki izhaja iz pozitivistične tradicije, nanj pa vpliva dualistično pojmovanje stvarnosti, ki poudarja relevantnost delitve družba – narava oz. delitev fenomena na bistvo in pojav, vsebino in strukturo. (Lukšič-Hacin 1995, 84)

II. Drugi pristop izhaja iz teorij kulture oz. antropologije, kjer je kultura vse in je opredeljena v relaciji do narave in ne družbe, ki je njen del. Poudarja

pomen iracionalnosti in čustvenosti ter jo postavlja kot superiorno družbi. (Rihtman-Avguštin v Lukšič-Hacin 1995, 84)

- III. Tretji pristop je obarvan s prvima dvema ter dodatnimi težnjami po univerzalnosti. Izpostavljena je redefinicija kulture in družbe ter ločitev kulturnih in družbenih vidikov, ki sta analitično neodvisna. Pojem kultura obsega reprodukcijo vsebine, obrazce vrednot, idej, ki imajo simbolični pomen ter vplivajo na človekovo obnašanje in njegove produkte, medtem ko se družba ali družbena struktura opredeli kot sistem odnosov in interakcij med posamezniki in skupnostmi. (Rihtman-Avguštin v Lukšič-Hacin 1995, 84–85)

Prilagajanje se pri tretjem pristopu označuje kot asimilacija in kot akulturacija oz. kot družbeni in kulturni stik. Omenjeni proces se lahko kaže v različnih pojavnih oblikah. Procesu nasilnega utapljanja tujega v priseljski družbi preko »melting pota«, ki so označeni kot tolerantnejši, nenasilni do nove kulture ter preko zavzemanja za ohranjanje etničnih manjšin in njihovih kulturnih elementov, da ostanejo nedotaknjeni, kar podpira država priselitve. Etnične skupine se lahko ohranjajo tudi v družbah, ki sledijo cilju popolne asimilacije in prav to nasilje deluje na etnično skupino kot dodatni faktor homogenizacije etnične skupnosti, zadnji pojav pa se opredeljuje kot konstrukcija skozi negativno identifikacijo. (Lukšič-Hacin 1995, 86–87)

3.3 MULTIKULTURALIZEM

Ideja multikulturalizma je vezana na monokulturalizem. Ameriško politiko talilnega lonca se povezuje z monokulturalizmom, saj je njegov cilj vzpostaviti homogenost kulture in jezika. V nasprotju z monokulturalizmom pa je cilj multikulturalizma zagotovitev kontinuitete drugačnosti, raznovrstnosti in heterogenosti. (Medica 2007, 80–81)

Multikulturalnost označuje družbe raznovrstnih kultur, etnij itd., ki živijo v istem okolju, med njimi pa je prisotna določena stopnja interakcije. (Back v Dragoš 2005, 43)

Prav tako se ne označuje samo stopnja doseženega pluralizma, ampak tudi ideja sožitja različnih kultur ali etničnih skupin v pluralni družbi. (Todd v Dragoš 2005, 44)

Pluralizem se uporablja v zvezi z interesi različnih skupin, medtem ko se multikulturalizem uporablja v povezavi s kulturnimi vzorci oz. identitetami. (Dragoš 2005, 44–47)

3.3.1 Multikulturacija

Multikulturacija označuje procese, s katerimi nosilci moči urejajo interkulturalna razmerja med različnimi identitetami nekonfliktne integracije. Postmoderno dobo definira velika intenzivnost multikulturalnosti, posledično zaradi globalizacije, informacijske revolucije, transnacionalnosti kapitala, dobrin, ljudi, novih svetovnih delitev dela, saj te pospešujejo zadnjo do točke, ko nacionalna država zožuje delovanje odziva multikulturalnosti z multikulturacijo ali jo ignorirajo. V multikulturalnost se posega tudi, ko niso odločilni kulturni boj, asimilacija, konflikti itd. Aktivno prakticiranje multikulturalizma pomeni možnost za regulacijo procesov v želene smeri. (Dragoš 2005, 60–62)

Multikulturalizem označuje idejo, ideal ali ideologijo o vzpostavitvi in vzdrževanju odnosov sistema konsenzualnih interakcij med različnimi skupinami. Je hotenje namera ali pričakovanje in ne empirično stanje družbenih skupin. Multikulturalnosti družbe ne moremo ugotoviti s številčnostjo pripadnikov posameznih etničnih, kulturnih, religijskih skupin na določenem območju kot tudi ne s stopnjo konfliktnosti med posameznimi skupinami, temveč je ključen koncept oz. politika reševanja teh vprašanj. (Dragoš 2005, 52)

Multikulturalnost opredeljuje soobstoj več kulturnih identitet v skupnem kontekstu, je vsota lastnosti, po katerih se ljudje znotraj istega konteksta razlikujejo z individualnim ali kolektivnim vzdrževanjem teh razlik. Modernizacijski procesi multikulturalnosti niso povzročili, temveč samo pospešili in izpostavili. Modernizacija je pospešila diferenciacijo družb iz segmentacijske strukture v fragmentacijsko smer in izostrila multikulturalnost na treh ključnih točkah za obstoj družb, pri vprašanju integracije družbene strukture; pri vprašanju regulacije te celote ter pri razmejevanju med deli oz. posameznimi sistemi. Segmentiranost označuje homogenizacijo skupnosti navznoter in izoliranost navzven, fragmentacija pa označuje povezovanje elementov družbe navzven do točke, ko razlika med navzven in navznoter izgublja pomen. S poglobljanjem

povezav navzven meje med skupnostmi slabijo, struktura znotraj postaja heterogena, kar lajša komunikacijo navzven in otežuje prepoznavanje meja. (Dragoš 2005, 60–62)

Ideja multikulturalizma tako ni mogoča brez liberalnih načel svobode in različnosti. V primeru absolutizacije enega načela nad drugim se multikulturalizem pojavi kot samoumeven, kot avtomatična posledica globalizacije ter postane ideologija nevmešavanja. V primeru povezave z liberalizmom multikulturalizem opredeljuje strategijo intervencije, ukvarjanje z regulacijo, interkulturalnost pa se vzpostavi z deprivilegizacijo najmočnejših ter demarginalizacijo šibkejših identitet. (Dragoš 2005, 52–60)

Opuščanje termina multikulturalnost sovпада z naraščanjem socialnih neenakosti, neoliberalizmom, transnacionalizacije kapitala, ki uhajajo nadzoru nacionalnih regulativ. Sovpadanje pa pomeni, da ekonomija, politika, socialna država in liberalizem sprožajo spremembe v razsežnostih posameznih kultur. Velikokrat se vse omenjene elemente enači z globalizacijo, prav ta pa se neposredno dotika nacionalne, lokalne, etnične, religijske, osebne, prostovoljne, dominantne kulture. Tako kot je treba gospodarske, socialne in kulturne vidike globalnih sprememb razločevati med seboj, enako velja za soobstoj in sožitje različnih kultur. (Dragoš 2005, 47–51)

3.3.2 Multikulturalizem in družbena moč

Dejansko delovanje idej multikulturalizma se v družbah kaže v različnih segmentih. Lahko gre za sprejemanje in potrjevanje drugih kultur, pri čemer gre zgolj za površinske manifestacije določene kulture in odklanjanje resničnih problemov, s katerimi se soočajo pripadniki etničnih manjšin, saj se pozicije moči kljub multikulturalni politiki ohranjajo, povečujejo ter utrjujejo. Pod konceptom multikulturalizma se velikokrat skriva dominacija nosilcev moči v družbi, ki si po vključitvi manjših skupin te z lahkoto podredijo in jih obvladajo, čeprav na videz nosijo sloves človekoljubne demokracije. Multikulturalizem se vse bolj prodaja kot kulturni kapital in kot človeški kapital, to pa izkoriščajo politike z različnimi cilji. Različnost se velikokrat uporablja zgolj v lastne interese in koristnost. (Medica 2007, 78–80)

3.3.3 Multikulturalizem kot politična alternativa

Multikulturalizem se opredeljuje tudi kot sodobna integracijska praksa in sodobna politična alternativa. Koncept multikulturalizma poudarja ideale tolerance, pravice etničnih skupin do ohranjanja kulturne dediščine in jezika ter enakopravno obravnavo imigrantskih držav posameznikov ter vključitev teh v družbo. (Medica 2007, 77–78)

Multikulturalizem je v današnjem času zelo pogosta tema popularnega diskurza in državnih politik, hkrati pa je prisoten v vseh sferah družbenega življenja. Opredeljujemo ga kot vzgojni princip in kulturno politiko sodobnih večetničnih družb. Liberalni pristop temelji na poudarjanju etničnega pluralizma, ohranjanju etničnih kultur, na ideji tolerance in spoštovanja različnosti, saj čiste kulture ne obstajajo, temveč so vse hibrid. Ideja multikulturalizma poudarja potrebo po enakopravnem statusu manjšinskih skupnosti, ki so izključene iz enakopravnega participiranja v vseh družbenih sferah, ter afirmacijo kulturne različnosti na osnovi pravic etnične in rasne avtentičnosti. (Medica 2007, 77–78)

Multikulturalizem predpostavlja odprto in odgovorno politiko, ne samo v smislu različnih pogledov, temveč tudi poudarja konfliktno situacijo, ki so posledica liberalizma. Privrženci multikulturalizmu pripisujejo moč spreminjanja norm človeštva, spreminjanja mej in njegovih funkcij. Skuša vzpostaviti kulturne in politične norme, ustrezne heterogeni družbi znotraj in med nacionalnostmi, vključno z normami produkcije in prenosa znanja. Multikulturalizem kot tudi kulturne študije so se razvile kot odgovor na situacije, ki so posledica sodobnega sveta. (Goldberg 1994, 114–115)

3.3.4 Kritika multikulturalizma

Pri iskanju odgovora multikulturalizem da ali ne, je pomembna opredelitev in razločevanje med pojmi, saj se zaradi zamegljenosti empirično stanje multikulturalnost pogosto zamenjuje z idejo, kako se odzvati na multikulturalizem, kar onemogoča regulacijo in oceno dejanskih posegov v razmerja med kulturami, multikulturacijo. Poleg terminološke fluidnosti je ključen tudi vsebinski del v zvezi z globalizacijo, mišljenjem neoliberalizma, zgodovinskimi dejstvi in pojavom rahljanja socialnih držav. (Dragoš 2005, 77)

Multikulturalizmu njegov negativni prizvok prinaša ideja, ki želi spremeniti ustaljene norme ter povezati boje identitet s pomenom drugačnosti in odpornosti. Multikulturalizma in njegovih kritik ni mogoče obravnavati kot splošen fenomen, saj se njegov položaj razlikuje med družbami, natančneje med družbenimi konteksti. (Goldberg 1994, 118–121)

Multikulturalizem je po mnenju številnih sociologov nezaželen, saj naj bi probleme povečeval in ne reševal. Poudarjanje združevanja etničnih pogojev združevanja s subjektivnim pogojem razumevanja teh se oddaljuje od poudarjanja njegove dinamike, družbene strukture in razmerja moči, kjer se etnije pravzaprav nahajajo. Multikulturalizem z uveljavljanjem kulturnih posebnosti probleme neenakosti postavlja v podrejen položaj. Kritične teorije se tako raje osredotočajo na problematiko rasizma v povezavi z različnostjo kultur. (Dragoš 2005, 41–43)

Zavračanje multikulturalizma je skupno neoliberalističnemu in marksističnemu avtomatizmu ter levičarjem, ki sledijo skupni ideji, da multikulturnih razmer ni mogoče urejati z idejo multikulturalnosti, saj se multikulturacija, če do nje pride, razvija avtomatično ali na druge načine. (Dragoš 2005, 67–72)

4 MIGRACIJSKE POLITIKE V EU IN SLOVENIJI

Migracije in njena narava so kompleksen in globalen pojav, ki ga ni možno uravnati in nadzirati samo na podlagi nenapisanih pravil oz. dogovorov znotraj države in med državami. Tako obstajajo številne uredbe, določila, pravni akti, ki uravnavajo in skrbijo za njihovo delovanje. Vsaka posamezna država ima na tem področju vrsto pravil, določb, ki so usklajene in oblikovane na pravni podlagi posameznih držav. Slovenija tako ni posebnost, saj je vedno bolj vključena v migracijski tok – tako kot končna država migrantov kot tudi prehodna država.

S prvim majem 2004 je Slovenija s še devetimi državami (Češka, Estonija, Ciper, Latvija, Litva, Madžarska, Malta, Poljska, Slovaška) postala članica Evropske Unije. Če so bila prej zakonodaja in uredbe, ki so se osredotočale na migrante in migracijske pojave domena države oz. RS, je bila z vključitvijo v EU ta primorana sprejeti dodatne zahteve in odločbe ter resolucije, ki migracije spremljajo znotraj EU.

Slovenija kot članica omenjene zveze je tako v logičnem sosledju sprejela tudi deklaracije, ki se nanašajo na prebivalce in potencialne imigrante.

4.1 GLAVNI ELEMENTI EVROPSKE UNIJE IN MIGRACIJSKE POLITIKE

4.1.1 Ustanovitev EU

Ideja o združenih Evropi je bila sprva samo ideja filozofov in vizionarjev, nato pa je postala končni politični cilj. V času dveh svetovnih vojn je ideja zamrla, po drugi svetovni vojni pa je enako misleče prebivalstvo Evropo začelo združevati, na začetku zgolj na idejni ravni, kasneje pa tudi na realni. (Evropa, Portal Evropske unije)

Med letoma 1945 in 1950 so nekateri državniki, med katerimi so bili Robert Schumann, Konrad Adenauer, Alcide de Gasperi in Winston Churchill, začeli glasneje omenjati idejo o povezovanju narodov predvsem v zahodni Evropi, kjer naj bi vzpostavili povsem nov red, ki bi temeljil na skupnih interesih in pogodbah, ki bi zagotavljale vladavino prava in enakost med državami. Robert Schumann (francoski zunanji minister) je povzel zamisel Jeana Monneta in 9. maja 1950 predlagal ustanovitev Evropske skupnosti za premog in jeklo (ESPJ). (Evropa, Portal Evropske unije)

4.1.2 Poslanstvo EU (varovanje)

Evropa se v 21. stoletju spopada z vprašanji varnosti in varovanja. Evropska unija sprejema učinkovite ukrepe, da svojim državam članicam zagotovi varnost in zaščito ter konstruktivno sodelovanje z regijami onkraj svojih meja: z Balkanom, Severno Afriko, Kavkazom in Bližnjim vzhodom. Za zaščito svojih vojaških in strateških interesov pa mora sodelovati s članicami Nata in razviti svojo skupno evropsko varnostno in obrambno politiko. (Evropa, Portal Evropske unije)

4.1.3 Gospodarstvo

Evropska unija je nastala iz politične želje po miru. Dinamična in uspešna pa je zaradi svojega gospodarstva. Ker delež prebivalstva v državah EU v primerjavi s svetovnim prebivalstvom pada, je nujno, da države članice še naprej nastopajo združeno in si s skupnimi močmi prizadevajo za gospodarsko rast in konkurenčnost na svetovnem trgu. Evropska postindustrijska družba postaja iz dneva v dan kompleksnejša, življenjski standard se izboljšuje, vendar so opazne razlike med bogatimi in revnimi, ki so se s širitvijo še povečale, saj standard ni enoten. To prizadevanje ne sme ogroziti posebnih kulturnih in jezikovnih značilnosti držav EU, saj se s številnimi dejavnostmi krepijo gospodarska rast na podlagi regionalnih posebnosti in bogastva različnih tradicij in kultur. (Evropa, Portal Evropske unije)

4.1.4 Socialni sistem

Evropska unija spodbuja človekoljubne in napredne vrednote, zagotoviti želi, da bi velike svetovne spremembe ljudem koristile in ne škodovale, saj zgolj tržne sile ali enostranski ukrepi ne morejo zadovoljiti potreb ljudi. Stališče EU o človeštvu in družbenem modelu je enotno stališče državljanov. Evropejci cenijo svoje vrednote, ki vključujejo spoštovanje človekovih pravic, socialno solidarnost, podjetniško svobodo, pravično razdelitev »sador«² gospodarske rasti, varstvo okolja, spoštovanje kulturne, jezikovne in verske različnosti ter usklajeno sožitje tradicije in napredka. Vse omenjene pravice pa so zapisane v Listini o temeljnih pravicah EU, ki so jo razglasili decembra 2000 v Nici in so temelj celotne EU. (Evropa, Portal Evropske unije)

Za prebivalce EU kot tudi priseljence je ključna socialna plat uredb, pravic in svoboščin, posledično pa so pomembni za delovanje držav tako na regionalni kot globalni ravni. Za posameznika je pomembno, da je seznanjen z njegovimi pravicami in dolžnostmi, sploh ko se integrira v novo okolje. Prav tako pa je velikega pomena zavedanje človekovih pravic, na katere se lahko sklicuje v trenutku njihovega ogrožanja.

4.1.5 Pravice državljanov EU

Z vstopom v EU si prebivalci posameznih članic pridobijo pravico življenja v svobodi ter nepreganjanja in nasilja, čeprav sta mednarodni kriminal in terorizem zelo pereči vprašanji današnjega časa. Svoboda gibanja je človekova pravica vsakega, kot ima pravico do enake zaščite in enakega sodnega varstva v celotni Evropski uniji. S spremembami prvotnih pogodb z Enotnim evropskim aktom, Pogodbo o Evropski uniji (Maastrichtsko pogodbo) in Amsterdamsko pogodbo se je z leti postopno oblikovalo območje svobode, varnosti in pravice. (Evropa, Portal Evropske unije)

Omenjene pravice lahko razberemo iz Maastrichtske pogodbe, ki je bila kasneje dopolnjena z Amsterdamsko(1999), obe pa podarjata socialne pravice (zdravstvo, volilna pravica, pravica do izobraževanja in zaposlitve) in pravice dela (delovna doba, pokojnine, obdavčenje itd.), ki veljajo za vse priseljence iz držav članic in tako omogočajo enakopravnost med prebivalci ter vzpodbujajo socialno integracijo. (Verlič Christensen 2000, 1117)

4.1.6 Svoboda gibanja

Pravica prostega gibanja znotraj EU je poudarila vprašanje varnosti, saj posamezne države članice ne nadzirajo več notranjih mej, zaradi česar so potrebni izpopolnjeni varnostni ukrepi na zunanjih mejah, saj ti onemogočajo ilegalne prestopne v evropsko območje. Schengenski sporazum, ki je bil podpisan 1985, geografsko določa Schengensko območje, njegova vsebina pa se nanaša na odpravo kontrol oseb ne glede na državljanstvo, uskladitev kontrol na mejah z državami, ki ne spadajo v EU, in uvedbo skupne vizumske politike. (Evropa, Portal Evropske unije)

4.1.7 Azilanti

Evropa je kot geografski pojem že od samega začetka območje konstantnega gibanja prebivalstva in posledično tudi območje, kjer si tujci, ki so v nevarnosti oz. jim preti kakršno koli preganjanje iščejo politično zatočišče. Države članice EU so tako sklenile uskladiti načrt enotnega obravnavanja prošelj za azil. Leta 1999 je bil zadan cilj o skupnem azilnem postopku, ki bi prosilcem za azil v EU zagotavljal enoten status, hkrati pa je bil ustanovljen nov denarni sklad za pomoč beguncem. Kljub intenzivnemu sodelovanju med nacionalnimi vladami pa azilna politika in politika priseljevanja EU še nista v celoti zaživele.

Za zagotavljanje uspešne azilne politike in politike priseljevanja pa so posledično potrebni učinkovit sistem za nadzor nad priseljevanjem, izvajanje kontrol in preprečevanje nezakonitega priseljevanja. Potrebna je usklajenost pri preprečevanju ilegalnih prestopov mej, nezakonitega trgovanja s človeškim blagom in izkoriščanja ranljivih družbenih skupin. (Evropa, Portal Evropske unije)

4.1.8 Varnost Schengenskega informacijskega sistema

Največji dosežek v zadnjih letih na področju sodelovanja med organi pregona je ustanovitev Europol – organa EU s sedežem v Haagu, ki ga sestavljajo policijski in carinski uradniki.

Kompleksnost migracij in njen obseg sta vzroka za vedno večje zavedanje na regionalni in državni ravni, saj so migracije iz dneva v dan pogostejše, zaradi česar pa je nujno ukrepanje, oblikovanje uredb in politik na tem področju, kajti te so ključne za vzajemno in konstruktivno sodelovanje in delovanje med obema skupinama. Tako se na državnih ravneh in na ravni EU trudijo z vzpostavljanjem skupnih smernic in kasneje politik, ki bi prebivalcem posameznih držav in tudi priseljencem omogočale največjo kvaliteto bivanja. (Evropa, Portal Evropske unije)

4.1.9 Trg delovne sile

Na primeru zaposlovanja lahko opazimo zelo velike razlike med priseljenci članic EU in nečlanic, saj EU poudarja prednostne kriterije, ki prvim omogoča zaposlitev z minimalnimi omejitvami, medtem ko za druge veljajo strožja pravila.

Poleg pridobitve zaposlitve v tuji državi, ki je pogoj za migracijo prebivalcem tretjih držav, se ti lahko za vstop v državo sklicujejo na osnovi uveljavljanja pravic iz družinskega združevanja. Spet pa se pravice družinskega združevanja med državami članicami razlikujejo, pomemben je element tveganja socialnih stroškov za priseljence ob rastoči brezposelnosti, ki pa kljub temu zahteva poenotenje mobilnosti ljudi. (Verlič Christensen 2000, 1119–1920)

Pri vseh oblikah priseljevanja za pridobitev stalnega bivanja veljajo časovne omejitve od 3 do 5 let. Najpogosteje se te pravice dodeljujejo za eno leto z možnostjo podaljšanja ob kontroli izpolnjevanja pogojev ali pa so uveljavljeno načelo prehodnega obdobja, kjer so priseljenci pod kontrolo in vključeni v vrsto programov za socialno integracijo v novo okolje, saj je cilj vseh držav omogočiti priseljencem kulturno prilagoditev. (Verlič Christensen 2000, 1119–1122)

4.2 MIGRACIJSKE POLITIKE IN SLOVENIJA

Vzroki sodobnih mednarodnih migracij postajajo bolj in bolj globalni, zato Slovenija kot samostojna država in poleg tega tudi članica EU nima vpliva, da bi se tem izognila. Na področju migracijskih politik se mora prilagajati Evropski zvezi, ki se v zadnjih letih povečano ukvarja s fenomenom migracij, ker te postajajo bolj množične. Kljub vsemu pa je treba poudariti, da so omejitve na področju migracij v veliki meri tudi zgodovinsko pogojene in zato posebnosti posameznih državah.

Podpora in pozitivna evalvacija države do pojava migracij ter migrantov sta zelo specifični in ju ni možno poenotiti na več držav, čeprav so te vključene v zveze ali skupnosti. Specifičnost opisujejo demografski kazalci, stopnja izobraženosti, delovni trg, zdravstvena in socialna oskrba posameznikov itd. Če povzamemo, so vsi ti kazalci pravzaprav »pull« oz. »push« dejavniki, zaradi katerih se ljudje odločijo za selitev.

Slovenija je s članstvom v EU sprejela sporazum, ki govori o priznavanju skupnostne pravice azila državljanom zunaj Evropske skupnosti, pravic iz humanitarnih razlogov ter pravic družinskega združevanja državljanom in tujcem s stalnim prebivališčem. (Verlič Christensen 2000, 1127–1128)

Kljub včlanitvi v Evropsko unijo, sprejetju določenih sporazumov pa je v Sloveniji opaziti pomanjkanje enotne in konstruktivne strategije migracij, ki bi migrantom olajšala samo migracijo in nadaljnje življenje v slovenskem okolju. Strategija migracij naj bi omogočila manj restriktivno delovanje države v zvezi z migranti, saj bi iz te izhajale točne predpostavke, zakaj je nekdo pravi migrant in zakaj drugi ne, predpostavke za sprejetje tujcev v slovensko okolje, posledično pa bi strategija vplivala na slovensko populacijo s poudarkom, da migrantov v Sloveniji ne ogrožajo, temveč želijo sožitja in kooperativnosti na vseh področjih.

4.2.1 Demografski razlogi

Slovenija se po demografskih statistikah uvršča med starajoče države. Po podatkih Eurostata je bilo v Sloveniji leta 1997 zabeleženih 12,8 odstotka celotnega prebivalstva, ki je bilo starejše od 65 let. Leta 2009 pa se je odstotek ljudi, starejših od 65 let, povečal na 13,3 odstotka glede na celotno prebivalstvo. Odstotek, mlajših od 14 let, pa se je v omenjenem obdobju zmanjšal s 17,5 na 13,9 odstotka celotnega prebivalstva. (Eurostat)

Čeprav smo v zadnjih letih priča višanja rodnosti, pa ta težav ne bo rešila dolgoročno. Iz omenjenih podatkov in projekcij lahko sklepamo, da bo v Sloveniji vedno več starejšega prebivalstva, kar posledično pomeni tudi manjši odstotek aktivnega prebivalstva ter pojav nefleksibilnosti delovnega trga. Država je tako prisiljena, da se za migrante odpre in internacionalizira gospodarstvo, saj bo lahko le na ta način uspešno delovala in se skladno razvijala.

Uvažanje delovne sile bo v Sloveniji nujno kljub visoki brezposelnosti, za katero so v sedanjem obdobju vzrok posledice gospodarske krize, omembe pa je vredna tudi strukturna neskladnost med potrebami trga delovne sile v posameznih regijah in časovnih obdobjih ter značilnostmi oseb, ki so potencialno zaposljive. Večina držav, med njimi tudi Slovenija, želi migrante omejiti na potrebe, ki se pojavijo na trgu, zanj pa v slovenskem okolju ni primernega kadra. (Verlič Christensen 2000, 1127)

Tako iz demografskih kot tudi gospodarskih razlogov lahko v Sloveniji pride do povečanega dotoka tujcev, ki so povezani s sivo ekonomijo, ki omogoča največje možnosti zaposlovanja zunaj formalnega trga delovne sile, kjer osnovni razlog priselitve

ni vnaprej določeno delovno mesto. Kompleksnost trga lahko privede do kreiranja novih tržnih niš za priseljence in priseljevanje zunaj okvirov formalne ekonomije. (Verlič Christensen 2000, 1127)

4.2.2 Zakonska ureditev za priseljence v RS

Slovensko migracijsko politiko lahko opredelimo kot zelo restriktivno in obsežno. Znotraj tujkega prava, ki obravnava migracije in migrante, je opredeljen skupek zakonov in drugih predpisov, s katerimi ima država pravico odločati o tem, kdo in na kakšen način ter pod kakšnimi pogoji lahko vstopi in prebiva na njenem ozemlju (Zakon o tujcih, Zakon o nadzoru državne meje, Zakon o azilu, Zakon o zaposlovanju tujcev, Uredba o integraciji tujcev ect.). (Uradni list RS, 64/2009)

Po navedbah ministrstva za notranje zadeve v Sloveniji potekajo dejavnosti z namenom pomagati pri integraciji v družbeno, kulturno in gospodarsko življenje v Republiki Sloveniji. Ministrstvo za notranje zadeve organizira in financira tečaje slovenskega jezika in programe seznanjanja s slovensko zgodovino, kulturo in ustavno ureditvijo, in sicer:

1. V skladu z Zakonom o tujcih in Uredbo o integraciji tujcev za tujce, ki so dovoljenje za prebivanje pridobili na podlagi Zakona o tujcih:

Tečaje slovenskega jezika in programe seznanjanja s slovensko zgodovino, kulturo in ustavno ureditvijo za tujce, ki so status pridobili na podlagi Zakona o tujcih, ministrstvo za notranje zadeve letos organizira prvič. Trenutno postopek izbire izvajalcev še teče. Programi se bodo sicer letos in prihodnje leto izvajali v osmih krajih v Sloveniji, v katerih prebiva največje število tujcev, in sicer v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kranju, Kopru, Velenju, Novi Gorici in Novem mestu. (Ministrstvo za notranje zadeve RS)

2. V skladu z Zakonom o mednarodni zaščiti in Uredbo o načinih in pogojih za uveljavljanje pravic oseb z mednarodno zaščito za tujce, ki so dovoljenje za prebivanje pridobili na podlagi Zakona o azilu oziroma Zakona o mednarodni zaščiti:

Od leta 2004, ko je bila sprejeta Uredba o pravicah in dolžnostih beguncev v Republiki

Sloveniji, ki jo je leta 2007 nadomestila Uredba o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic osebam z mednarodno zaščito, je ministrstvo za notranje zadeve organiziralo sedem tečajev slovenskega jezika, in sicer pet v Ljubljani ter enega v Postojni in enega v Mariboru. Šest tečajev je izvedlo podjetje Palatin, enega pa podjetje Abis. Tečajev se je udeležilo skupno 33 oseb. (Ministrstvo za notranje zadeve RS)

Do leta 2004 je tej kategoriji oseb učenje slovenskega jezika zagotavljal takratni Urad Vlade Republike Slovenije za priseljevanje in begunce, in sicer prek Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in Slovenske filantropije.

Ministrstvo za notranje zadeve je v letu 2006 za osebe z mednarodno zaščito organiziralo program seznanjanja s slovensko zgodovino, kulturo in ustavno ureditvijo, ki ga je izvedla Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo, ki se ga je udeležilo 44 oseb. (Ministrstvo za notranje zadeve RS)

4.3 INTEGRACIJSKE POLITIKE SLOVENIJA VS. EVROPSKA UNIJA

Za uspešnost integracijskih politik je pomembna transparentna možnost popolnega vključevanja migrantov v življenje gostiteljske države brez obstoja najmanjše možnosti diskriminacije. Potrebni so jasni vzvodi, ki vodijo do pridobitve državljanstva. S preoblikovanjem evropske populacije v raznovrstno populacijo se od posameznih držav zahteva temeljit premislek o podeljevanju državljanstev v okviru skupnega življenja znotraj družb in držav, ki so naklonjene drugačnosti. Kljub temu pa so razvidni visoki standardi posameznih držav, ki priseljencem prej onemogočajo, kot omogočajo enakopravnost in raznolikost. (Migration Policy Group)

Kljub skupnim ciljem držav Evropske unije pa je razvidno, da so ti velikokrat težko dosegljivi in med državami različni. Indeks MIPEX razpolaga z dejanskimi podatki in dejstvi ter poudarja razkorak med najboljšimi praksami in dejanskimi politikami. Indeks MIPEX se tako uporablja kot merilo integracijskih politik. (Migration Policy Group)

4.3.1 Indeks MIPEX

V nadaljevanju bodo predstavljene integracijske politike, ki se izvršujejo znotraj Evropske unije. Enota, imenovana MIPEX meri politike za integracijo migrantov v 25

državah Evropske unije in treh nečlanicah EU. Gre za oblikovanje slike možnosti, ki jih lahko migranti uporabijo za sodelovanje v družbah s pomočjo 140 indikatorjev.

MIPEX obravnava šest političnih področij, kjer se oblikuje posameznikova pot do pridobitve državljanstva: dostop do trga dela, združitev družine, prebivanje za daljši čas, politično udejstvovanje, pridobitev državljanstva in nediskriminacijo. Indikatorji politik so skladni z evropskim standardom iz konvencij Sveta Evrope in direktiv Evropske skupnosti. (Niessen in drugi 2007)

MIPEX je namenjen izboljšanju integracijskih politik v Evropi s pomočjo zagotavljanja dostopnih, objektivnih in primerljivih podatkov za raziskovanje. Prebivalcem in migrantom Evropske unije naj bi bilo skupno sodelovanje kot tudi prispevanje, zato je cilj vlad kreiranje pravnih in političnih okvirov, znotraj katerih je migrantom dopuščena možnost sodelovanja z državljani in potencialna možnost pridobitve državljanstva. (Niessen in drugi 2007)

Indeksi se nanašajo na posamezne politike:

- dostop do trga dela;
- združitev družine, prebivanje za dalj časa;
- politično udejstvovanje;
- pridobitev državljanstva;
- nediskriminacija.

(Niessen in drugi 2007)

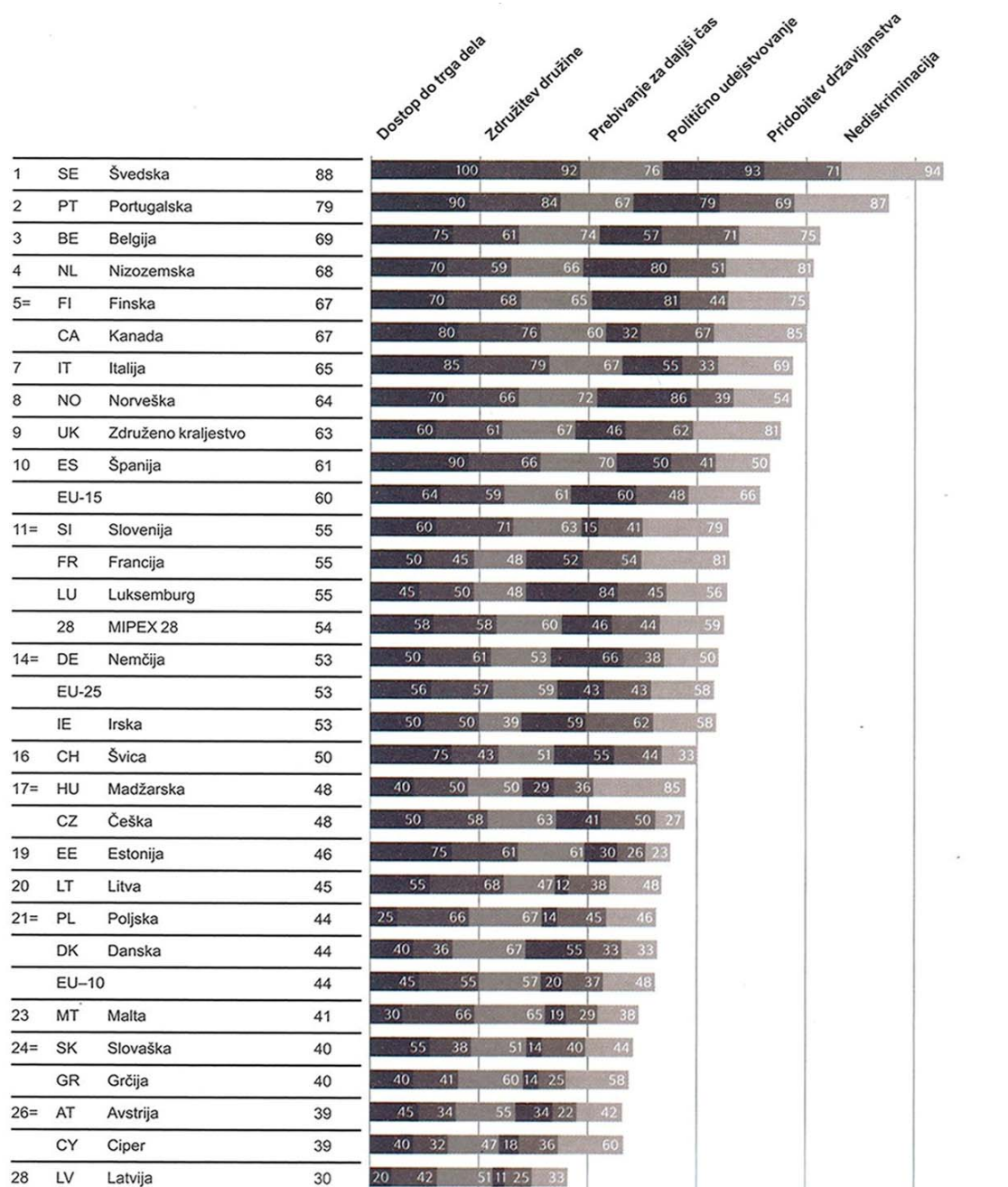
4.3.2 Integracijske politike znotraj EU

Indikatorji politike se nanašajo na različne politike na šestih področjih. Na posameznih področjih se normativni okvir preoblikuje v tri možnosti odgovora. Če politike ustrezajo najboljši praksi, se podeli tri točke, če politike dosegajo najboljšo prakso v polovični meri, se podelita dve točki, v primeru velike oddaljenosti politike od najboljše prakse, ko je politika posledično neugodna, pa se podeli ena točka. (Migration Policy Group)

Indikatorji so združeni v dimenzije, kjer se proučuje določena politika z istega vidika, ter področja, ki vsebujejo vprašanja o določenem področju politike. Za točke po indikatorjih se računa povprečje, ki da točke dimenzije. Vsako področje ima štiri točke

po dimenzijah, povprečje štirih točk dimenzij na posameznem področju pa pokaže točke področja. Vsaka država ima tako šest točk na področje. (Migration Policy Group)

Slika 4.1: Integracijske politike po državah v odstotkih

Vir: Niessen in drugi (2007, 5).

Iz slike 4.1 lahko razberemo, da na vseh področjih MIPEX integracijske politike v EU dosegajo najboljšo prakso le v polovični meri. Izpostavi se lahko samo Švedska, ki jo

lahko označimo zgolj kot ugodno državo za promocijo integracije. Od 28 analiziranih držav jih le devet s svojimi politikami zagotavlja delno ugodne razmere. To so nordijske države, države zahodnega Sredozemlja, države Beneluksa, Kanada in Združeno kraljestvo. Države z delno ugodnimi razmerami integracijskih politik za migrante pa so Latvija, Ciper, Grčija, Slovaška in Avstrija. Najnižje uvrščene so Baltske države, države vzhodnega Sredozemlja, Srednja Evropa in Danska. (Niessen in drugi 2007)

Skupina obravnavanih 25 držav članic EU je najvišje število točk dosegla pri politikah prebivanja za daljši čas, malo manj pa pri nediskriminaciji, združevanju družin in dostopu do trga dela. (Niessen in drugi 2007)

Najnižje število točk je skupina držav EU dosegla pri pridobivanju državljanstva ter politik političnega udejstvovanja. Politiki pridobivanja državljanstva in prebivanja za daljši čas sta področji, kjer tudi države, ki so dosegle najvišje število točk, ne moremo šteti niti za ugodne. (Niessen in drugi 2007)

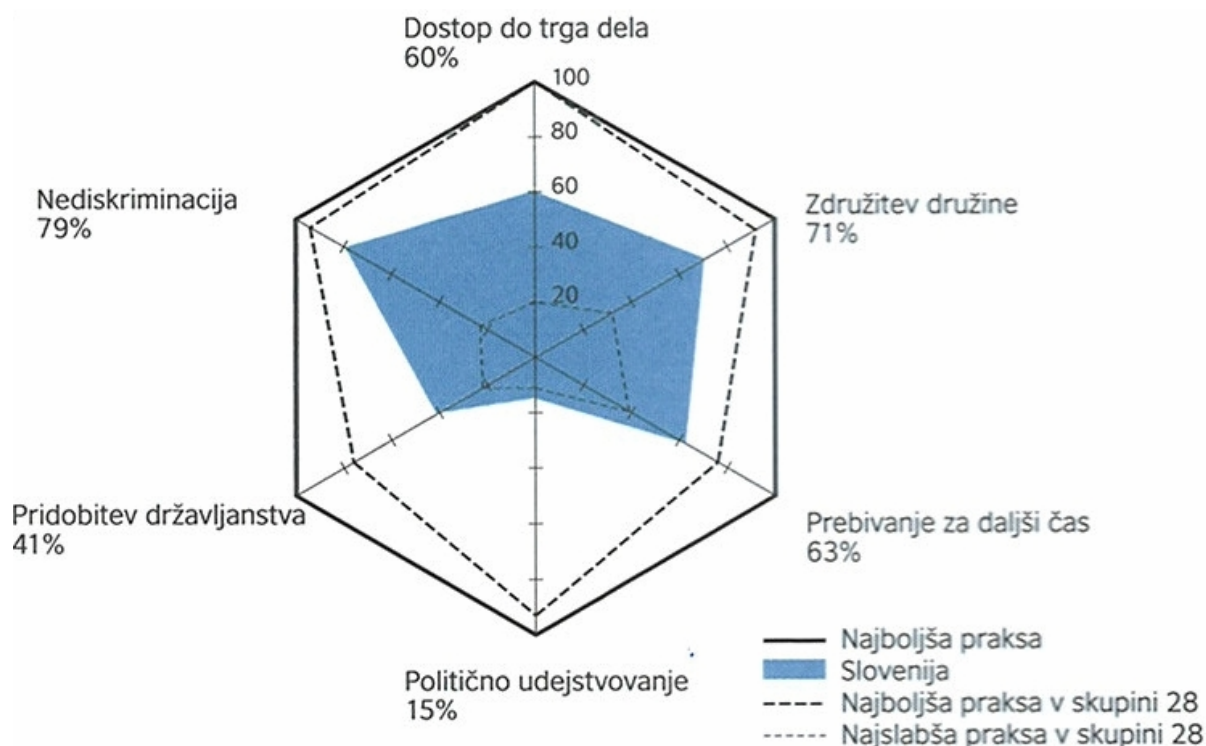
Pri posameznih indikatorjih, dostopu do trga dela, je le Švedska dosegla najboljšo prakso, prav tako pa je dosegla največ točk tudi pri vseh drugih indikatorjih. Belgija in Švedska si delita mesto le na področju pridobivanja državljanstva. (Niessen in drugi 2007)

Na področju združevanja družin, prebivanja za daljši čas so države Zahodne, Srednje in Vzhodne Evrope primerljive po številu točk, medtem ko na področju pridobivanja državljanstva, dostopa do trga dela in političnega udejstvovanja precej zaostajajo. (Niessen in drugi 2007)

Slovenija se glede na izračunano povprečje glede na indikatorje uvršča na enajsto mesto med 28 državami. Glede na izračune lahko izpostavimo, da je Slovenija uvrščena relativno visoko. Najboljše prakse dosega na področju uporabe zakonodaje o nediskriminaciji, ugodne prakse so razvidne na področju pravic, vezanih na združevanje družin. Neugodne prakse so vidne na področju upravičenosti do državljanstva, dvojnega državljanstva ter političnega udejstvovanja, medtem ko so politike na področju posvetovalnih teles skrajno neugodne. (Niessen in drugi 2007)

4.3.3 Integracijske politike v Sloveniji

Slika 4.2: Shema indikatorjev MIPEX28 za Slovenijo

Vir: Niessen in drugi (2007, 18).

V Sloveniji živi največ migrantov iz nekdanje Jugoslavije, je pa v zadnjem času opazen tudi trend selitev drugih prebivalcev držav Evropske Unije kot tudi iz Afrike in Azije.

Vlada je v letu 2004 prvič uvedla kvote za migrantske delavce. Stopnja zaposlenosti migrantov je 10,1 odstotka nižja v primerjavi z državljani RS, vendar pa je opazna večja verjetnost začasne zaposlitve za migrante v primerjavi z državljani RS.

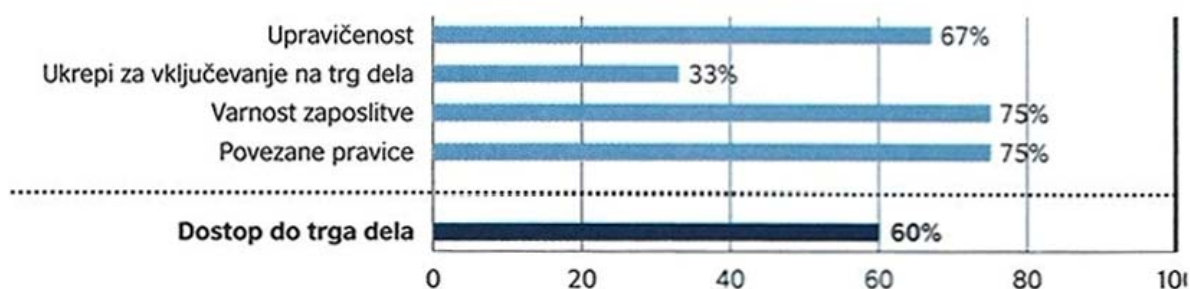
Čeprav je Slovenija med državami, ki so bile vključene v MIPEX28, dosegla povprečno število, pa je na vrhu med državami EU-10 (Ciper, Češka, Litva, Latvija, Madžarska, Malta, Poljska, Slovaška in Slovenija). Slovenija je najuspešnejša na področju združevanja družin med deseterico, na drugem mestu je na področju dostopnosti do trga delovne sile, prebivanja za daljši čas in pri preprečevanju diskriminacije, najslabše pa je uvrščena na peto mesto pri politikah političnega udejstvovanja migrantov. (Niessen in drugi 2007)

4.3.4. Analiza posameznih indikatorjev po MIPEX28 za Slovenijo

4.3.4.1 Dostop do trga dela

Možnosti za vključevanje migrantov na trg dela v Sloveniji za priseljence niso ugodne, saj se tuje kvalifikacije ne priznavajo enotno kot za državljane RS. Država se trudi z izboljševanjem ciljev na področju poklicnega izobraževanja migrantov, ne skrbi pa za zmanjšanje nezaposlenosti migrantov ali za izpopolnjevanje znanja slovenskega jezika. Migranti imajo možnost ustanovitve lastnega podjetja. Slovenija ima možnost doseči zelo dobro prakso na področju varnosti zaposlitve in pripadajočih pravic, če bi bila merila bolj prilagodljiva, npr. skrajšano trajanje delovnega dovoljenja in s tem možnost zamenjave zaposlitve. (glej Sliko 4.3) (Niessen in drugi 2007)

Slika 4.3: Grafični prikaz indeksa o dostopnosti na trg dela

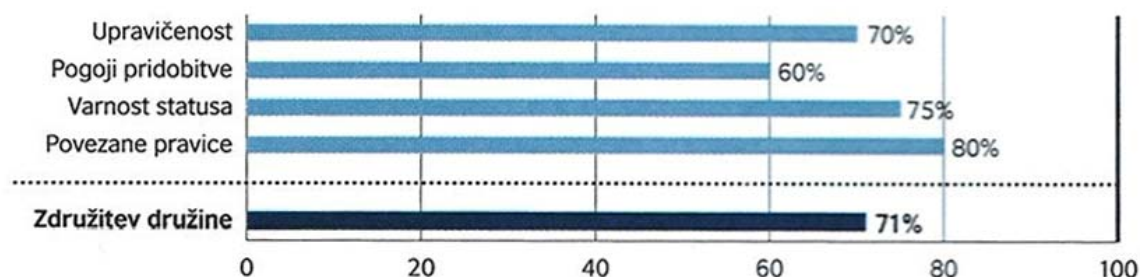

Vir: Niessen in drugi (2007, 20).

4.3.4.2. Združitev družine

Migranti morajo čakati več kot eno leto, da se jim podeli pravica postati porok zakoncu in neporočenim mladoletnim otrokom, predvsem zaradi zahteve po ekonomskih virih. Varnost statusa bi lahko dosegla visoko raven, če bi jim bila omogočena ohranitev dovoljenj za enako časovno obdobje, tudi ob morebitnem razpadu družinskega razmerja. Po treh letih lahko sorodniki pridobijo samostojna, neodvisna dovoljenja za prebivanje. Kasneje priseljeni člani družine uživajo enake pravice kot njihovi poroki na področju izobraževanja, zdravstva, socialne pomoči in nastanitve, omejene pa so možnosti za zaposlitev. (glej Sliko 4.4) (Niessen in drugi 2007)

Slika 4.4: Grafični prikaz indeksa o združevanju družin

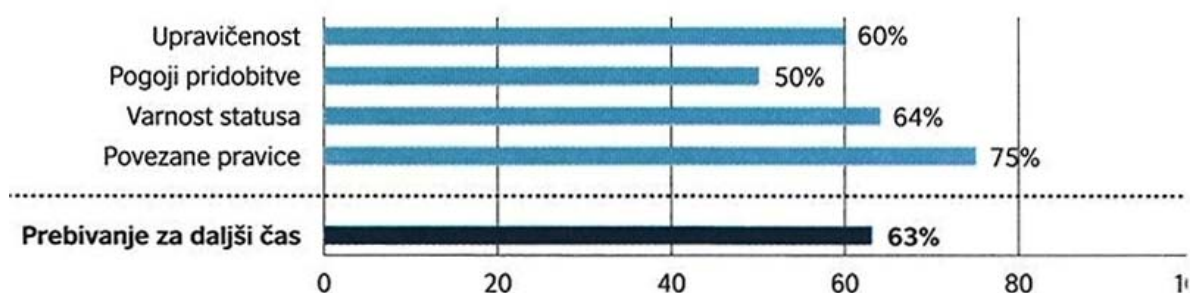

Vir: Niessen in drugi (2007, 20).

4.3.4.3 Prebivanje za dalj časa

Migranti lahko dovoljenje za prebivanje za daljši čas pridobijo po več kot petih letih življenja v Sloveniji, medtem ko ga prosilci za azil pridobijo takoj ob pridobitvi statusa begunca. Prosilci za dovoljenje za stalno prebivanje za vse, ki imajo status rezidenta za daljši čas, morajo v dragem postopku dokazati, da imajo zadosten dohodek. Imetniki omenjenega dovoljenja so le delno zakonsko zaščiteni, saj lahko država gostiteljica dovoljenje prekine ali posameznike izžene iz države. Imeti dovoljenje pomeni, da so enakopravni s Slovenci na področju socialne varnosti, socialne pomoči, zdravstva, nastanitve, zaposlovanja, prostega gibanja ter bivanja v EU, vendar dovoljenja za daljši čas bivanja ne morejo pridobiti v še eni državi članici EU. (glej Sliko 4.5) (Niessen in drugi 2007)

Slika 4.5: Grafični prikaz indeksa o prebivanju za daljše obdobje

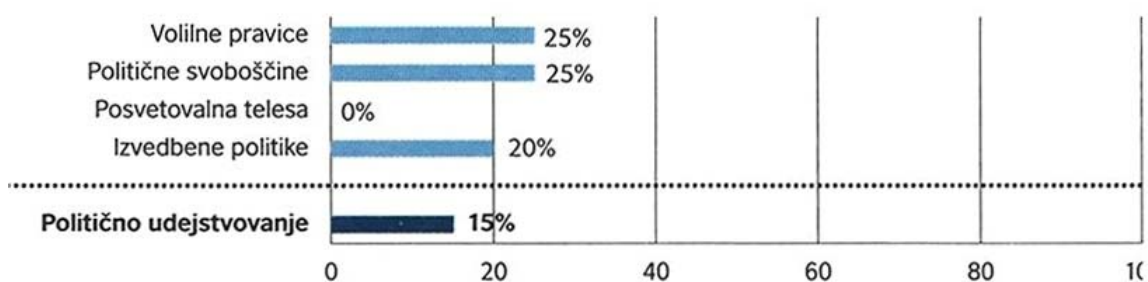
Vir: Niessen in drugi (2007, 21).

4.3.4.4 Politično udejstvovanje

Volilno pravico si priseljenci pridobijo po petih letih bivanja v Sloveniji in imajo že dovoljenje za prebivanje za daljši čas, ne morejo pa kandidirati na lokalnih volitvah.

Slovenija migrantom omogoča najmanj političnih svoboščin, saj migrantom ni dovoljeno ustanavljanje političnih združenj niti ne smejo sodelovati v političnih strankah kot častni člani. Državna vlada in lokalne občine ne omogočajo posvetovalnih teles, ki bi nudila pomoč migrantom, tako spoznavajo svoje pravice zgolj preko priložnostnih informacijskih dogodkov. Migrantskim združenjem so dodeljena javna sredstva samo za namen kulturnih dejavnosti, pri čemer morajo zadovoljiti merila, ki jih določi država. (glej Sliko 4.6) (Niessen in drugi 2007)

Slika 4.6: Grafični prikaz indeksa na področju političnega udejstvovanja

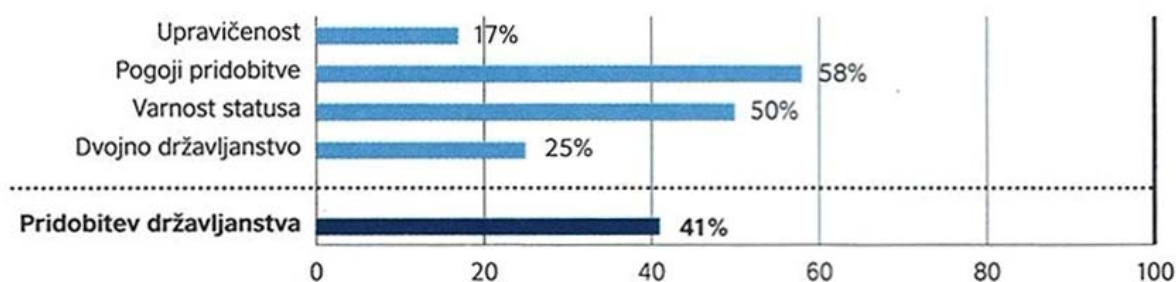

Vir: Niessen in drugi (2007, 21).

4.3.4.5 Pridobitev državljanstva

Pravilnik o pridobitvi državljanstva v Sloveniji je eden iz med restriktivnejših. Običajen pogoj za pridobitev je več kot desetletno bivanje v Sloveniji, skrajšan postopek pa obstaja za begunce, ljudi brez državljanstva ter diplomante slovenske univerze. Nujno je vsaj osnovno znanje slovenskega jezika ter dokazilo o nekaznovanosti. Naturalizacija pa migrantom ne pomeni njihove popolne varnosti statusa, saj lahko država državljanstvo ukine. Migranti ne smejo ostati brez statusa državljanstva, zato jim mora biti dana možnost ugovora. Politike dvojnega državljanstva onemogočajo možnost tujega državljanstva osebam v postopku naturalizacije in v državi rojenim otrokom. (glej Sliko 4.7) (Niessen in drugi 2007)

Slika 4.7: Grafični prikaz indeksa na področju pridobitve državljanstva

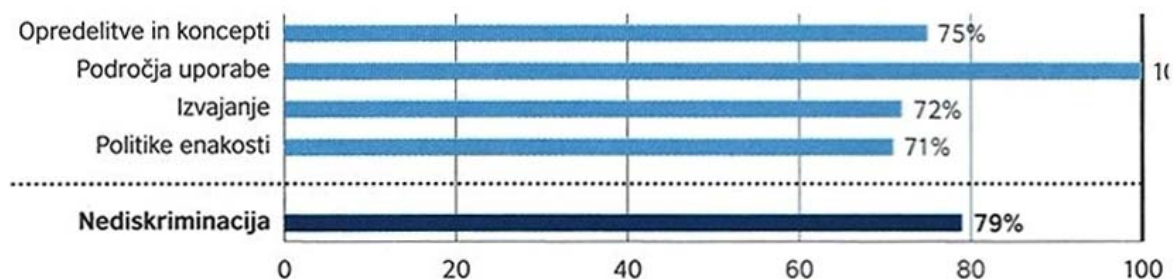

Vir: Niessen in drugi (2007, 22).

4.3.4.6 Nediskriminacija

Z eksplicitno prepovedjo diskriminacije na osnovi domnevnih lastnosti bi Slovenija lahko dosegla najboljše prakse pri definicijah in konceptih. Mehanizme za izvajanje bi bilo treba skrajšati in povečati dostop do sodnih tolmačev. Država tako širi informacije in vodi javni dialog, vendar v svojih funkcijah ne poudarja načel enakosti. (glej Sliko 4.8) (Niessen in drugi 2007)

Slika 4.8: Grafični prikaz indeksa na področju nediskriminacije

Vir: Niessen in drugi (2007, 22).

5 AFRIŠKI IN AZIJSKI MIGRANTI V SLOVENIJI

To poglavje je namenjeno pregledu dejanskega stanja migrantov afriškega in azijskega porekla v Sloveniji. Drugi del pa je namenjen predvsem analizi intervjujev.

5.1 DEJANSKO STANJE AFRIŠKIH IN AZIJSKIH PRISELJENCEV V SLOVENIJI

Po navedbah Ministrstva za notranje zadeve RS je v Sloveniji med 25. 6. 1991 in 31. 5. 2009 265 oseb afriškega in azijskega porekla pridobilo slovensko državljanstvo. V spodnji tabeli je prikazan pregled naturalizacije po posameznih državah in številčnost oseb s pridobljenim državljanstvom v obdobju 18 let. (Ministrstvo za notranje zadeve RS)

Tabela 5.1: Pregled naturalizacije od 25. 6. 1991 do 31. 5. 2009 v državah Azije in Afrike

Irak 34	34	Kamerun 3	3
Kitajska 31	31	Tunizija 3	3
Jordanija 19	19	Jemen 3	3
Iran 14	14	Tajska 2	2
Egipt 12	12	Uganda 2	2
Izrael 11	11	Kirgizistan 2	2
Filipini 10	10	Etiopija 2	2
Maroko 10	10	Kongo 2	2
Libanon 10	10	Gabon 2	2
Kenija 9	9	Kuvajt 1	1
Sirija 8	8	Nepal 1	1
Sudan 8	8	Zaire 1	1
Gana 8	8	Somalija 1	1
Siera Leone 6	6	Zambija 1	1
Indonezija 6	6	Zimbabve 1	1
JAR 5	5	Palestina 1	1
Nigerija 5	5	Uzbekistan 1	1
Kazahstan 5	5	Vietnam 1	1
Pakistan 5	5	Gvatemala 1	1
Šrilanka 4	4	Gvineja Bissao 1	1
Madagaskar 4	4		
Mali 4	4	SKUPAJ	264
Gvineja 4	4		

Vir: Ministrstvo za notranje zadeve RS.

Iz tabele 5.1 je razvidno, da najštevilčnejši migrantje, ki so si pridobili državljanstvo, prihajajo iz Iraka in Kitajske (34 in 31 dovoljenj), medtem ko so državljani drugih držav – tako iz Afrike kot iz Azije – zelo maloštevilni. (Ministrstvo za notranje zadeve RS)

V primerjavi s številčnostjo naturalizacije pa je pridobivanje dovoljenja za začasno in stalno prebivanje tujcev Sloveniji bolj množično. Naslednja tabela, ki mi je bila posredovana s strani ministrstva za notranje zadeve, prikazuje število izdanih začasnih in stalnih dovoljenj za migrante afriškega in azijskega porekla ločeno po vrsti dovoljenja, letih ter državah.

Iz tabele 5.2 je razvidno, da je bilo lani (leta 2009) največ dovoljenj za začasno (698) in stalno (72) bivanje kitajskim državljanom. Relativno veliko število izdanih začasnih dovoljenj je bilo še za ruske (331), tajske (164) in turške (146) državljane. (Ministrstvo za notranje zadeve RS)

Tabela 5.2: Izdana dovoljenja za prebivanje v letu 2008 in 2009 v državah Afrike in Azije

	Leto 2008		Leto 2009			Leto 2008		Leto 2009	
	DZP	DSP	DZP	DSP		DZP	DSP	DZP	DSP
ALŽIRIJA	6	1	3	0	LAOS			1	0
ARMENIJA	5	0	3	1	LIBANON	1	0	4	0
AZERBAJDŽAN	1	0			LIBERIJA			3	0
BANGLADEŠ	1	0	1	0	LIBIJA	1	0	1	0
BOCVANA	1	0			LJUDSKA REPUBLIKA KITAJSKA	397	45	698	72
BRITANSKO OZEMLJE IND. OCEANA	1	0			MADAGASKAR			1	0
BURKINA FASO	1	0	1	0	MALEZIJA			3	0
CIPER	2	0	1	0	MAROKO	4	2	2	0
EGIPT	26	1	19	0	MAURITIUS			2	0
ETIOPIJA	1	0	3	0	MJANMAR			0	1
FILIPINI	24	1	57	3	MOZAMBIK	3	0	1	0
GAMBIJA			1	3	NEPAL	3	2	2	0
GANA	4	0	1	0	NIGERIJA	14	0	13	0
GRUZIJA	4	0	7	0	OMAN			1	0
GVINEJA	1	0	0	1	PALESTINSKA OZEMLJA			2	0
INDIJA	78	4	61	7	PAKISTAN	6	0	7	0
INDONEZIJA	6	0	4	0	RUSKA FEDERACIJA	352	37	331	34
IRAK	2	0	2	0	SAUDOVA ARABIJA	1	0		
IRAN	10	0	9	0	SIRIJA	6	0	7	5
IZRAEL	27	1	22	0	ŠRILANKA	1	0	4	0
JAPONSKA	60	0	54	2	TADŽIKISTAN	1	0		
JEMEN			1	0	TAJSKA	164	11	151	11
JORDANIJA	3	1	1	0	TUNIZIJA	5	1	9	2
JUŽNA AFRIKA	1	1	5	0	TURČIJA	146	5	150	6
KAMBODŽA	1	0			TURKMENISTAN	1	0		
KAMERUN	5	0	8	0	UZBEKISTAN	13	1	16	0
KAZAHSTAN	20	2	13	0	VIETNAM	1	0	1	0
KENIJA	1	0	3	1	ZAMBIJA			0	1
KIRGIZISTAN	3	0	2	0	ZELENORTSKI OTOKI	1	0		
KOMORI			1	0	ZIMBABVE	4	0	2	0
KONGO, DR	2	0			SKUPAJ				
KOREJA, DLR	1	0	1	0					
KOREJA, REPUBLIKA	20	1	32	1					
						1443	117	1728	151

Vir: Ministrstvo za notranje zadeve RS.

DZP – izdana dovoljenja za začasno prebivanje tujca v Republiki Sloveniji,
 DSP – izdana dovoljenja za stalno prebivanje tujca v Republiki Sloveniji (Ministrstvo
 za notranje zadeve RS)

5.2 ANALIZA INTERVJUJEV

Različni cilji družboslovnega raziskovanja predpostavljajo različne raziskovalne strategije. Cilj prepoznavanja splošnih vzorcev omogoča strategija, ki preučuje veliko število enot, če pa je cilj preučevanje posameznih primerov bolj poglobljen, je število enot veliko manjše. Zadnja intenzivna strategija omogoča konstrukcijo celotnega portreta skozi poglobljeno analizo povezav med številnimi različnimi vidiki enot. (Ragin 2007, 113)

Kvalitativno raziskovanje je pogosto manj strukturirano kakor druge vrste družboslovnega raziskovanja. Raziskava se začne z določeno mero odprtosti do predmeta raziskovanja in tega, kar je mogoče izvedeti o njem. (Ragin 2007, 113)

Kvalitativno raziskovanje se uporablja, ko je to najboljši način ustvarjanja primerne prikaza poglobljenega preučevanja pojavov. Poglobljeno raziskovanje se nanaša na osrednji primer, na skupne lastnosti različnih primerov (pojavnih oblik) istega pojava ali na vzporedne pojave, ki so identificirani z načrtno strategijo teoretičnega vzorčenja. (Ragin 2007, 117)

Kvalitativne metode so celostne, osredotočajo se na različne vidike primerov opazovanih enot v kontekstu celotnega primera, da bi razumeli posamičnega. Uporabljajo se, da bi izpostavili bistvene značilnosti primera in predstavili ključne odnose med lastnostmi. Na koncu kvalitativne raziskave pa se pojavi recipročno razjasnjevanje osnovnega značaja raziskovalnih pojavov in teoretičnih pojmov, ki naj bi jih ponazarjali. (Ragin 2007, 117)

Metodologija sledečega dela diplomske naloge je kvalitativne narave, natančneje naredila sem osem intervjujev s posameznimi migranti, ki prihajajo iz afriških ter azijskih držav.

Intervju je polstrukturiran, vsebina pogovora pa se nanaša na življenje teh migrantov v slovenskem okolju, na njihovo počutje, morebitno diskriminacijo s strani lokalnega prebivalstva itd.

Med intervjuvanci je bilo pet moških oseb ter tri ženske, natančneje dva Azijca (Indijec, Rus) in dve Azijki (Kitajki), trije Afričani (dva Nigerijca, Etiopijec) in ena Afričanka (Malgašinja). Njihova povprečna starost se giblje med 26 in 40 let.

Dolžina bivanja v Sloveniji se med intervjuvanci giblje med enim in petintridesetimi leti. En izmed intervjuvancev v Sloveniji živi eno leto, trije si s Slovenci delijo slovenski prostor približno tri leta, en intervjuvanec v Sloveniji živi štiri leta, en posameznik deset let, ena migrantka v Sloveniji prebiva že sedemnajsto leto, ena migrantka pa že 35 let.

Vzroki, zakaj so se posamezniki odločili za migracijo, si sledijo v naslednjem vrstnem redu: največ migrantov se je za migracijo odločilo zaradi ljubezni, družine oz. združitve partnerjev, dva izmed migrantov sta v Slovenijo prišla zaradi izobraževanja, en zaradi selitve staršev, ki so v Sloveniji našli novo zaposlitev, in eden zaradi ženine zaposlitve v slovenskem podjetju oz. izobraževalni ustanovi.

Prvi sklop vprašanj se je nanašal na poznavanje Slovenije oz. kje so se o Sloveniji poučili ter o morebitnih predhodnih obiskih v Sloveniji.

Odgovori migrantov o poznavanju Slovenije so se precej razlikovali. Določeni izmed njih so se pred migracijo v Slovenijo o njej poučili preko interneta, različnega promocijskega materiala, ki so jim ga posredovali znanci ali prijatelji Slovenci, nekateri so informacije zbirali na podlagi pripovedovanj znancev, ki so Slovenijo že obiskali, eno intervjuvanko je o Sloveniji informiral njen mož, ko sta še živela v Afriki preko pripovedovanja in video kaset. Samo dva intervjuvanca, in sicer Afričan ter Azijec, sta Slovenijo dejansko obiskala pred migracijo, prvi se je zato odločil iz razloga, da obiše svojo partnerico, drugi pa je Slovenijo obiskal z namenom počitnikovanja.

Na vprašanje ohranjanja stikov s svojimi sorodniki so vsi intervjuvanci poudarili razvoj sodobne tehnologije, ki je zelo olajšala pogostejše stike s sorodniki in prijatelji v njihovih domovinah. Večinoma stike ohranjajo s pomočjo interneta, elektronskih sporočil, klepetalnic. Skoraj vsi, z izjemo dveh, so vsaj enkrat že obiskali svojo primarno domovino, načeloma pa se za obiske odločajo od enkrat do trikrat letno, tri intervjuvance pa so obiskali tudi njihovi sorodniki in prijatelji v Sloveniji.

Drugi sklop pogovora se je nanašal na zakonodajno ureditev na področju migracij. Sogovorniki so za prihod v Slovenijo, za urejanje vseh dovoljenj v povprečju potrebovali od enega do šest mesecev, sogovornik iz Azije je izpostavil, da je urejanje birokratskih zadev v Sloveniji v primerjavi z birokracijo v Indiji resnično hitro in resnično vse poteka po pravilih, medtem pa je afriški sogovornik poudaril, da ni problem pri pridobivanju dovoljenj zgolj v državi gostiteljici, temveč je opozoril na težave, ki jih je imel v svoji matični državi, ko je izrazil željo po migriranju.

Kot veliko daljši proces so sogovorniki označili proces in postopek pridobivanja državljanstva (vsaj isti, ki ga že imajo). Od osmih sogovornikov ga imata dva migranta, ki sta ga pridobila po približno petih letih bivanja v Sloveniji, po opravljenem izpitu iz slovenskega jezika ter dopolnjenih pogojev in pomoči posredovanja znancev.

Prav vsi sogovorniki se strinjajo, da je zakonodaja, ki se ukvarja z migracijami, predvsem za potencialne migrante, ki ne prihajajo iz držav Evropske unije, zelo restriktivna, postopki pa zelo dolgotrajni. Azijskemu sogovorniku se to kljub vsemu zdi kot odsev globalnega sveta, medtem ko azijska sogovornica ne razume, zakaj je zakonodaja tako restriktivna tudi že za same turiste.

Tretji sklop se je nanašal na integracijske dejavnosti in multikulturalno življenje, ki ga nudi oz. ne nudi slovenski prostor. Polovica intervjuvancev, natančneje štirje, dva Afričana in dva Azijca, so bili vključeni v integracijske dejavnosti, pri čemer je ena iz med njih bila deležna teh predvsem zaradi lastne iniciative.

Vsi sogovorniki so se o tem, ali je pomembno znanje slovenskega jezika za kvalitetnejše življenje v Sloveniji, soglasno strinjali. Izpostavljena je bila pomembnost znanja slovenskega jezika kot enega izmed pomembnejših dejavnikov kulture, saj s poznavanjem tega slovenska kultura migrantom postane lažje razumljiva. Znanje slovenskega jezika jim predstavlja lažjo interakcijo med njimi in lokalnim prebivalstvom. Večinoma so se vsi sogovorniki slovenskega jezika učili na zasebnih urah, v domačem krogu v mešanih zakonih ter s pomočjo slovenskih prijateljev.

Prav tako imajo migrantje enotno mnenje, da je slovenski jezik zelo težak, pri čemer pa je sogovornica iz Kitajske poudarila dejavnik, ki tujcem lajša sporazumevanje s Slovenci, namreč da ti večinoma govorijo tudi angleški jezik.

Na idejo pomembnosti integracije v slovensko družbo in ohranjanje svoje lastne kulture so bili vsi sogovorniki, razen enega, enotnega mnenja, in sicer vsi se strinjajo z idejo integracije, le en izmed njih je izpostavil, da se ne želi integrirati v slovensko družbo, ena sogovornica pa je kot cilj integracije izpostavila asimilacijo. O naklonjenosti slovenski kulturi ter običajem so se posamezniki opredelili različno, enim so najljubši pustni karnevali, drugim slovenska tradicionalna hrana, koledovanje itd.

Hkrati pa vsi skušajo ohranяти tudi svoje lastne kulture, s poznavanjem jezika ter ohranjanjem določenih običajev.

O tem, ali Slovenija spodbuja multikulturalnost, so se moji sogovorniki v veliki meri odločili enako, in sicer negativno. Trije izmed njih so odločno zavrnilo kakršnokoli možnost spodbujanja multikulturalizma, eden je poudaril, da je potrebno še veliko časa, da se bo ideja multikulturalizma v Sloveniji realizirala. Prav tako so poudarili, da se ne počutijo zatirane s strani ohranjanja svoje kulture. Da pa ideja multikulturalizma ni tako aktualna, so pripisali majhnemu številu migrantov, predvsem iz afriškega in azijskega kontinenta oz. iz zelo drugačnega kulturnega prostora.

Slovensko okolje doživljajo kot prijazno okolje in se v njem ne počutijo zatirane, nikakor pa se ne strinjajo, da bi lahko bila ideja o slovenski družbi, sestavljeni iz več kultur, kjer vse delujejo enakopravno, obstoječa in prevladujoča, vsaj ne v tem času.

Po mnenju sogovornice naj bi Slovenija sicer spodbujala kulturne različice in kulturne elemente, vendar nikakor v tolikšni meri, da bi kulture lahko vrednotili kot enakovredne. Azijski sogovornik je še dodal, da Slovenije ne ocenjuje kot zatirajoče države do migrantov različnih narodnosti, poudarja pa, da se Slovenija zaradi majhnosti trudi ohranяти svojo lastno kulturo in morda ravno zaradi tega ne poudarja ideje multikulturalnosti tako transparentno.

Na vprašanja, ki se nanašajo na morebitno diskriminacijo, ki bi jo migranti doživeli na lastni koži, se je pet sogovornikov opredelilo, da diskriminacije niso doživeli zelo pogosto. Azijska migrantka slovensko okolje vidi, kot bi bilo še vedno pod velikim

vplivom načel in pravil, ki so bili aktualni v bivši skupni Jugoslaviji in posledično morebitne vzvode za diskriminacijo vidi prav v zgodovinskih okoliščinah. Indijski migrant pa je izpostavil izkušnjo, ki jo je doživel med prevozom z vlakom, saj se je počutil odrinjenega, ker nihče ni prisedel v njegovo bližino oz. z njim ni vzpostavil stika, temveč so ga vsi navidezno izolirali.

Azijski migrant je poudaril, da se zelo diskriminiranega počuti na področju zaposlovanja.

V nadaljevanju sem se s sogovorniki pogovarjala o njihovem počutju v Sloveniji na makro in mikro ravni. Na vprašanje, kaj jim je povzročalo največjo težavo po prihodu v Slovenijo, so enotno odgovorili, da je bil to jezik, poleg tega pa so izpostavili še podnebne razmere v primerjavi z Afriko. Nekaj težav jim je predstavljala tudi hrana, saj niso navajeni jesti kruha v tako velikih količinah, poleg tega pa so jedi premalo začinjene.

Prav tako so se vsi strinjali, da je Slovenija v veliki meri socialna država, eden izmed njih je omenil možnost porodniškega dopusta za oba starša, zavarovanje itd., saj po njegovem ostale evropske države nimajo takih privilegijev.

Glede na mlado populacijo mojih intervjuvancev sta samo dva redno zaposlena, Afričanka je bila na začetku brezposelna, nato je nadaljevala izobraževanje za negovalko, zdaj pa je zaposlena kot čistilka. Trije izmed njih še študirajo na različnih fakultetah. Vsi se zavedajo, da bo iskanje zaposlitve težavno, vendar se s tem za zdaj še ne obremenjujejo. Afriški sogovornik pa je trenutno v procesu pridobivanja dovoljenja za zaposlitev, njegova želja je ustvariti samostojno podjetje.

O svojih izkušnjah s sosedi, sodelavci in na splošno s Slovenci pa so mi povedali naslednje stvari. Izpostavili so, da mora preteči nekaj časa, da se ustališ in potem je lažje.

Povezano z zadnjim so izpostavili zaprtost Slovencev, nasploh v družbah, kjer tujec potrebuje veliko časa, da ga sprejmejo. Drugače pa Slovence opisujejo z zelo pozitivnega vidika, kot iskrene, delavne, radovedne, prijazne, sramežljive in tradicionalne. Eden izmed sogovornikov je svojo pripoved o migrantih v novem okolju zaključil z mislijo, da se nekateri 100-odstotno integrirajo, drugi ne, saj ti ohranijo

migrantsko mentaliteto in se bodo vedno, kamorkoli bodo prišli, počutili tuji. Večinoma za vse je bila izkušnja migriranja v Slovenijo pozitivna.

Iz dobljenih odgovorov lahko povzamemo sledeče sklepe, ki se nanašajo izključno na specifično skupino intervjuvancev in niso posplošitve, ki bi veljale za slehernega afriškega in azijskega migranta.

Tako afriški kot tudi azijski migrant se odloči za migracijo v Slovenijo največkrat iz treh razlogov: zaradi študija, zaradi ponujene zaposlitve oz. zaradi združitve družine in družinskih članov.

Aktivnost iskanja zaposlitve afriškega in azijskega migranta kmalu po prihodu ni pretirano visoka, predpostavimo lahko, da se azijski migrant pogosteje zaposli v javnem sektorju (trgovine in restavracije), medtem ko si afriški migrant išče zaposlitev v zelo različnih sektorjih.

Tako afriški kot azijski migrant sta si pred prihodom v Slovenijo pridobila določene informacije o življenju, standardu, kulturi itd., posledično le redki pridejo v Slovenijo brez slehernega poznavanja vsaj osnovnih dejstev.

Sodobna tehnologija je omogočila migrantu veliko lažje ohranjanje stikov s svojimi sorodniki, prijatelji v matični domovini, prav tako pa medcelinski obiski zanj niso le želja, temveč izvedljiva poteza.

Afriški in azijski migrant slovensko politiko razume kot zelo restriktivno. Za urejanje dovoljenj in drugih dokumentov pred dejanskim migriranjem v Slovenijo je afriški ali azijski migrant potreboval od enega do šest mesecev. Pridobitev začasnega in stalnega dovoljenja ni tako kompleksna v primerjavi s pridobitvijo državljanstva. Pri zadnjem so merila strožja, migrant mora pokazati določena znanja, potrebna sta potrpežljivost in čas, saj postopek predvidoma traja pet let in več.

Integracijske dejavnosti so v Sloveniji prisotne, vendar ne zelo poznane. Ministrstvo za notranje zadeve organizira tečaje slovenskega jezika, tečaje seznanjanja s slovensko zgodovino in kulturo ter tečaje o ustavni ureditvi, vendar so vsi šele v začetni fazi. Vključenost afriškega in azijskega migranta v tečaje je majhna, najprej je potrebna

samoiniciativnost, kot drugo pa se izpostavlja premajhna ozaveščenost migrantov o njihovih možnostih na področju integracije.

Kljub temu se afriški in azijski migrant strinjata, da je znanje in poznavanje slovenskega jezika nujno, saj omogoča komunikacijo na vseh nivojih. Migrant se jezika uči načeloma doma, s pomočjo sorodnikov, prijateljev, v veliko pomoč pa jim je tudi angleški jezik, saj Slovenci večinoma poznajo vsaj osnove jezika, če že ne več, in na ta način vzpostavljajo nekakšno potuho vsem prišlekom.

Afriški in azijski migrant menita, da Slovenija ohranja idejo multikulturalnosti na idejni in zavestni ravni. Drugačnost je zanimiva, dokler ne ogroža slovenske kulture. Slovenska kultura je ključna in prioriteta in nikakor se v Sloveniji ne vzpostavlja enakopravnost različnih kultur. Dokler migrant ohranja svojo kulturo in običaje znotraj zidov svojega doma, je vse v najlepšem redu, če se ta meja prestopi, slovenska populacija ni več navdušena. Afriški in azijski migrant občutek ogroženosti povezujeta z majhnostjo države in populacije.

Kljub temu afriški in azijski migrant slovensko okolje definirata kot prijetno in prijazno za življenje, državo opredeljujeta kot socialno s številnimi bonitetami, ki jih v drugih državah ni. Prav tako se s strani afriškega in azijskega migranta odnos Slovencev do migranta definira pozitivno, obstajajo pa situacije, kjer se počutita prikrajšanega in zapostavljenega – zaradi barve kože, verske pripadnosti in določenih specifičnih fizičnih značilnosti. Poudarja se le zaprtost slovenskih družb za sprejem novega člana, ki pa zahteva čas.

Zaključni sklep se glasi, da je pri afriškem in azijskem migrantu nujna velika stopnja potrpežljivosti, saj čas in zagnanost posameznika vodita do pridobitve svojega mesta v slovenski družbi.

6 ZAKLJUČNO POGlavJE

V diplomskem delu sem se osredotočila na fenomen migracij, natančneje na afriške in azijske migrante, ki so si slovenski prostor izbrali za svoj novi dom iz povsem različnih razlogov.

Za razumevanje fenomena migracij je ključna teoretska podlaga, kateri je namenjen precejšen del diplomskega dela. Osredotočila pa sem se na specifično skupino priseljencev, ki so v Sloveniji prej posebnost kot vsakdanjost.

Slovincem in slovenskemu okolju migracije niso »španska vas«, saj so skozi zgodovino bili sami primorani v migriranje, poleg tega pa so tudi različne okoliščine v sosednjih državah privedle do točke, ko je bila Slovenija primorana sprejeti veliko število prišlekov.

Globalizacija je prinesla spremembe migracijske slike naše domovine. Če so prej migranti večinoma prihajali iz držav bivše Jugoslavije, se danes večja število migrantov iz držav Evropske Unije, predvsem zaradi prostega toka ljudi, kot tudi migrantov iz oddaljenih krajev, celo drugih kontinentov. In prav te manjšinske skupine, ki danes postajajo številčnejše, so ključna tema moje obravnave.

Nanašajoč se na podatke kot tudi dejansko stanje na slovenskih ulicah, je vidnih vedno več migrantov azijskega in afriškega kontinenta. Ti se vključujejo v slovensko ekonomijo ali pa se izobražujejo na slovenski univerzi, odločeni s ciljem oditi nazaj v domovino, kot tudi ostati v tem okolju. So specifične skupine migrantov, saj je zanje zelo relevanten kriterij izbire. To so ljudje, ki si v Sloveniji načeloma ne iščejo zgolj sezonskega dela, temveč imajo namen v Sloveniji ostati in biti člen slovenske populacije in države.

Da pa sploh lahko razumemo fenomen migracij, je potrebna teoretska osnova, tako migracije obravnavajo in raziskujejo raziskovalci, ki so vpeti na različna raziskovalna področja in prav iz tega sledi, da jih le težko proučuje ena sama disciplina. Najboljši, najpopolnejši rezultat tako oblikujejo discipline skupno, zato je na področju migracij najbolj relevantno raziskovanje multidisciplinarno raziskovanje.

Vzroke za posamezne migracije lahko iščemo na mikro in makro nivoju. Lahko so ključni osebni dejavniki, lahko pa posameznike v migracije prisili okolje. Oba nivoja se najbolj pokažeta znotraj teorij potisnih in privlačnih dejavnikov migracij, saj tako med potisnimi kot privlačnimi dejavniki lahko razberemo dejavnike na makro in mikro nivoju.

Migracije v sodobnih družbah so danes vse pogostejši pojav – posledica globalizacije, lažjega potovanja in doseganja novih destinacij, vse to danes ni več problem, kot je bil v preteklosti. Vendar pa še vedno obstajajo razlike, ki delijo ljudi na tiste, ki lahko migrirajo in tiste, ki tega ne morejo. To se ne nanaša samo na finančno stanje posameznikov, temveč tudi na zakonske ureditve posameznih držav.

Potovanje državljanov držav EU med državami naj bi bilo tekoče in ne težavno, a še vedno obstajajo ovire. In če že zanje ni najlažje, je za državljane držav, ki niso članice EU, sploh pa iz držav v razvoju, še veliko težje. Restriktivna zakonodaja zahteva celovito pripravo na migriranje, od urejanja dokumentov, dovolil, same organizacije potovanja, iskanja stanovanja in do zaposlitve. Po prihodu se ukvarjajo z zaprosili za stalno in začasno bivanje, dovoljenje za zaposlitev ter posledično tudi za državljanstvo.

Eden izmed ključnih in začetnih procesov je prav gotovo proces integracije. Vključenost migrantov v novo okolje je dvostransko pogojena, tako s strani migranta kot tudi s strani države. Povzamemo lahko, da ima skoraj večjo težo država, saj ima ta zastavljen idejni program za življenje državljanov kot tudi priseljencev, hkrati pa je sama po sebi veliko večji subjekt v primerjavi z migranti. Migranti pridejo in na njih je, da napravijo prvi korak vključevanja, saj so manjšina in prišleki v novem okolju.

Integracija migrantov predpostavlja in nakazuje idejni program, ki ga država gostiteljica vodi in na katerem temelji njen odnos do migrantov. Država lahko deluje na način diferencialnega izključevanja, lahko spodbuja in upošteva asimilacijo ali pa kulturni pluralizem. Načeloma se posamezne države odločijo za en način kooperacije z migranti in posledično se na vsaki potencialni ravni odvijajo integracijski procesi. Ti se nanašajo na pravne zadeve, bivanjsko problematiko, socialno-ekonomski položaj, na področje izobraževanja, udejstvovanje na političnem področju ter neformalno interakcijo med tujci in domačini.

Asimilacijski model ali model diferenciranega vključevanja opredeljuje priseljence v večinsko družbo na način popolne prilagoditve v večinsko družbo. Priseljencem je naložena naloga odpovedi jezikovnim, kulturnim in družbenim značilnostim. Za prilagoditev novemu okolju so priseljenci prepuščeni sami sebi, država gostiteljica pa nudi samo ugodne razmere za čimprejšnjo prilagoditev ter prevzem večinske kulture in vrednot.

Smoter pluralističnega ali multikulturnega modela je vključitev priseljencev v novo družbo, pri čemer se ohranja njihova lastna kultura ter poudarja različnost na vseh družbenih nivojih. Participacija priseljencev v civilno družbo in nacionalno državo je združljiva s kulturno raznolikostjo.

Slovenijo bi težko opredelili v eno samo kategorijo. Na eni strani spodbuja multikulturalizem, ampak predvsem na idejni ravni. Drugačnost je zanimiva, vendar samo to. Ljudje drugih kultur so večinoma lepo sprejeti, vendar vsa ta dobrohotnost ostaja do mere, ko slovenska kultura ohranja status superiornosti. Enakopravnosti kultur v Sloveniji še ni.

Slovenijo ocenjujem kot državo, ki podpira multikulturalizem na mikro nivoju posameznikov v zasebni sferi s predpogojem, da se migranti asimilirajo na makro nivoju – v javni sferi.

Iz zapsanega sledi, da lahko svojo prvo hipotezo, ki se nanaša na nestrpnost slovenske države do priseljencev iz afriških in azijskih držav, zavrnem. Slovenija načeloma ne kaže direktne nestrpnosti do specifičnih obravnavanih skupin migrantov, saj ti načeloma pridejo v Slovenijo s ciljem postati del nje same, res pa je, da je do migrantov kot regulacijska struktura stroga.

Drugo hipotezo, ki se nanaša na idejo asimilacije, kot tiste, za katero se slovenska država zavzema, lahko popolnoma potrdim. Slovenija popolnoma podpira idejo asimilacije in zanjo živi, čeprav se trudi postati moderna in slediti razvitejšim državam, kjer pa vedno bolj transparentno podpirajo idejo multikulturalizma. Potreben je poudarek, da Slovenija ne zavrača multikulturalizma, podpira ga na zavestni ravni, a ne na dejanski.

Tretjo hipotezo, ki pa se nanaša na splošno mnenje o zaprtosti in omejenosti slovenskega okolja kot novega okolja za afriške in azijske priseljence, lahko popolnoma zavrnem, saj specifični skupini migrantov slovenski prostor doživljata kot sproščeno, kreativno in simpatično življenjsko okolje in zavračata tako deklarativno misel.

Za zaključek lahko povzamem, da Slovenija postaja barvita in multikulturna. Lokalno prebivalstvo, še posebej naša generacija v drugačnosti ne vidi težav, temveč jih spodbuja. Kljub temu bo potrebnega še veliko časa, preden se bo idejna zavest o multikulturalnosti vzpostavila na dejanski ravni in bodo ljudje različnih ras, izvornih držav zaživel v sožitju ter med njimi ne bo več ločnic, ki bi ljudi delile na vas in nas.

7 LITERATURA

1. Bauman, Zygmunt. 1993. *Modernity and ambivalence*. Cambridge: Polity Press.
2. Bešter, Romana. 2003. Politike vključevanja priseljencev v večinsko družbo. V *Migracije, globalizacija, Evropska unija*, ur. Simona Zimic Zavratnik in Mojca Pajnik, 83–125. Ljubljana: Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije/ Institute, Institute for Contemporary Social and Political Studies.
3. Borstner, Bojan in Smiljana Gartner. 2007. The conceptual analysis of assimilation and integration. V *Religion and power in Europe*, ur. Joaquim Carvalho, 1–14. Pisa: Edizioni Plus – Pisa University Press.
4. Brettell, Caroline B. in James Hollifield. 2000. *Migration theory: talking across disciplines*. New York, London: Routledge.
5. Brubaker, Roger. 2006. *Ethnicity without groups*. London: Harvard university Press.
6. Dragoš, Srečo. 2005. Multikulturalizem – rešitev ali problem? V *Mi in oni*, ur. Vesna Leskošek, 41–80. Ljubljana: Mirovni inštitut.
7. Eoyang, Eugene Chen. 1995. *Coat of many colors: reflections on diversity by a minority of one*. Boston: Beacon Press.
8. Eurostat. Dostopno prek: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> (12. januar 2010).
9. Evropa, Portal evropske unije. Dostopno prek: <http://europa.eu/> (12. avgust 2009).
10. Goldberg, David Theo. 1994. *Multiculturalism: a critical reader*. Oxford: Blackwell.

11. Golledge, Reginald G. in Robert John Stimson. 1997. *Spatial behavior: a geographic perspective*. New York, London: Guilford Press.
12. Haralambos, Michael in Martin Holborn. 1999. *Sociologija: teme in pogledi*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
13. *International Organization of Migration*. Dostopno prek: <http://www.iom.int/> (23. december 2009).
14. Jenkins, Richard. 1997. *Rethinking ethnicity: arguments and explorations*. London, Thousand Oaks, Ca., New Delhi: Sage.
15. Klopčič, Vera. 1998. Kako spodbujati kulturni pluralizem/multikulturalizem? V *Kulturna politika v Sloveniji*, ur. Vesna Čopič in Gregor Tomc, 213–217. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
16. Lee, Everet. 1966. A Theory of migration. *Demography* 3 (1). Dostopno prek: <http://www.jstor.org/stable/2060063> (13. avgust 2008).
17. Lukšič-Hacin, Marina. 1995. *Ko tujina postane dom: resocializacija in narodna identiteta pri slovenskih izseljencih*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
18. Malačič, Janez. 2003. *Demografija: teorija, analiza, metode in modeli*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
19. Medica, Karmen. 2007. Integracijski multikulturalizem ali multikulturalnost migracije. *Monitorish* 9 (2). Dostopno prek: <http://www.ish.si/wp-content/uploads/2008/05/monitor-2007-2.pdf> (1. februar 2010).
20. Mesić, Milan. 2002. *Međunarodne migracije: tokovi i teorije*. Zagreb: Filozofski fakultet, Zavod za sociologiju.

21. *Migration Policy Group*. Dostopno prek: <http://www.migpolgroup.com> (15. marec 2010).
22. Ministrstvo za notranje zadeve RS. 2010. Posredovanje podatkov. Ljubljana, 10. januar.
23. Niessen, Jan, Thomas Huddleston in Laura Citron. 2007. *Indeks politik integracije migrantov*. Bruselj: British Council Migration Policy Group.
24. *Organization for Economic Co-Operation and Development*. Dostopno prek: <http://www.oecd.org> (19. december 2009).
25. Papastergiadis, Nikos. 2000. *The turbulence of migration: globalization, deterritorialization, and hybridity*. Cambridge, UK: Polity Press, Malden, Mass: Blackwell.
26. Ragin, Charles C. 2007. *Družboslovno raziskovanje: enotnost in raznolikost metode*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
27. *Resolucija migracijski politiki Republike Slovenije (ReMPRS)*. Ur.l. RS 106/2002.
Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2002106&stevilka=5265> (6. december 2002).
28. Šušmelj, Dean. 2007. *Perspektive sodobne migracijske politike v Sloveniji*. Magistrsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
29. Ule, Mirjana. 2007. Integracija. V *Priseljenci: študije o priseljevanju in vključevanju v slovensko družbo*, ur. Miran Komac, 106–134. Ljubljana: Inštitut za narodnostna vprašanja.
30. Verlič Christensen, Barbara. 2000. Migracijska politika Evropske skupnosti in Slovenija. *Teorija in praksa* 37 (6). Dostopno prek: <http://dk.fdv.uni-lj.si/tip/tip20006verlicchristensen.PDF> (12. december 2009).

31. *Zakon o tujcih uradno prečiščeno besedilo* (ZTuj-1-UPB6). Ur.l. RS 64/2009.
Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/content?id=93562> (10. avgust 2009).

PRILOGE

Priloga A: Intervju št. 1

1. Spol in starost:

moški, 26 let

2. Čas bivanja v Sloveniji:

10 let

3. Vzrok migriranja v Slovenijo:

Služba staršev in posledično tudi moja šola-študij.

4. Kje ste izvedeli za Slovenijo? Ali ohranjate stike z vašimi sorodniki, so vas že kdaj obiskali? Kako pogosto vi obiščete njih?

Preko prijateljev in znancev smo izvedeli za in o Sloveniji. Nekaj smo prebrali in dobili prospekte.

Ohranjamo stik preko pošte in interneta. Oni nas še niso obiskali, mi smo jih že trikrat.

5. Ali ste imeli po odločitvi v Slovenijo kakršnekoli probleme pri dejanski uresničitvi vaše želje? Kako je s pridobitvijo državljanstva?

Težave so bile, ker je bil proces dolgotrajen, predvsem pri urejanjih dokumentov za celotno migracijo, toda dalo se je urediti. Državljanstvo sem pridobil pred petimi leti. Tudi nanj smo dolgo čakali, približno pet let.

6. Kakšna je po vašem mnenju zakonodaja, ki se ukvarja s področjem migracij, predvsem za države, ki niso članice EU?

Dolgotrajna, včasih težko razumljiva. S temi stvarmi se soočam šele danes, saj so v času naše migracije vse urejali starši. Danes, ko poznam stvari malo bolje pa lahko rečem, da so zagotovo potrebovali veliko energije za ureditev naše migracije.

7. Ali menite, da je Slovenija socialna država in se trudi za čim boljše življenje državljanov in priseljencev? Ali ste imeli težave z iskanjem stanovanja?

Slovenija je socialna država, saj skrbi za svoje ljudi, čeprav se ti vedno in vedno znova pritožujejo. Zavarovanje imam urejeno preko staršev. Z iskanjem stanovanja, kolikor se spomnim, nismo imeli težav, ker so pomagali znanci. Živimo v blokovskem naselju v dvosobnem stanovanju.

8. Če ste prišli v Slovenijo zaradi študija, ali mislite po končanem študiju ostati v Sloveniji ali se vrniti domov? Opišite svojo zkušnjo šolanja.

Starši so imeli začasno zaposlitev že pred odhodom. Študirati sem tu začel kasneje, po študiju želim še vedno ostati v Sloveniji. Delam občasna dela, kolikor mi dovoljuje študij. Okoliščine so me pripeljale v Slovenijo in zaenkrat še nimam pomislekov o migriranju, kam drugam.

9. Kakšen je odnos vaših sosedov do vas?

Malce zadržan, toda korekten. S sodelavci, ki so Slovenci, se čisto normalno zastopim. Slovenci so po prihodu sicer potrebovali malo časa, da so me sprejeli v svoje družbe, zdaj pa se super razumemo..

10. Kako je z učenjem slovenskega jezika? Kje ste se naučili slovenski jezik? Ali se vam zdi znanje jezika v državi, kamor ste migrirali pomembno, zakaj?

Seveda se strinjam, da je znanje slovenskega jezika izjemno pomembno za tujca. Naučil sem se ga na posebnem tečaju in tudi v šoli. Poznavanje slovenskega jezika se mi zdi pomembno, saj so vsi zapisi in napisi zgolj v enem jeziku, zato ker je vse v slovenščini, čeprav znajo tudi angleško. Lahko pa rečem, da smo se na začetku s Slovenci pogovarjali v angleškem jeziku, saj ga dobro znate.

11. Ali ste bili deležni kakšnih koli integracijskih dejavnosti/ aktivnosti?

Na začetku, vendar v zelo majhni meri. Sam se bil postavljen v položaj, da sem se takoj po prihodu vključil v srednjo šolo, kjer sem bil prisiljen, da se učim slovenščine, kljub temu, da sem obiskoval mednarodni oddelek. Zdaj pa se integracijskih aktivnosti ne udeležujem....Postavljen sem bil v situacijo, da sem se moral hitro sam integrirati.

12. Integracija ali želite ohranjati izključno vašo kulturo?

Oboje, svojo kulturo in običaje tudi ohranjamo, vendar ne vseh, ker je nemogoče. Za ohranjanje pa so zaslužni starši. Vaše tradicije so mi vseč, ene bolj druge manj.

13. Kaj vam je ob prihodu v Slovenijo povzročalo največje težave (jezik, hrana, način življenja)?

Predvsem jezik. Slovenski jezik je zelo težak....Drugih težav nismo imeli....

14. Kakšno je vaše mnenje o Slovencih? Kako se Slovenci obnašajo do vas? Ali za vas izkušnja migriranja v Slovenijo pozitivna ali negativna? Ali se družite s Slovenci tudi v vašem prostem času? Kako bi opisali Slovence?

Potem, ko se ustališ, je precej lažje. Izkušnje so dokaj pozitivne. Slovenci ste malce zaprti, hitro živite, ste zadržani, toda ok. Samo migriranje je težko in verjetno bi bilo težko za katerokoli državo. Dokler jih ne poznaš, so zadržani, potem pa se odprejo.

15. Ali se v Sloveniji počutite prikrajšane? Ali ste kadarkoli v času življenja v Sloveniji občutili diskriminacijo na kateremkoli področju?

Ne. Včasih zvečer, če nisem v svoji družbi, sicer se ne počutim prikrajšanega. Diskriminacije nisem občutil mogoče se me bolj bojijo kot da bi bili nestrpni do mene. Mogoče se bo ta pokazala pri iskanju zaposlitve.

16. Ali menite, da Slovenija spodbuja multikulturalnost, družbo sestavljeno iz večih kultur, kjer vse delujejo enakopravno ?

Niti ne preveč. Ne vem, če kdaj sploh bo.

17. Ali menite, da vas Slovenija zatira in ovira pri ohranjanju vaše lastne kulture, navad, običajih? Ali menite, da Slovenija podpira raznovrstnost ljudi, ki bivajo na njem ozemlju?

Ne. Je prijazna, ker je že sam način življenja drugačen kot pri nas. Raznovrstnosti mislim, da ne podpira preveč.

18. Ali za vas izkušnja migriranja v Slovenijo pozitivna ali negativna?

Pozitivna.

1. Spol in starost:

Ženski, 35 let

2. Čas bivanja v Sloveniji:

Od aprila leta 1993.

3. Vzrok migriranja v Slovenijo:

Ljubezen, združitev družine.

4. Kje ste izvedeli za Slovenijo? Ali ohranjate stike z vašimi sorodniki, so vas že kdaj obiskali? Kako pogosto vi obiščete njih?

Moj mož je bil kot laiški misijonar- laik, prostovoljec poslan v imenu Cerkve, da pomaga v tretjem svetu. Vse kar sem pred odhodom zvedela o Sloveniji, me je mož poučil s pomočjo video kaset in fotografij.

S svojim domačim smo v rednem stiku. Hvala bogu, s pomočjo napredne tehnologije sedaj se slišimo vsaj enkrat na teden po telefonu, po e-mail-u pa lahko vsak dan. Moja sestra nas je prišla obiskat za tri mesece, oktober, november in december, leta 2000. Takrat je čas zime in za nas, ki nismo navajeni na zimo je bilo kar težko. Lani pa nas je obiskala moja mama. Vmes, leta 2003 pa smo tudi mi njih obiskali.

Kot sem prej na začetku povedala, sem spoznala moža, ko je bil tri leta kot laiški misijonar na Madagaskarju. Ljubezen se je vnela. Odločila sva, da ko moj mož konča služenje bova prišla živeti v Slovenijo, ker kot laiški misijonar-prostovoljec ni prejemal plačila in bi tam težko našel službo, da bi preživljal najino družino.

5. Ali ste imeli po odločitvi v Slovenijo kakršnekoli probleme pri dejanski uresnitvi vaše želje? Birokracija? Kako je s pridobitvijo državljanstva?

Na začetku ni bilo problemov. Vsako leto sem podaljšala vizo brez težav. Težave so nastale ko sem zaprosila za državljanstvo. Po uspešno opravljenem izpitu iz slovenščine in izpolnitvi vseh pogojev sem na slovensko državljanstvo čakala pet let. Verjetno pa bi še kakšno leto čakala če ne bi posredoval znanec.

Ko sva se odločila za odhod, sva se zaradi urejanja dokumentov in zato, da so bili deležni praznovanja tudi moji, civilno poročila na Madagaskarju. Tako nisva imela birokratskih težav niti tam. Ker sva odločila, da bova tu v Slovenija živela je bilo smiselno zaprositi za slovensko državljanstvo. Tudi, če nisem imela težav z vsakoletnim podaljšanjem vizuma. Tu ni nobenega avtomatizma. Kot so nekateri mislili, češ ker sem poročena s Slovencem in so moji otroci vsi tu rojeni in so državljani Slovenije. No, pravila so za to, da se stvari urejajo po njih.

6. Kakšna je po vašem mnenju zakonodaja, ki se ukvarja s področjem migracij, predvsem za države, ki niso članice EU?

No, moja izkušnja ni tako dramatična, kot jo imajo nekateri. Edino ta dolgo trajajoč proces se mi zdi nepotreben. Zapravljanje časa in denarja.

7. Ali menite, da je Slovenija socialna država in se trudi za čim boljše življenje državljanov in priseljencev?

Moja izkušnja s Slovenijo je pozitivno. Mogoče tudi zato, ker živim v manjšem kraju in se med seboj poznamo, in pomagamo. Zdravstveno zavarovanje imam, tako kot v glavnem vsi državljani Slovenije

Na začetku smo živeli z moževim starši. Sedaj pa ločeni, ker sta nam odstopila stanovanje.

8. Kako je z vašo zaposlitvijo, ste jo iskali pred prihodom v Slovenijo, ali ste jo našli šele po prihodu? S čim se v Sloveniji ukvarjate, ste zaposleni, ..?

Zaposlena sem kot čistilka. Vmes sem delala in končala šolo za negovalko. Službe nisem iskala prej. Sprva tudi nisem imela službe, že zaradi neznanja jezika, pa tudi zaradi majhnih otrok. Potem pa se je ponudila prilika in sem službo sprejela.

9. Opišite odnos na delovnem mestu med Slovenci in vami? S čim se ukvarjate v prostem času? Kakšno je vaše mnenje o Slovencih? Kako se Slovenci obnašajo do vas? Ali so vaše izkušnje s Slovenci pozitivne ali negativne?

No, moje delo je samostojno in nimam stikov s sodelavci. Radi poudarjajo, da ste Slovenci » zaprti«. S tem se ne strinjam povsem. Dobro se tu počutim in s

sosedi nimamo težav. No, moje delo je samostojno in nimam stikov s sodelavci. V prostem času rada pojem. Pojem v cerkvenem pevskem zboru. Treba jih je naprej spoznati nato pa oceniti. To pa je dolg proces. Kot tujka sem tu zelo dobra sprejeta. Pozitivne so dobrohotnosti, pomoč drugim, slabe pa foušija. Tukaj sem edina iz svojega kraja, ker sem pa družabna je zame druženje nujno, da sem s ostalimi, da se družim z njim in to zelo rada.

10. Ali ste bili deležni kakšnih koli integracijskih dejavnosti/ aktivnosti?

Rada poudarim, da se je treba vključit v družbo, v okolje kjer si in s tem tudi kaj prispevati. No, decembra lani so me občinski svetniki izvolili za članico v Svet šole, v osnovni šoli.

11. Kako je z učenjem slovenskega jezika? Kje ste se naučili slovenski jezik, oz. se ga učite?

Kot vidiš v teh mojih odgovorih, nisem kaj pretirano vešča v uporabi slovenskega jezika. Na noben tečaj slovenščine nisem hodila. Kar znam so me naučili Lojzetovi domači, baje zelo ne rada uporabljam glagol biti. Jasno ker ta v našem jeziku ne obstaja. Trudim se, a vem, da nikoli ne bom perfektno govorila slovensko. Jasno, jezik, ki se ga uporablja v državi kamor si nastanjen je nujno znati, saj gre za zelo pomembni dejavnik v vsakdanjemu življenju – za sporazumevanje.

12. Ali ste se/si želeli integrirati v Slovensko družbo ali želite ohranjati izključno vašo kulturo? Ali ohranjate svoje kulturne navade, običaje medtem ko živite v slovenskem okolju?

Potrebno je asimilacija. Po mojemu mnenju najbolj pomembno pri tem je ohranitev svojega jezika. A žal moji otroci ne znajo malgaškega jezika tako dobro, da bi ga med seboj uporabljali.

Cenim slovensko kulturo. Vem, da je nikoli ne bom razumela do potankosti. Tudi jaz jo skušam ohraniti skozi ljudsko petje. Koledovanje, postavljanje mlaj, žegnanje, pustovanje...Včasih sem se tudi udeležila pustovanja.

13. Kaj vam je ob prihodu v Slovenijo povzročalo največje težave (jezik, hrana, način življenja)?

Poleg podnebja je jezik in hrana največja težava. No, nič ni boljšega od noninih domačih štrukljev!

14. Ali se v Sloveniji počutite prikrajšane?

Ja in ne, včasih je napačno izražena ali razumljena beseda lahko vzrok za nesporazum.

Mislim, da je v mojem okolju mnogo je takih, ki so mnenja, da je drugačnost lahko tudi dopolnilo.

15. Ali menite, da Slovenija spodbuja multikulturalnost, družbo sestavljeno iz večih

kultur, kjer vse delujejo enakopravno ?

Čutiti je takšno željo, ampak to je spet proces, ki bo zahteval svoj čas.

16. Ali menite, da vas Slovenija zatira in ovira pri ohranjanju vaše lastne kulture, navad, običajih? Ali je Slovenija prijazno okolje za življenje tujca, predvsem drugačne rase?

Ne, mislim da se ne zatira, še več spodbuja jih. Radi nas kam povabijo, da slišijo o naših navadah, običajih in o petju. Moja izkušnja pravi, da je. Vsak namreč rad ohranja svoje stvari take kot so. Zase vem, da bom rada spoštovala tukajšnje raznolikosti in ostala zvesta tudi svojemu.

17. Ali za vas izkušnja migriranja v Slovenijo pozitivna ali negativna?

Rada sem bila doma. Nikoli nisem mislila, da bom kdaj zapustila rodni kraj in odšla kam drugam niti v drugi kraj na Madagaskarju in kaj šele v tuje kraje kot je Slovenija.

Ker se dobro počitim tu in imam svojo družino moža in štirje otroke. Sem zelo zadovoljna. In izkušnja je vsekakor pozitivna.

1. Spol in starost:

Moški, 28 let.

2. Čas bivanja v Sloveniji:

Od januarja 2006.

3. Vzrok migriranja:

Združitev družine, žena je Slovenka.

4. Kje ste izvedeli za Slovenijo? Ali ste se pred migracijo v Slovenijo o njej poučili, prebrali? Ali ohranjate stike z vašimi sorodniki, so vas že kdaj obiskali?

O Sloveniji sem izvedel od žene, iz prve roke med obiski, z interneta, od znancev, ki tukaj živijo. Pred migracijo sem bil v Sloveniji večkrat, saj sem obiskoval ženo, ko sva bila še par. Da, odkar bivam v Sloveniji, sem svojo domovino obiskal dvakrat, se pa pripravljam na potovanje v prihodnjih mesecih.

5. Ali ste imeli po odločitvi v Slovenijo kakršnekoli probleme pri dejanski uresnitvi vaše želje? Birokracija? Kako je s pridobitvijo državljanstva?

Da, nekaj časa je trajalo, da sva uredila papirje, ki mi omogočajo bivanje v državi, vendar je bil vzrok drugje, država mojega prejšnjega bivanja. Ko sva imela vse urejeno, je Slovenija hitro uredila vse in mi izdala dovoljenje za bivanje. Ne želim odgovoriti, ker gre za specifičen primer, na katerega slovenski predpisi nimajo vpliva. O tem bom razmišljal, ko bom zagotavljal pogoje, potrebne za prevzem državljanstva. Sicer pa želim prevzeti vaše državljanstvo.

6. Kakšna je po vašem mnenju zakonodaja, ki se ukvarja s področjem migracij, predvsem za države, ki niso članice EU?

Zelo zahtevni postopki, dolgotrajni in naporni. Veleposlaništva povzročajo veliko preglavic, veleposlaništev v državah izven EU je malo, tista EU država, ki zastopa Slovenijo v posameznih državah, pa zadeve, kot pravijo, rada zavlačuje in otežuje.

7. Ali menite, da je Slovenija socialna država in se trudi za čim boljše življenje državljanov in priseljencev? Kje živite in v kakšni skupnosti?

V precejšnji meri da. Je pa res, da je v državi še veliko težav, ki jih mora rešiti. Dejstvo je, da je država majhna in je tujci niti ne poznajo v primerjavi z zahodnoevropskimi državami. Zato tudi priseljencev, izven bivše Jugoslavije, ni veliko. Res je, da malo ljudi dobi status azilanta, a imajo ljudje vseeno možnost, da preživijo in se rešijo. Urejeno imam obvezno in dodatno zdravstveno zavarovanje.

Živim na ženinem domu. Živim na vasi, precej pogosto pa grem tudi v mesto, predvsem v Ljubljano.

8. Kako je z vašo zaposlitvijo, ste jo iskali pred prihodom v Slovenijo? Kaj pa Slovenci ter odnos med vami in obratno..?

Trenutno še ne delam, se pa pripravljam na ureditev dovoljenja za zaposlitev. Nameravam se ukvarjati s samostojno dejavnostjo, saj je zaposlitev precej težko dobiti. Trenutno sem nezaposlen, načrtujem svoj s.p. Nimam slabih izkušenj, čeprav vem, da niso vsi Slovenci enaki.

Predvsem raziskujem trg, ki me zanima glede načrtov za zaposlitev, vzdržujem stike s prijatelji, sorodniki, preživljam čas z ženo, učim se jezika, ...

Slovenci ste zadržani, radi pijete, radovedni,.... Prijetni ljudje.

9. Ali ste bili deležni kakšnih koli integracijskih dejavnosti/ aktivnosti?

Včlanil sem se v Društvo Nigerijcev v Sloveniji. Udeležujem se srečanj afriške skupnosti, zabav, prireditev,... V druge integracijske skupine pa se nisem vključil.

10. Kako je z učenjem slovenskega jezika? Kje ste se naučili slovenski jezik, oz. se ga učite? Ali se vam zdi znanje jezika v državi, kamor ste migrirali pomembno, zakaj?

Jezik je težak, ampak vem, da brez njega ne bom dosegel svojih ciljev. Znam nekaj, vedno bolj pa razumem in govorim, prepoznavam besede, fraze.

Seveda, je znanje pomembno, saj ti omogoča vse. V Sloveniji sicer veliko ljudi dobro govori angleško, a je vseeno pomembno, da se kot tujec naučim jezika države, v kateri želim živeti s svojo družino,

11. Ali ste se/si želeli integrirati v Slovensko družbo ali želite ohranjati izključno vašo kulturo? Ali ohranjate svoje kulturne navade, običaje medtem ko živite v slovenskem okolju?

Spoznavam oboje. Kar jih lahko, seveda. Slovensko tradicijo imam rad, ker me nihče ne sili vanjo, mi je ok. Nekatere festivale poznam. Všeč mi je bil pustni karneval.

12. Kaj vam je ob prihodu v Slovenijo povzročalo največje težave (jezik, hrana, način življenja)

Nimam oziroma nisem imel večjih problemov. Hrana je v redu, jezika se bom naučil. Mogoče mi je samo dejstvo, da živim na vasi, česar nisem vajen, malo neprijetno. Vajen sem življenja v mestu, tu pa je zelo mirno.

13. Ali se v Sloveniji počutite prikrajšane? Ali ste kadarkoli v času življenja v Sloveniji občutili diskriminacijo na kateremkoli področju?

Prikrajšanega se počutim na področju prometnih povezav, javni promet izven mest je slab in cena telefonskih pogovorov, sploh za tujino je pretirano visoka. Vendar to ni ovira, preko katerih ne bi mogel. So stvari, ki ovirajo vse domačine in tujce.

V najinem primeru je z uradniki šlo vse gladko, bili so prijazni. Domačini so v redu. Le nekateri me preveč odkrito ogledujejo.

14. Ali menite, da Slovenija spodbuja multikulturalnost, družbo sestavljeno iz večih kultur, kjer vse delujejo enakopravno?

Ne pretirano. Tujcev niste vajeni. Ljudje z bivše Jugoslavije niso zelo dobrodošli, sicer pa tujcev izven EU niste vajeni. Tujec v Sloveniji bo vedno tujec. Bajе rabite ogromno časa, da se nekomu približate in ga sprejmete. Bo pa še vedno le tujec.

15. Ali menite, da vas Slovenija zatira in ovira pri ohranjanju vaše lastne kulture, navad, običajih? Ali menite, da Slovenija podpira raznovrstnost ljudi, ki bivajo na njem ozemlju?

Ne, dokler nikogar ne motim, ni problemov. Da in ne, odvisno, kje si in kako se obnašaš. Je pa res, da imam kot črnci manj težav kot kak drug tujec, ki je belec ali arabskega izvora. Sem toliko drugačen, da sem zanimiv.

Ljudje so zelo vredni. Ljudje so prijazni, pozitivni. S sosedi nimamo pretiranih stikov, vendar vidim, da ljudem nisem v napoto in da me sprejemajo pozitivno.

16. Ali za vas izkušnja migriranja v Slovenijo pozitivna ali negativna? Kako bi opisali Slovence? Kakšno je vaše mnenje o Slovencih? Kako se Slovenci obnašajo do vas?

Pozitivno. Končno sem z ženo in v državi, kjer si že nekaj let želim bivati. Upam, da bo postalo še boljše.

1. Sex and age:

Female, 38.

2. Length of staying in Slovenia:

Nearly 3 years.

3. Cause of migration in Slovenia:

Marriage, birth of my daughter.

4. Where did you hear about Slovenia? Did you know some facts about Slovenia before you decided to move here? Do you maintain contacts with your relatives?

From former business I have learned about Slovenia. I knew about Slovenia but fact nothing more. I have visited Slovenia before I moved here because of my husband. And I have lived nearly one year moving from here and to Asia before I immigrate here.

I am in contact all the time with my family and friends from Asia through different ways, by internet, phone,.... And I visit them at least once a year. The biggest reason that I stayed here was the birth of my daughter.

5. Did you have any problems with the actual realization of your wishes after making decision coming to Slovenia? Bureaucracy? How is the acquisition of citizenship?

Yes, I had a lot of problem before I got married. But since I became a family member of slovenian citizen, things became better. The bureaucracy took me nearly two months to get all permissions to stay here. Right now I don't think about citizenship, but in some years I might think about it.

6. What do you think about the law that deals with the scope of migration, especially for countries outside the EU?

I understand the procedure of migration, but I don't understand the problem for tourists, why is so complicate for tourists,... Is it good for the growth of the economy, I don't know.

7. Do you think that Slovenia is a social state; does it try to optimize the life of citizens and immigrants?

I don't think that is social state, specially not for citizens, furthermore even less for foreigners.. Maybe the things become better in few years. I wasn't faced with housing troubles, cause we live in our house.

8. How is your job, were you looking for job before coming to Slovenia, or did you find after arrival?

No. I didn't try to look for job because I was pregnant at the time I moved here. Now my daughter is 2 years old and I will stay at home for a few years. When she will be older and my Slovenian language will be better I will try to find a job. Right now I have no idea in which sector I might be employed.

9. What is the relationship between your neighbors and you? Describe the relationship at work between Slovenians and you? How would you describe the Slovenians?

Very good, they are nice. In my spare time I do different hobbies, sports...The general opinion of Slovenians is very polite, tradition, and bit timid nation. I can only describe the people from where I am living they are shy, kind, polite, traditional and relaxed.

10. Have you been involved in any integration activities since you've been living here?

Yes but it is all on my own initiative. I think that the integration activities in Slovenia are not well known and if you try to join one of them it takes quite a lot of time and energy to find out where those activities are taken places. It also depends where you live, because I do not live near Ljubljana and sometimes I had a problem getting there.

11. Do you want to integrate into Slovenian society, or do you want to continue to maintain your culture?

Yes, I have to integrate to the local society. That is clear for anyone who immigrate to another country rather than his own.

12. How is learning Slovenian language? Do you see importance in knowing the state language in the country you are migrating to, why?

It is a difficult language. I have learned through private lesson. I try to speak Slovenian with my family and friends and I think that this is the best way to learn language, understand frazes and the deeper meaning of thoughts. Learning Slovenian language for imigrant who decide to live here is very important because it is a lot easier to interact with slovenes, find a job and getting around. Language is very important factors of culture.

13. Do you preserve your cultural habits, traditions while living in the Slovenian environment? What is your relationship with the Slovenian culture?

Half or partly, It is difficult to keep it as I am alone here without my own society. Not very clear of it, it is a part culture of easteuropean. For me Slovenia is missing their own profound culture, it is too much influenced by neighbor countries. I know some of it but now I can not remmember the names of them.

14. What cause the greatest problems to you after arrival in Slovenia (language, food, lifestyle)?

Language.

15. How do Slovenes behave towards you? Do you feel disadvantaged in Slovenia?

Good, I dont have problems with them. My husband introduced me to his friends and families and I feel good in their company. It is a country far more behind the most of the other EU memebbers.

16. Did you at any time during life in Slovenia experienced discrimination in any field? What were your feelings then?

Yes, understandable. Slovenian is still following a lot of regulation that l are left from Former Yugoslavia. I just don't see people putting any effort to make change. Maybe because they grow up in it and they don't see it.

17. Have you ever had hatred in public administration and the locals?

Yes, before I married to Slovene, I complained to Foreign affair ministry directly of course I was lucky to know somebody in person working there.

18. Do you think that Slovenia encourages multiculturalism =a society composed of several cultures which all operate on an equal footing?

No. Some commercial institute might see the chance, from local society level no. If here were more foreign people it would be different but for now I can neglect the state, Slovenia is not multicultural country at this moment but I hope that it will be once.

19. Do you think that you are oppressed and Slovenia obstacle in maintaining your own culture, habits, traditions? Do you think that Slovenia supports the diversity of people living on that territory?

No, I dont feel oppressed at all it is better to maintain your culture inside then on the street. You should be like Slovenes because if your not there could be problems. I think that Slovenia is friendly environment to live here. I think that Slovenia supports diversity till the point they dont feel threatened.

20. Can you point out where you feel the most neglected?

In education and media. In media you can see so many negative critics about us that we are taking jobs from natives,... Therefore we just make mess in Slovenia. If you read only the critics and you dont participate in society you can feel very bad and lonely as immigrant.

21. What is your experience with Slovenes positive or negative? Is the migration experience in Slovenia affect on you positive or negative?

Nice nature and nice people. Miss managed country. At one hand everythink seems to be very regular but on the other you can see quite the oposite. Positive.

1. Sex and age:

Male, 40 years old.

2. Length of staying in Slovenia:

Two years and nine Months

3. Cause of migration in Slovenia:

Study MBA

4. Where did you hear about Slovenia? Have you visited Slovenia before deciding to migrate into it. Do you maintain contacts with your relatives?

I didn't visit Slovenia before I moved here I knew some friends who visited Slovenija earlier and they told me about living here, about culture, food and nice girls. I absolutely maintain contacts with my family and friends usually by internet, mails and chats. I also visited them once or twice a year but they haven't visited me in Slovenia yet I hope they will arrange all the necessary things to come here.

5. Did you have any problems with the actual realization of your wishes after making decision coming to Slovenia? Bureaucracy? How is the acquisition of citizenship?

No, not at all everything went as I wished. I was happy that I arranged all documents I needed for migration in three months. It really didn't take me a long time. I don't think about acquisition because I am quite new in your country. But in a few years I hope I will get it.

6. What do you think about the law that deals with the scope of migration, especially for countries outside the EU?

It is reasonable when it is seen in global perspective. I realized that Europe is quite close place but as I said in global perspective the security is in the first place. And those facts are the main reason why the law that deals with migration is so complicated.

7. Do you think that Slovenia is a social state; does it try to optimize the life of citizens and immigrants? Where do you live and in what community?

Slovenia is a good place to live, it is a really social county, people has so many benefits at all levels. For migrants it is a little different think but after few years living here things becomes better and easilly.

8. What is the relationship between your neighbors and you?

Very cordial, they are nice, dont ask a lot, maybe they are scared of me. HAHHAHA. It is a big gap between Slovenes some are nice but others are so shy and not polite.

9. You come to Slovenia experiencing study, what will you do after study, will you remain in Slovenia or return home?

Given a chance I will study further in Slovenija and try to find a job also.

10. Have you been involved in any integration activities since youve been living here?

No, not exactly I didn't even try to find out the possibillities to involve those activities. But I think I do a lot on my own to integrate in Slovenian society. I will continue to maintain my culture but dont mind some integration. Integration is good specially if you want to join Slovenian assosiation and if you want to be accepted.

11. How is learning Slovenian language? Do you see importance in knowing the state language in the country you are migrating to, why?

I learnt a little bit of slovenian language from friends but it is very hard to learn it. Slovenian language has so many specifics. But I belive that knowing and speaking Slovenian language is necessary to understand a new culture and also integration.

12. Do you preserve your cultural habits, traditions while living in the Slovenian environment? What is your relationship with the Slovenian culture? Do you know Slovenian traditions, customs?

Yes, very close interaction. I tried to learn the culture also. And I like traditions and customs that are so different from my culture. I like your culture very much.

13. What cause the greatest problems to you after arrival in Slovenia (language, food, lifestyle)?

Language.

14. Do you feel disadvantaged in Slovenia? Did you at any time during life in Slovenia experienced discrimination in any field?

I don't feel disadvantaged in Slovenia. During my stay here I didn't experience any discrimination. It is very hard to imagine that Slovenes would discriminate me because of my race and skin colour because they seem to be so nice.

15. Do you think that Slovenia encourages multiculturalism = a society composed of several cultures which all operate on an equal footing?

Yes, I think so but not a lot. Multiculturalism as an idea needs a lot of time to become reality. I think that Slovenia doesn't give enough consideration for the new immigrants and afterwards doesn't support multiculturalism.

16. Do you think that you are oppressed and Slovenia an obstacle in maintaining your own culture, habits, traditions. Do you think that Slovenia supports the diversity of people living on that territory?

No, I am not oppressed and I maintain my own culture and customs. Slovenia absolutely supports diversity because foreign people are very interesting. They are a very hospitable and friendly people. They are a very hospitable and friendly people, very warm.. I really enjoy their company. I spent a lot of time with Slovenes.

17. Is the migration experience in Slovenia affect on you positive or negative?

Very positive.

1. Sex and age:

Male, 36 years.

2. Length of staying in Slovenia:

One year.

3. Cause of migration in Slovenia:

For study.

4. Where did you hear about Slovenia? Have you visited Slovenia before deciding to migrate into it? Do you maintain contacts with your relatives? Have you ever visited them since you've been living here?

I heard about Slovenia from my friends who had already done the course. No I have not visited my relative during the period of my stay, but my family members visited me. I am here for study purpose and I hope I will get the chance to get a job.

5. Did you have any problems with the actual realization of your wishes after making decision coming to Slovenia? Bureaucracy? How is the acquisition of citizenship?

I do not face any problem except that the population is very thin compared to India. As per bureaucracy is concerned I found it less bureaucratic compared to India and jobs in office are done on time. It took me more than a month in procedures of VISA before getting the VISA. I have not tried to acquire citizenship yet, so no knowledge till now.

6. What do you think about the law that deals with the scope of migration, especially for countries outside the EU?

I think the law to migrate for countries outside the EU is long term or may be hard. As there is very few outsiders other than EU I met in Slovenia.

7. Do you think that Slovenia is a social state? Do you have trouble finding housing? Where do you live and in what community?

I cannot say that Slovenia is a social state. Although some tried to optimise the life of citizens and immigrants, some others do not want to extend the hand of friendship easily. I did not come across any health problem. Although the medical expenses are higher than our country in some aspects. I did not have any problem in finding a house, as I was already had allotted house.

8. You come to Slovenia experiencing study, what will you do after study, will you remain in Slovenia or return home?

I did not searched for a job in Slovenia getting a permanent job is I think tough but when I will finished study I have to try to find something.

9. Have you been involved in any integration activities since youve been living here? Do you want to integrate into Slovenian society, or do you want to continue to maintain your culture?

I have not involved in any integration activity, but I tried to offer Indian cuisine to local slovenian friends and also share our culture with them.

I liked few things of slovenian culture like some receipes, traditional dress and few musics although I had maintained my culture too whenever required.

10. How is learning Slovenian language? Do you see importance in knowing the state language in the country you are migrating to, why?

I learned few slovenian words from my slovene friends like prosim, Dober dan etc. I learned them because it is a part of cultural integration and respect for a nation.

Yes, it is important to learn a state language as it helps in interacting with people easily and also to know the nation better.

11. Do you preserve your cultural habits, traditions while living in the Slovenian environment? Do you know Slovenian traditions, customs?

Yes, I maintained my cultural habits and traditions in Slovenian environment as I am brought up in my cultural environment. I liked the greeting and cleanliness

and the mood of enjoyment. I tried to learn few but not wholly involved as I am unable to visit any household for any marriage....

12. What cause the greatest problems to you after arrival in Slovenia (language, food, lifestyle)?

Language to some extent as we know english but in some sections people only know slovenian language. And also food a little bit as we take less bread only in breakfast or evening tea rather than in meal and also take spicy food in meals.

13. What are you involved in your spare time? What is your opinion about Slovenes? How do Slovenes behave towards you? Do you feel disadvantaged in Slovenia?

I visited many places and interact with slovenian people whenever I get chance. In our class there were working slovene people. From them I can guess that they are sincere and hardworking like me I suppose. In spare time I visit historical places, rural areas, market and also cycling.

Slovenes are sincere in their jobs and hardworking they are really nice, but those few people are not the right picture for the whole population.

14. Did you at any time during life in Slovenia experienced discrimination in any field?

I personally had not experienced any discrimination in any field except in some Frizers and some pubs and also observed in trains as fellow Europeans didnt travel with us in the same compartment. I was thinking I shouldt have been European on those occasions.

I didn't feel any disrimination, as I found public administration is very smooth and also the locals I met are nice with me. As I said I had not come across any such incident that would made such a big bad impress on me as an immigrant.

15. Do you think that Slovenia encourages multiculturalism =a society composed of several cultures which all operate on an equal footing?

I do not think that Slovenia encourage multiculturalism as there is very few immigrants, although I have not found any hatred among different cultures from Slovenian point of view.

16. Do you think that you are oppressed and Slovenia obstacle in maintaining your own culture, habits, traditions? Do you think that Slovenia supports the diversity of people living on that territory?

It is hard to say some welcome to aliens. I have observed Slovenia although respects the culture of others, it is less diverse with different community people. So it cannot be concluded that Slovenia supports diversity of people living on that territory

17. Is the migration experience in Slovenia affect on you positive or negative?

Only when travelling in train and no body wants to accompany us. The experience I gathered is overall positive.

1. Sex and age:

Male, 38.

2. Length of staying in Slovenia:

2 years, 3 months.

3. Cause of migration in Slovenia:

My wife met a president of Slovene business school at a conference in Cleveland, USA and she was offered a job in Slovenia, afterwards we all, my family decided to move here.

4. Where did you hear about Slovenia? Have you ever visited them since you've been living here? How often do you visit them?

Before my wife offered a job I did not hear much at all about Slovenia, did not know anything about it. But then a few months before moving here, we came here twice on vacation to see it and experience it. During vacations I learned just a few facts about Slovenia, but when we came here we just easily go with the flow.

5. Did you have any problems with the actual realization of your wishes after making decision coming to Slovenia? Bureaucracy? How is the acquisition of citizenship? Did you ever want to?

No big problems, bureaucracy yes it is hard, but you have to adjust and realize that it is a part of reality here.

We need 5-6 months to arrange all the stuff that is needed to come here and for living here. Our counterparts here helped us with all the regulatory documents and bureaucracy. I think after 5 years of living here we can apply for citizenship, so we have time to decide.

6. What do you think about the law that deals with the scope of migration, especially for countries outside the EU?

So far we have not encountered too many problems, we extend our status every year and that is it. A lot of unnecessary paperwork but at the end we get a 'stampilka' that allows us to stay here.

7. Do you think that Slovenia is a social state? Do you have trouble finding housing? Where do you live and in what community?

In my opinion yes, it cares about its citizens and provides benefits that you do not get in other countries, e.g. maternity leave, health insurance for all, long vacations. In some western industrial country people can only dream about that. We have health insurance that everybody gets plus a private insurance, very affordable. No, housing was arranged before we came here. We live in Gorenjska region, near Bled.

8. How is your job, were you looking for job before coming to Slovenia, or did you find after arrival? Describe the relationship at work between Slovenians and you? What is the relationship between your neighbors and you?

I had a job offer before I came here but I had to turn it down. Found another one and I am quite pleased. We have not decided yet if we return home but I think we will stay here. Right now I work for a company that distributes clothes in a commercial department.

I have no problem at work, I get along with people and I feel excellent, even though we live in Gorenjska. We have a very diverse community, so we are not complete strangers here.

9. Have you been involved in any integration activities since you've been living here?

Not really, we meet people at work and in our village and socialise when there is a need.

10. Do you want to integrate into Slovenian society or do you want to continue to maintain your culture?

I will try and hope to maintain my culture. In many ways I have already integrated into Slovenian society I live and work here, we have Slovene friends and we speak the language a little but we will always be outsiders.

11. How is learning Slovenian language? Do you see importance in knowing the state language in the country you are migrating to, why?

I am trying to learn Slovenian language as quick as I can. Slovenščina gre. It helps that everyone speaks English here, which is nice, but it is hard to learn Slovene which is very difficult language. I think it is very important to speak native language of a country you live in. I absolutely preserve my culture and tradition.

12. What is your relationship with the Slovenian culture? Do you preserve your cultural habits, traditions while living in the Slovenian environment?

I respect and accept Slovenian culture. I don't sing Slovene songs yet, but my daughter does. About customs as I said before I know some and I participate in some but it will take a long time to the point I could say that I know all of them.

13. What cause the greatest problems to you after arrival in Slovenia (language, food, lifestyle)?

We integrated quite easily, no major problems. Some differences in lifestyle, but it would be the same anywhere you go.

14. What is your opinion about Slovenes? How do Slovenes behave towards you?

In some ways reserved, don't like to show emotions too much. But also depends on a region in Slovenia, people are more laid back down south. The Slovenes behave towards me good and I don't have any problems. Some people don't like the fact that I am a foreigner, but there are people with limited imagination in every country.

15. Do you feel disadvantaged in Slovenia? Did you at any time during life in Slovenia experienced discrimination in any field? Can you point out where you feel the most neglected?

No, not at all. Difficult question, I don't really feel neglected. Not really, but you never know what will happen tomorrow.

16. Do you think that Slovenia encourages multiculturalism =a society composed of several cultures which all operate on an equal footing?

I don't know if it is encouraged. But overall attitude towards tourists and visitors is friendly. In general Slovenes make you feel welcome, although you will always be a stranger. I can assure you that it would be different if here were a lot of foreigners specially from different continents.

17. Do you think that you are oppressed and Slovenia obstacle in maintaining your own culture, habits, traditions? Do you think that Slovenia supports the diversity of people living on that territory?

Not at all, I am white, like a majority of Slovenes, so I don't know and I do not feel oppressed. I would assume it would be more difficult for someone of a different colour of skin to integrate into this society, but I only assume.

I don't know if Slovenia supports it, but I don't think people are against it. Slovenes are trying to preserve the uniqueness of its country and it's good. Also Slovenia is not a USA or GB where there are huge immigrant communities, opportunities here are limited and I think because of the size of Slovenia, historic and other factors there is a natural control of how many people can come or leave.

18. Do you associate with Slovenes in your spare time? What is your opinion Slovenian people?

Like everywhere, both, but mostly the moving here make positive impression on me. Sometimes I do, sometimes I don't. It depends on what I want, not if I am accepted here or not. You can spend as much time with Slovenes as you want, it is up to you. I know people who came here few years ago and they integrated very well into Slovene society. I also know people who will always have an 'immigrant' mentality. Slovenes love to ski, crazy about sports, nature, like to

discuss which beer is better Laško or Union, even if its all the same, and I play with our daughter, go running, skiing, go for a walk, drink beer and enjoy nice view, etc.

19. Is the migration experience in Slovenia affect on you positive or negative?

For me it is mostly positive, it broadens your horizons, good place to grow for our daughter.

1. Spol in starost:

Ženski, 56 let.

2. Čas bivanja v Sloveniji:

35 let.

3. Vzrok migriranja v Slovenijo:

Zaposlitev.

4. Kje ste izvedeli za Slovenijo? Ali ohranjate stike z vašimi sorodniki, so vas že kdaj obiskali? Kako pogosto vi obiščete njih?

Pred menoj so prišli v Slovenijo sorodniki, ki so me tudi poučili, kar so vedeli. Sama nisem brala ali se zanimala o Sloveniji pred selitvijo. Ne nisem obiskala Slovenije pred selitvijo, je bilo predaletč, predrago in preveč zakomplicirano. Da, enkrat na leto jih obiščem, drugače smo v kontaktu največ prek telefona in v zadnjih letih interneta. V preteklosti so bili ti stiki manj pogosti, pisali smo si pisma itd....

5. Ali ste imeli po odločitvi v Slovenijo kakršnekoli probleme pri dejanski uresničitvi vaše želje? Kako je s pridobitvijo državljanstva?

Imela sem težave, vendar takrat še ni bilo govoriti o samostojni državi, potrebovala sem določene dokumente za vstop v državo, vendar so mi pri tem pomagali sorodniki, ki so bili že tu in so imeli izkušnje, kako je potrebno narediti določene stvari, dokumente. Pošteno se v tem trenutku ne morem spomniti točnega obdobja, ki sem ga porabila za pridobitev dokumentov, ker je to vseeno 35 let nazaj. Državljanstvo sem pridobila po dolgih letih bivanja tu in sicer po poroki z mojim možem.

6. Kakšna je po vašem mnenju zakonodaja, ki se ukvarja s področjem migracij, predvsem za države, ki niso članice EU?

Če primerjam s preteklostjo je sedaj veliko bolj dolgotrajna in zakomplicirana. Sploh z vstopom v Evropsko unijo se se merila zaostri, potrebno je veliko časa in dokumentacije, da te država spusti medse. Če pomislim nase, je bila v času moje migracije zakomplicirana, vendar je zdaj zelo težka, omejujoča in dolgotrajna.

7. Ali menite, da je Slovenija socialna država in se trudi za čim boljše življenje državljanov in priseljencev? Ali ste imeli težave z iskanjem stanovanja? Kje živite in v kakšni skupnosti?

Ja, po petintridesetih letih življenja tu, lahko rečem da je. Slovenija ima določene prednosti, sploh na področju porodniških dopustov, izobraževanje je tudi dobro, pač so določene stvari, ki me prepričajo, da lahko rečem da je. Bilo pa je drugače. Najprej sem živela s sorodniki po nekaj letih ko sem spoznala svojega moža pa sem se preselila k njemu, nato sva tudi skupaj sezidala hišo..

8. Kako je z vašo zaposlitvijo, ste jo iskali pred prihodom v Slovenijo, ali ste jo našli šele po prihodu? Če ste prišli v slovenijo zaradi študija, ali mislite po končanem študiju ostati v Sloveniji ali se vrniti domov?

Službo me je čakala, saj sem se zaposlila pri sorodnikih, ki so v Sloivenijo prišli pred menoj.. Tako, da z iskanjem nisem imela težav.

9. Opišite odnos na delovnem mestu med Slovenci in vami? Kakšen je odnos vaših sosedov do vas? Kakšno je vaše mnenje o Slovencih?

Na začetku je bilo težko, zdaj so me sprejeli in sem del njih. S sodelavci imam lep odnos, še vedno sem od strank deležna kakega pogleda, včasih lepega, presenečenega ali pa tudi ubijalskega, vendar sem se v tem obdobju navadila na vse. Že sedaj ni na območju Slovenije veliko priseljencev, pred petintrideseti leti jih je bilo še manj in bilo je težko, bili smo resnično maloštevilni in posledično deležni pogledov, lepih pa tudi grdih.. Sedaj po ne tako kratkem obdobju, ko živim tu, se počutim dobro. Po toliko letih življenja v Sloveniji lahko rečem, da se dobro počutim in imam kar nekaj dobrih prijateljev slovenskega rodu. Ja, druženje s Slovenci v prostem času mi je lepo

10. Ali ste bili deležni kakšnih koli integracijskih dejavnosti/ aktivnosti?

Ne, takrat sploh še ni bilo govora o tem v tako veliki meri... Živelimo smo v skupnosti in predvsem ohranjali našo kulturo in se nismo pretirano integrirali, saj nihče od tega ni pričakoval v veliki meri... Držali smo se skupaj. V zadnjem času pa so že opazne pobude za integracijo in zdi se mi prav.

11. Kako je z učenjem slovenskega jezika? Kje ste se naučili slovenski jezik? Ali se vam zdi znanje jezika v državi, kamor ste migrirali pomembno, zakaj?

Sama sem se učila, branje, tv, komunikacija z ljudmi in ostalo. Jezik je zelo težak, učila sem se ga dolgo.. Nisem obiskovala tečajev, ker se ne spomnem, da bi obstajali. Sedaj pa nekako nimam več problemov s komunikacijo.

Da, za normalno življenje v tej državi je nujno znanje jezika držav, je pa odvisno od posameznika v kolikšni meri se aktivira in uči. Je pa za nas to čisto drug jezik, druga pisava...in je težko.

12. Ali ste se/si želeli integrirati v Slovensko družbo, ali želite ohranjati izključno vašo kulturo?

Eno in drugo, na začetku se mi zdi, da se nismo nekaj skušali integrirati. Najbolj me je v integracijo »prisilila« poroka z možem, Slovencem, ker so pač vsi od mene pričakovali določeno mero integracije. Niso pa me vanjo silili.

13. Ali ohranjate svoje kulturne navade, običaje medtem ko živite v slovenskem okolju? Kakšen je vaš odnos do slovenske kulture?

Da, vendar sem jih včasih veliko bolj, kakor sedaj. Otroci so vseeno rojeni tukaj, v stiku so s slovensko kulturo, jaz jih samo vsake toliko časa opomnem na kakšno našo tradicijo, ki jo ohranjamo. Odnos je pozitiven, če nisi vanjo prisiljen, da jo sprejmeš in jo sprejemaš počasi, je čisto ok.

14. Kaj vam je ob prihodu v Slovenijo povzročalo največje težave (jezik, hrana, način življenja) način življenja?

Jezik in hrana...kot že rečeno je težak, hrana pa zelo drugačna, pri nas vse temlji na rižu, tu pa veliko bolj na krompirju, kruhu, ampak se sčasoma navadiš.

15. Ali ste kadarkoli v času življenja v Sloveniji občutili diskriminacijo na kateremkoli področju?

Ljudje niso bili prijazni z menoj, zaničevali so me, da bili so resnično nestrpni, ampak mislim, da so se stvari vsaj malo izboljšale. Zdaj nimam več tega občutka. Včasih oziroma po prihodu sem pa mi je bilo večkrat hudo.

16. Ali menite, da Slovenija spodbuja multikulturalnost, družbo sestavljeno iz večih kultur, kjer vse delujejo enakopravno ?

Ne, nikoli je ni bilo in mislim, da je nikoli tudi ne bo. Slovenija je premajhna država, in bi se ob večji količini migrantov počutila ogroženo. Multikulturalnosti se približuje, a je še zelo daleč.

17. Ali menite, da vas Slovenija zatira in ovira pri ohranjanju vaše lastne kulture, navad, običajih? Ali menite, da Slovenija podpira raznovrstnost ljudi, ki bivajo na njem ozemlju?

Ne, svoje navade ohranjamo doma, v moji družini.. ne silimo drugih vanje in mislim, da je to način, ki omogoča ohranjanje le teh brez zatiranja države ali prebivalstva. Prijazna je, dokler se držiš pravil, če greš čez mejo je težje. Mislim, da ne. Sicer ne nasprotuje, ampak podpira pa tudi bolj malo.

18. Ali za vas izkušnja migriranja v Slovenijo pozitivna ali negativna?

Pozitivna.